

J A A R V E R S L A G

2020

STICHTING
CHRISTELIJKE SCHOLENGROEP
DE WAARD
OUD-BEIJERLAND

Inhoud

A.	Bestuursverslag.....	5
	Voorwoord.....	5
1.	Kernactiviteiten	6
1.1	Visie en Missie	6
1.2	Doelen.....	6
1.3	Werkwijze en strategie om beleidsdoelen te halen	7
1.4	Beleidsuitvoering	7
1.5	Kenmerken CSG De Waard	7
2.	Organisatie.....	8
2.1	Juridische Structuur	8
2.2	Raad van Toezicht.....	10
2.3	Medezeggenschap	10
2.4	Managementteam en bestuursbureau	11
2.5	Scholen	12
2.6	Vertrouwenspersoon.....	13
2.7	Klachten en klachtenafhandeling	13
2.8	Realisatie doelen.....	13
3.	Onderwijs & kwaliteit	14
3.1	Visie.....	14
3.2	Onderwijskundig beleid	15
3.3	Onderwijskundige ontwikkelingen	15
3.4	Ondersteuning door de Kamer Onderwijs & Identiteit	30
3.5	Gevolgen COVID-19 pandemie voor bijzonder goed onderwijs CSG De Waard	36
3.6	Enkele highlights uit het jaar 2020	45

4.	Personeel & professionalisering	46
4.1	Inleiding	46
4.2	Bestuursformatieplan	46
4.3	Mobiliteit	46
4.4	Organisatie	47
4.5	Kengetallen	48
4.6	Ziekteverzuim	52
4.7	Verklaring omtrent gedrag (VOG).....	53
4.8	Ondersteuning door kamer Personeel	53
4.9	Overformatie	53
5.	Huisvesting & facilitaire zaken.....	55
5.1	Onderwijshuisvesting	55
5.2	Covid-19	55
5.3	Groot onderhoud.....	55
5.4	ICT	57
5.5	Schoonmaak	57
5.6	Realisatie doelen.....	58
6.	Financieel beleid	59
6.1	Financieel beleid	59
6.2	Financiële kengetallen	61
6.3	Treasuryverslag.....	62
6.4	Analyse van het resultaat	62
6.5	Realisatie doelen.....	67
7.	Risico's en risicobeheersing.....	68

8.	Continuïteitsparagraaf.....	71
8.1	Vooruitblik	71
8.2 A.	Gegevensset	72
8.2 B.	Overige rapportages	75
9.	Verslag Raad van Toezicht	77
B.	Jaarrekening.....	79
1.	Grondslagen.....	79
2.	Financiële instrumenten en risicobeheersing	85
3.	Balans per 31 december 2020 na resultaatbestemming	86
4.	Staat van baten en lasten 2020	87
5.	Kasstroomoverzicht 2020	88
6.	Toelichting op de te onderscheiden posten op de balans	89
7.	Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	96
8.	Toelichting op de staat van baten en lasten	97
9.	Verbonden partijen	99
10.	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)	100
11.	Werkdrukmiddelen Primair Onderwijs.....	103
12.	Prestatiebox middelen Primair Onderwijs	104
C.	Overige gegevens	105
D.	Bijlagen	109
1.	Geconsolideerde balans, staat van baten en lasten, eigen vermogen 2020 - inclusief Vermogensbeheer De Waard	109
2.	Gegevens van de rechtspersoon	112

A. Bestuursverslag

Voorwoord

Dit jaarverslag geeft een beeld van de gang van zaken bij CSG De Waard gedurende het verslagjaar 2020 en beschrijft daarbij van invloed zijnde interne en externe ontwikkelingen. Een belangrijk onderdeel van dit jaarverslag is de jaarrekening. Om de leesbaarheid te vergroten zijn de cijfers en overzichten van commentaar voorzien.

Wij zien het jaarverslag als één van de middelen om verantwoording af te leggen over de ontwikkelingen in onze organisatie. Op vele fronten wordt er hard gewerkt binnen onze organisatie. Wij willen ons daarover publiekelijk verantwoorden. Deze openheid past bij ons christelijk onderwijs. We staan voor 'bijzonder goed onderwijs'. Transparantie en verantwoording horen daarbij.

Het jaarverslag van Stichting CSG De Waard is opgesteld door de afdeling financiën en het College van Bestuur van CSG De Waard en gecontroleerd door Mazars Paardekooper Hoffman NV.

W.H.L. van Limpt

Waarnemend voorzitter College van Bestuur

1. Kernactiviteiten

CSG De Waard stelt zich ten doel scholen voor protestants-christelijk onderwijs in stand te houden. De taak van de organisatie is de belangen te behartigen van deze bijzondere onderwijsvorm in de breedste zin van het woord. De activiteiten bestaan voornamelijk uit dienstverlening op het gebied van onderwijs. De scholen van de Stichting zijn ingericht voor het geven van:

- Basisonderwijs;
- Speciaal Basisonderwijs;
- Speciaal Onderwijs aan zeer moeilijk lerenden.

1.1 Visie en Missie

Visie

CSG De Waard gaat uit van de Bijbel als Woord van God en beoogt zich in al haar werkzaamheden te laten leiden door het evangelie van Jezus Christus. In ons onderwijs richten wij ons op:

- de levensbeschouwelijke identiteit,
- de onderwijskwaliteit en
- de kwaliteit van opvoeding en vorming.

Wij kennen aan deze drie elementen een gelijke waarde toe. Zie voor meer informatie ons visie-document op de website.

Missie

Onze scholen zijn open christelijke scholen en voor iedereen toegankelijk. Ze nemen een herkenbare plaats in binnen de Hoeksche Waard en onderscheiden zich door hun signatuur en kwaliteit. Onze missie luidt daarom: "**CSG De Waard: voor bijzonder goed onderwijs**".

1.2 Doelen

Onze doelen zijn vastgelegd in het [Strategisch Beleidsplan](#) "Leren op niveau" voor de periode van 2017-2021. Het "Leren op niveau" heeft een tweeledige betekenis. In de eerste plaats drukken we hiermee uit dat alle leerlingen op hun eigen niveau onderwijs volgen. Ons onderwijsaanbod sluit aan bij de mogelijkheden en leerbehoeften van de leerlingen. In de tweede plaats verwijst de titel naar de hoge kwaliteit van het onderwijsaanbod. Dat betekent dat we werken met moderne leermethoden en hulpmiddelen in goed geoutilleerde schoolgebouwen, maar vooral dat we zorgen voor uitstekend toegeruste, professionele leerkrachten die met passie voor de kinderen hun vak uitoefenen.

De Strategische Beleidsthema's van CSG De Waard komen voort uit onze visie en missie, een reflectie op veranderingen in de maatschappij in het algemeen en de Hoeksche Waard in het bijzonder en de actuele onderwijskundige inzichten:

1. Onderwijs op maat;
2. Leren in de 21ste eeuw;
3. Brede vorming;
4. Doorgaande ontwikkeling;
5. Christelijke identiteit.

1.3 Werkwijze en strategie om beleidsdoelen te halen

Er is een heldere scheiding tussen bestuurlijk opereren enerzijds en de dagelijkse leiding anderzijds. Wij volgen de Code Goed Bestuur en passen deze op één uitzondering na ook toe. De uitzondering betreft dat ouders van kinderen op onze scholen niet in de Raad van Toezicht mogen. Wij wijken hier bewust van af, omdat we vinden dat het juist extra betrokkenheid geeft. De Raad van Toezicht hanteert duidelijke kaders waarbinnen het College van Bestuur en het management kan opereren. Zij zijn ook verantwoordelijk voor de beleidsvoorbereiding, de beleidsuitvoering en de dagelijkse leiding.

Per schooljaar wordt er gewerkt met een jaarkalender met onderwerpen. Voor de meest cruciale processen wordt de stapsgewijze ‘*plan-do-check-act*’-systematiek gebruikt. Ook binnen de scholen wordt deze systematiek gebruikt om de gestelde doelen te bereiken.

1.4 Beleidsuitvoering

De Raad van Toezicht bepaalt de beleidskaders en formuleert de handelingsruimte van het College van Bestuur. Het College van Bestuur treedt op als bevoegd gezag en draagt de eindverantwoordelijkheid voor de gehele organisatie. Er is sprake van een two-tier model, waarbij de bestuurlijke bevoegdheden bij het College van Bestuur liggen en de toezichthoudende rol bij de Raad van Toezicht.

Bij de uitvoering van het beleid wordt het College van Bestuur ondersteund door het bovenschools MT en het bestuursbureau. De besluitvorming en uitvoering van het beleid geschiedt altijd in overleg met de scholen (Directieberaad) en de medezeggenschapsorganen (MR/GMR).

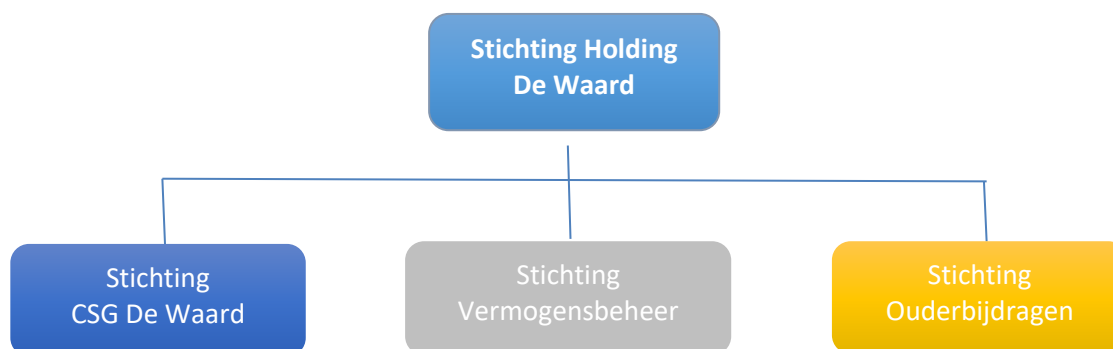
1.5 Kenmerken CSG De Waard

Om een beeld te krijgen van onze stichting zullen we in de volgende hoofdstukken per terrein laten zien hoe wij werken om onze doelen te bereiken.

2. Organisatie

2.1 Juridische Structuur

De Christelijke Scholengroep De Waard maakt onderdeel uit van de Stichting Holding De Waard. Onder de Holding ressorteren de volgende rechtspersonen:

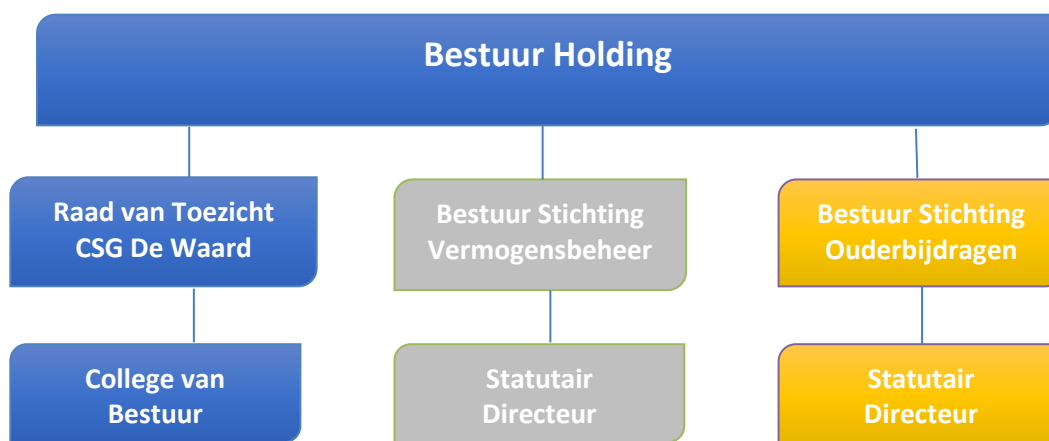
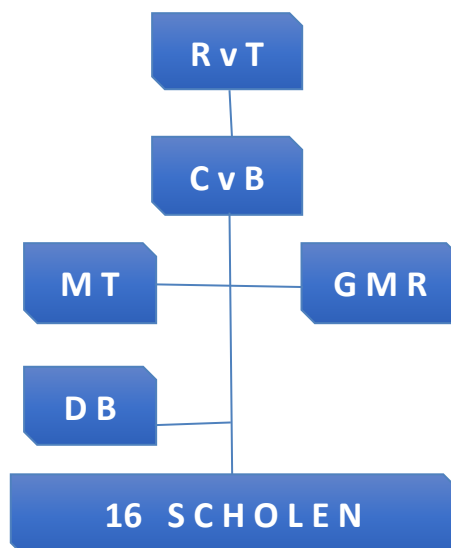
De holdingstructuur maakt het mogelijk voor verschillende activiteiten aparte rechtsvormen op te richten. Zo zijn de belangrijkste financiële geldstromen en bezittingen in de Stichting Vermogensbeheer, het onderwijs in de Stichting Christelijke Scholengroep De Waard en de ouderbijdragen in de Stichting Ouderbijdragen ondergebracht. Om samenhang en consistentie in beleid te creëren zijn de drie juridische entiteiten ondergebracht in Stichting Holding De Waard. Het bestuur van iedere entiteit bestaat gedeeltelijk uit bestuursleden die zitting hebben in Stichting Holding De Waard. Een bestuurslid kan maar in één Stichting zitten. Hierdoor zijn de diverse stichtingen in staat een min of meer autonoom beleid te formuleren.

Stichting Vermogensbeheer

De Stichting Vermogensbeheer beheert het private vermogen. Dit vermogen is in 2010 overgedragen van CSG De Waard aan de Stichting Vermogensbeheer. Het bestuur wordt gevormd door drie personen die door het bestuur van de Holding worden benoemd. De voorzitter van het College van Bestuur van CSG De Waard is benoemd als statutair directeur. Het bestuur is bevoegd uitkeringen te doen aan het christelijk Primair Onderwijs in de Hoeksche Waard.

Stichting Ouderbijdragen

Iedere school heeft een Ouderraad of een Activiteitencommissie met een eigen bankrekening. De verantwoordelijkheid en zeggenschap over deze middelen is ondergebracht bij de Stichting Ouderbijdragen. Het bestuur wordt gevormd door een lid van de Holding, een lid namens de GMR en een lid van één van de Ouderraden. Zij worden benoemd door het bestuur van de Holding. Ook hier is de voorzitter van het College van Bestuur van CSG De Waard benoemd tot statutair directeur om zo de eenheid van beleid te garanderen.

Organisatiestructuur*Organogram CSG De Waard*

Naast de Raad van Toezicht en het College van Bestuur is er nog een Managementteam (MT) en een Directiebestuur (DB). De directeuren van de scholen zijn integraal verantwoordelijk voor hun school.

2.2 Raad van Toezicht

De Stichting heeft een Raad van Toezicht met een College van Bestuur. De leden van de Raad van Toezicht worden benoemd door het bestuur van de Holding en hebben als belangrijkste taak toe te zien op het College van Bestuur. Zij benoemen, schorsen of ontslaan de leden van het College van Bestuur en stellen de begroting en de jaarrekening vast. De Raad van Toezicht gebruikt voor haar werkzaamheden het Policy Governance model. Het College van Bestuur vormt het bestuur van CSG De Waard. De Stichting is gevestigd in Oud-Beijerland en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Rotterdam (dossiernummer 23091285).

De Raad van Toezicht is eind 2020 als volgt samengesteld:

Voorzitter

- dhr. J.H. Nootenboom

Overige leden

- mw. M. Nobel-van Dienst
- mw. H.A. Ridderhof-Bom
- dhr. F. Lems

2.3 Medezeggenschap

De Medezeggenschapsraad

Elke school heeft een medezeggenschapsraad (MR). Via de MR hebben ouders invloed op het schoolbeleid. De primaire gesprekspartner van de MR is de schooldirecteur.

De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad

CSG De Waard heeft een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) ingesteld, een orgaan voor advies- en instemmingsrecht over bovenschoolse zaken. De GMR behandelt alleen onderwerpen die voor de scholen van gemeenschappelijk (schooloverstijgend) belang zijn. De primaire gesprekspartner van de GMR is het College van Bestuur. Het jaarplan en jaarverslag zijn beschikbaar via de website van [CSG De Waard](#).

Het dagelijks bestuur bestaat uit:

Voorzitter: mw. M. Dekker
Secretaris: mw. J. de Jong – van den Ouden

In 2020 hebben 2 leden afscheid genomen en zijn 3 nieuwe leden benoemd.

De GMR heeft 7 vergaderingen belegd, waarvan 5 online. Ook heeft er een tweetal online bijpraat momenten plaatsgevonden in april waarin diverse zaken rondom het coronavirus centraal stonden (scholensluiting, thuisonderwijs, noodopvang, (gedeeltelijke) heropening, brieven aan ouders, etc.). In 2020 stonden de volgende beleidsplannen op de agenda: Bestuursformatieplan (instemming), de meldcode en het vakantierooster 2021-2022 (positief advies), verhuur ruimtes en het beleidsplan sociale veiligheid.

In juli heeft Wilma Rijndorp de GMR geïnformeerd over het functieboek, de PGMR heeft ingestemd met de invoering en de OGMR heeft een positief advies geven. Tevens heeft de GMR een positief advies gegeven aan de procedure voor de benoeming van de directeur van CBS De Bron.

Daarnaast is gesproken over de volgende onderwerpen: Passend Onderwijs, het inspectiebezoek, Bestuurlijke samenwerking op Goeree Overflakkee, huisvesting van De Molenwiek, Spelenderwijs, het lokaal van de toekomst, het jaarverslag 2019 en het sociaal jaarverslag van CSG De Waard, het jaarverslag 2019/2020 en jaarplan 2020/2021 van de GMR, het eigen functioneren van de GMR en het aanpassen van het GMR-reglement.

De GMR heeft een nieuw lid voor de Raad van Toezicht voorgedragen, welke per september 2020 benoemd is. In oktober is deze persoon, met positief advies vanuit de GMR, door de Raad van Toezicht benoemd als waarnemend bestuurder tijdens het ziekteverlof van de bestuurder.

In november heeft de directeur Onderwijs & Identiteit aan de hand van een presentatie de GMR geïnformeerd over de onderwerpen, waaronder het thuisonderwijs, waarover op 18 september met de inspecteur is gesproken.

De begroting 2021 is besproken in een gezamenlijk overleg met vertegenwoordigers van de Raad van Toezicht en enkele directeuren.

Ook dit jaar is er weer een basiscursus voor leden van de (G)MR georganiseerd, alsmede een verdiepingscursus. Deze cursussen zijn online verzorgd door Piet Vromans.

Vanuit de GMR heeft een lid deelgenomen aan diverse sollicitatieprocedures voor bovenschoolse functies (stichtingsleerkracht en kangoeroeleerkracht).

2.4 Managementteam en bestuursbureau

Om de organisatie goed te faciliteren en de gestelde doelen te kunnen bereiken is gekozen voor een managementteam en een bestuursbureau, onder leiding van dhr. E. Tuk, voorzitter College van Bestuur. In oktober heeft een tijdelijke bestuurswisseling plaatsgevonden in verband met het uitval- len van de bestuurder wegens ziekte.

Managementteam

Binnen het Managementteam worden vijf werkerterreinen onderscheiden, te weten: Onderwijs & Identiteit, Personeelszaken, Financiën, Onderhoud & Beheer en Communicatie & PR.

Bestuursbureau

Omdat CSG De Waard ervoor heeft gekozen om alle (administratieve) zaken in eigen beheer uit te voeren zijn er mensen met verschillende specialismen werkzaam.

De volgende personen maken deel uit van het bestuursbureau:

Onderwijs & Identiteit:

Mw. M. Westdijk-Vreugdenhil, mw. Y.L. van der Beek-Baars, mw. Y. Heijnders en
mw. J.H. Tarmond-Kooijman

Personeelszaken:

mw. R. Notenboom, mw. S. Quevedo Klein Haneveld-Mooibroek, mw. M. Mol-van den Berg en
mw. B. Bos-Versprille

Financiën:

dhr. M. Noordhoek, mw. J.A. van der Zwart-Kind en mw. J. Por-Hoogwerf

Onderhoud & Beheer:

Dhr. T. Graumans en Dhr. M.D.N. Kok (projecten)

Communicatie & PR:

mw. J.P. Zilverschoon-Schäfer

2.5 Scholen

Onder het bevoegd gezag van de [Stichting Christelijke Scholengroep De Waard](#), vallen alle Protestants christelijke basisscholen in de Hoeksche Waard. Eén van de scholen heeft een dependance buiten de Hoeksche Waard, namelijk De Ark op Goeree Overflakkee. De Stichting bestaat uit de onderstaande scholen:

Brinnr.	School	Plaats
05SF	De Wegwijzer	Piershil
05SK	De Schelp	Puttershoek
06RY	De Vliet	Klaaswaal
07BN	De Molenwiek	Mijnsheerenland
07NI	De Weerklank	Westmaas
07XL	De Regenboog (Z)	Zuid-Beijerland
07YN	De Bouwsteen	's-Gravendeel
07YY	De Regenboog (H)	Heinenoord
08AW	De Parel	Strijen
11CE	De Bron	Numansdorp
11PD	Sabina van Egmondschool	Oud-Beijerland
12AH	De Kriekenhof	Oud-Beijerland
12YV	De Keuchenius	Oud-Beijerland
13KD	De Hoeksteen	Oud-Beijerland
14SP	Willem Alexanderschool	Oud-Beijerland
26LY01	De Ark	Oud-Beijerland
26LY02	De Ark (dependance)	Middelharnis

2.6 Vertrouwenspersoon

In overeenstemming met de [klachtenprocedure](#) beschikt CSG De Waard over een vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon gaat na of door bemiddeling tot een oplossing kan worden gekomen. De vertrouwenspersoon begeleidt degene met een klacht desgewenst bij de verdere procedure en verwijst in voorkomende gevallen naar andere instanties. CSG De Waard heeft dhr. A. Berger benoemd als vertrouwenspersoon.

2.7 Klachten en klachtenafhandeling

CSG De Waard is via Verus aangesloten bij de Landelijke Klachtenregeling en hanteert de modelregeling. Er zijn in 2020 drie officiële klachten ingediend, twee zijn intern afgehandeld, één klacht is ingediend bij de Landelijke klachtencommissie.

2.8 Realisatie doelen

Op het gebied van organisatie is verder gebouwd aan de bestaande structuur. Daarnaast worden goede relaties onderhouden met de achterban, de GMR, gemeentes en maatschappelijke instellingen. Alle administratieve processen worden in eigen beheer uitgevoerd.

De volgende beleidsplannen zijn gewijzigd en vastgesteld:

- Formatie en de toedeling
- Vakantierooster 2021-2022
- Meldcode

Tevens is vastgesteld:

- Het functieboek

Bovenstaande plannen zijn besproken in het directiebestuur en ter instemming voorgelegd aan de GMR en vervolgens door het CvB vastgesteld.

3. Onderwijs & kwaliteit

3.1 Visie

De visie van CSG De Waard omvat drie elementen waaraan een gelijke waarde wordt toegekend: de levensbeschouwelijke identiteit, de onderwijskwaliteit en de kwaliteit van opvoeding en vorming.

Levensbeschouwelijke identiteit

De Wolff (2000, p. 52) definieert identiteit van een school als 'Datgene wat de school tot deze school maakt, oftewel wat de typerende of kenmerkende eigenschappen van deze school zijn, wat de leden van de school met elkaar gemeen hebben (wat geldt voor de leden als collectief) en wat een bepaalde mate van duurzaamheid of continuïteit door de tijd kent'. In ons visiedocument beschrijven we onze levensbeschouwelijke identiteit als volgt: 'De scholen zijn open christelijke scholen, die werken vanuit de christelijke traditie. Een belangrijke taak is de overdracht van het culturele erfgoed in de breedste zin van het woord. De leerkrachten in de verschillende scholen begeleiden de kinderen actief bij hun ontdekkingstocht naar de eigen identiteit. Ze geven betekenis aan Bijbelse kernbegrippen. Van essentieel belang hierbij is een levendige en open communicatie op het gebied van levensbeschouwing, met iedereen die bij de school betrokken is.' (CSG De Waard, 2016, p.13)

Onderwijskwaliteit

Onder kwaliteit verstaan we 'de mate waarin zorgvuldig gekozen doelstellingen, gericht op wenselijk geachte opbrengsten van het onderwijsproces, het voldoen aan de behoefte van de organisatie en het tegemoet komen aan de verwachtingen van de verschillende actoren, worden gerealiseerd.' (Klifman (2016, p.8); definitie van Hendriks & Wognum, 1998, in: Horsman (2010, p.15)).

Ten aanzien van de onderwijskwaliteit zeggen we in onze visie het volgende: 'De scholen van CSG De Waard bieden een rijke en stimulerende omgeving, waarin aandacht is voor alle ontwikkelingsaspecten (cognitieve, sociaal emotionele, fysieke en creatieve) van kinderen.

Bij al deze aspecten wordt uitgegaan van geloof en vertrouwen in kinderen, het bieden van individuele uitdaging en ondersteuning. De kerndoelen voor het basisonderwijs zijn richtinggevend. Voor elk kind geldt het voor hem hoogst bereikbare niveau als doelstelling. De leerkrachten van de scholen werken als team samen aan onderwijsvernieuwing op basis van planmatige kwaliteitszorg. De ontwikkeling van de school is vastgelegd in het schoolplan. Op alle ontwikkelingsdomeinen zijn prestatie-indicatoren vastgesteld. Het onderwijs op de verschillende scholen is zo ingericht dat alle kinderen, ongeacht hun ontwikkelingsniveau of individuele kwaliteiten, tot hun recht komen. Het beleid van de school is erop gericht om achterstanden, de behoefte aan extra zorg, maar ook de behoefte aan extra uitdaging zo vroeg mogelijk te signaleren. Waar nodig wordt extra begeleiding geboden, zoveel mogelijk op de eigen basisschool maar wanneer het niet anders kan op één van de speciale scholen van CSG De Waard' (CSG De Waard, 2016, p. 13-14).

Kwaliteit van opvoeding en vorming

In ons visiedocument hebben we ten aanzien van kwaliteit van opvoeding en vorming het volgende opgenomen: 'De scholen van CSG De Waard bieden een sociaal en fysiek veilig opvoedingsklimaat. Ze nemen een centrale plaats in binnen de samenleving, doordat ze een ontmoetingspunt zijn voor kinderen en ouders. De leerkrachten, die zich bewust zijn van hun voorbeeldfunctie, stimuleren de kinderen om op een respectvolle manier met elkaar om te gaan. Door middel van werkvormen dragen zij bij aan de zelfstandigheidsontwikkeling. Ze leren kinderen samenwerken en verantwoordelijkheid dragen voor zichzelf en voor anderen.' (CSG De Waard, 2016, p. 14)

3.2 Onderwijskundig beleid

Het kalenderjaar 2020 was voor CSG De Waard het vierde implementatiejaar van het in 2017 gelanceerde Strategisch Beleidsplan 'Leren op Niveau'. De titel van het Strategisch Beleidsplan heeft een tweeledige betekenis: alle leerlingen volgen onderwijs op hun eigen niveau én ons onderwijsaanbod is van hoge kwaliteit. De strategische beleidsthema's van CSG De Waard komen voort uit de visie (zie 3.1.) en missie - Christelijke Scholengroep De Waard: voor bijzonder goed onderwijs -, een reflectie op veranderingen in de maatschappij in het algemeen en de Hoeksche Waard in het bijzonder en de actuele onderwijskundige inzichten:

- I. Onderwijs op maat
- II. Leren in de 21ste eeuw
- III. Brede vorming
- IV. Doorgaande ontwikkeling
- V. Christelijke identiteit

Binnen elk van de vijf thema's hebben we onze ambities voor de komende jaren beschreven. Daarnaast hebben we ambities geformuleerd wat dit voor collega's in de scholen – thema VI. Professionele cultuur - en op het bestuurskantoor betekent.

Operationalisering van het Strategisch Beleidsplan 2017-2021 vindt plaats op zowel stichtings- als schoolniveau. De zestien scholen die samen CSG De Waard vormen, hebben het Strategisch Beleidsplan als uitgangspunt genomen voor hun nieuwe schoolplannen voor de periode 2019-2023 passend bij de specifieke ontwikkeling van hun school. De schoolplannen hebben geresulteerd in jaarplannen, die concrete doelstellingen bevatten die toewerken naar de ambities, zoals beschreven in het Strategisch Beleidsplan. De verantwoording voor de behaalde resultaten vindt plaats door middel van een jaarverslag.

Door de wereldwijde coronacrisis en de impact daarvan op het onderwijs binnen onze scholen en alle betrokkenen daarbij hebben we onze prioriteiten voor 2020 bijgesteld. Speerpunten waren de doorgang van het bijzonder goed onderwijs en zorgdragen voor het welzijn van collega's, leerlingen en ouders/verzorgers.

3.3 Onderwijskundige ontwikkelingen

I. Onderwijs op Maat

Onderwijs op Maat is onze uitwerking van Passend Onderwijs. CSG De Waard maakt onderdeel uit van Passend Primair Onderwijs Hoeksche Waard (Samenwerkingsverband 28.04). We gaan we er voor om alle kinderen zo thuisnabij mogelijk onderwijs en ondersteuning te bieden die past bij hun ontwikkeling en behoeften. Onderwijs op Maat betekent dat onze scholen alle leerlingen op hun eigen niveau laten leren. Scholen brengen via een vaste cyclus kennis, inzicht en vaardigheden van leerlingen in kaart, stellen op grond van deze informatie leerdoelen, stemmen lesaanbod en instructie af op de doelen en toetsen na verloop van tijd of de doelen behaald zijn. Op basis van de actuele gegevens over kennis, inzicht en vaardigheden formuleren zij nieuwe doelen en stippelen zij een vervolgaanpak uit. Scholen maken hierbij gebruik van het leerlingvolgsysteem ParnasSys en het CITO-LVS.

Versterking basisondersteuning

In het kalenderjaar 2020 hebben de scholen in aansluiting bij het Ondersteuningsplan van het Samenwerkingsverband en het beleidsplan Passend Onderwijs - Versterking Basisondersteuning (zie Figuur 1) en gebruikmakend van de Passend Onderwijsgelden vanuit Samenwerkingsverband 28.04 hun basisondersteuning versterkt. Onder basisondersteuning verstaan we 'het met het samenwerkingsverband afgesproken geheel van preventieve en lichte curatieve interventies die binnen de ondersteuningsstructuur van de school planmatig en op een overeengekomen kwaliteitsniveau, eventueel in samenwerking met ketenpartners, worden uitgevoerd. Het gaat dus om het ondersteuningsniveau dat minimaal van alle scholen uit ons samenwerkingsverband wordt verwacht.' (Stichting Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Hoeksche Waard, 2018, p. 14).

In het beleidsplan Passend Onderwijs - Versterking Basisondersteuning doen we de volgende beleidsuitspraken over de besteding van de Passend Onderwijsgelden vanuit het Samenwerkingsverband 28.04:

- 4.12. CSG De Waard ontvangt per leerling bedrag Y vanuit het Samenwerkingsverband 28.04, uitgaande van het aantal leerlingen op 1 oktober van het voorafgaande kalenderjaar.
- 4.13. CSG De Waard heeft een eigen orthopedagoge in dienst met een werktijdfactor van 0,4, welke zij betaalt uit de Passend Onderwijsgelden.
- 4.14. CSG De Waard gebruikt vanuit de Passend Onderwijsgelden 14 euro per leerling voor formatieruimte van de IB'ers, zoals aangegeven in de staffel van het bestuursformatieplan.
- 4.15. Al het overige geld per leerling vanuit het Samenwerkingsverband is beschikbaar voor de individuele scholen om de verdere ontwikkeling van de basisondersteuning vorm te geven.
- 4.16. De scholen maken - aansluitend bij hun beleid op Passend Onderwijs en Schoolondersteuningsprofiel (SOP) en in samenspraak met de MR - eigen keuzes ten aanzien van de besteding van deze Passend Onderwijsgelden, die leiden tot versterking van de basiskwaliteit, ondersteuningsstructuur en preventieve en lichte curatieve ondersteuning, bijvoorbeeld:
 - a. Professionalisering team en/of teamlid;
 - b. Extra handen in de klas;
 - c. Co-teaching;
 - d. Hulpmiddelen;
 - e. Inzet IB'er;
 - f. Consultatie van specialisten op school-, cluster- of stichtingsniveau;
 - g. Externe expertise;
 - h. Kindercoaching;
 - i. Lerarenondersteuner.
- 4.17. De scholen verantwoorden zich over de besteding van de gelden: zij maken zichtbaar dat het geld goed besteed wordt.

Figuur 1. Inzet Passend Onderwijsgelden, zoals beschreven in het beleidsplan Passend Onderwijs - Versterking Basisonderwijs

In 2020 hebben alle scholen van CSG De Waard een nieuw Schoolondersteuningsprofiel (SOP) geschreven en op hun website gepubliceerd. Ook hebben zij aan de hand van de zogenaamde 'blauwe pagina' van het Samenwerkingsverband een begroting gemaakt voor de besteding van de Passend Onderwijsgelden.

Het kalenderjaar 2020 is de Directeur Onderwijs & Identiteit parttime aan het Samenwerkingsverband 28.04 gedetacheerd geweest. De directie van het Samenwerkingsverband heeft in 2020 haar jaarlijkse schoolbezoeken voortgezet, waarin de verantwoording van de passend onderwijsgelden een centrale rol heeft gekregen. Ook heeft de directie van het Samenwerkingsverband in 2020 via een artikel in het AD Hoeksche Waard alle betrokkenen bij het vormgeven van passend onderwijs in

de Hoeksche Waard gecompimenteerd met hun bijdrage hieraan, verwijzend naar het positieve oordeel dat de Inspectie van het Onderwijs in november 2019 uitsprak over passend onderwijs in de Hoeksche Waard (zie Figuur 2).

In november 2019 heeft de Inspectie van het Onderwijs het Samenwerkingsverband bezocht om te onderzoeken op welke wijze passend onderwijs vorm krijgt in de Hoeksche Waard. De inspectie beoordeelde het kwaliteitsgebied Resultaten (OR) als goed: alle Hoeksche Waardse leerlingen in de basisschoolleeftijd hebben dankzij een ieders deskundigheid en inzet een passende onderwijsplek. De inspectie heeft de standaarden binnen het kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en Ambitie (KA) als volgt beoordeeld: kwaliteitszorg (voldoende), kwaliteitscultuur (goed) en verantwoording en dialoog (voldoende). Er is een gedragen, duurzaam Passend Onderwijsbeleid. De scholen bieden een brede basisondersteuning, die zij via hun schoolondersteuningsprofielen (SOPs) naar ouders communiceren. Teams hebben autonomie in het arrangeren van ondersteuning, waarover zij zich financieel en inhoudelijk verantwoorden richting de directie van het samenwerkingsverband. Een resultaat om met elkaar trots op te zijn!

Figuur 2. Oordeel van de Inspectie van het Onderwijs over passend onderwijs in de Hoeksche Waard (november 2019)

Aanmeldingen bij de Ondersteuningscommissie

In 2020 meldden onze scholen eenentwintig leerlingen aan bij de Ondersteuningscommissie van het Samenwerkingsverband 28.04: 12 leerlingen in de periode van 1 januari 2020 tot aan de zomervakantie en 9 leerlingen in de periode vanaf de zomervakantie tot 31 december 2020. Dit waren 7 leerlingen meer dan in het jaar ervoor. Van de aangemelde leerlingen hebben er 15 het advies SBO gekregen: 8 maal SBO Algemeen, 5 keer Het Pluspunt (3x SBO voor leerlingen met behoefte aan prikkelarme omgeving en 2x onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen) en 2 maal Willem Alexanderschool (1x leerlingen met externaliserende gedragsproblematiek en 1x kleuter). Daarnaast gaf de Ondersteuningscommissie adviezen cluster 4 (1x) en cluster 3 De Ark (1x).

De ouders van drie leerlingen besloten dat hun kind het onderwijs op de eigen school zou continueren: 2x op een reguliere basisschool en 1x in het SBO. Tot slot was er nog een aanmelding van een leerling, waarvan het advies vanuit de OC pas in 2021 volgde.

Onderwijs aan en ondersteuning van (hoog)begaafde leerlingen

In het eerste semester van 2020 namen 25 leerlingen en in het tweede semester van 2020 28 leerlingen deel aan onze Kangoeroegroepen. De leerlingen waren evenredig verdeeld over de locaties Numansdorp (CBS De Bron) en Oud-Beijerland (CBS Keuchenius).

CSG De Waard heeft in 2020 6,50 euro per leerling vanuit de Passend Onderwijsgelden gebruikt voor de Kangoeroegroepen.

De plaatsingscommissie is twee keer bij elkaar gekomen om de nieuwe aanmeldingen en de ontwikkeling van 'zittende' Kangoeroeleerlingen te bespreken. In het tweede semester is een herziene versie van het aanmeldformulier voor de Kangoeroegroep in concept in gebruik gekomen.

Middels een intern uitgezette vacature is in 2020 de zoektocht naar één of twee nieuwe leerkracht(en) voor de Kangoeroegroep gestart. CSG De Waard heeft een nieuwe leerkracht voor de Kangoeroegroep gevonden in de persoon van Sandra Boekee.

In het netwerk coördinatoren (hoog)begaafdheid is samen met de orthopedagoog (Joyce Tarmond) en Kangoeroeleerkracht (Sandra Boekee) in 2020 een start gemaakt met visievorming ten aanzien van de Kangoeroegroep. De deelnemers hebben een *why-how-what* (Sinek), ambities en financiële gevolgen geformuleerd. Deze kunnen richting geven aan de toekomst van de Kangoeroeklas van CSG De Waard.

In het beleidsplan (hoog)begaafdheid beschrijven we de wijze waarop we als CSG De Waard zorgdragen voor een thuisnabij passend onderwijsaanbod en ondersteuning van hoge kwaliteit voor (hoog)begaafde leerlingen, zodat zij (blijven) komen tot leren en zich ontwikkelen tot zelfstandige en zelfverzekerde mensen, die vanuit hun potentieel een bijdrage leveren aan de maatschappij. Hoewel er geen eenduidige wetenschappelijke definitie bestaat van (hoog)begaafdheid, kunnen we wel stellen dat (hoog)begaafde leerlingen beschikken over ‘een hoger niveau van bewustzijn, grotere sensitiviteit, een groter vermogen tot het begrijpen van waarnemingen en het omzetten daarvan naar intellectuele en emotionele ervaringen’ (Roeper, Annemarie (1982; in : Hamsikova, 2017, p. 8). We spreken van een (hoog)begaafde leerling als hij of zij op school uitzonderlijke prestaties levert of in staat moet worden geacht om die te leveren. Het beleidsplan heeft een link met het beleidsplan Passend Onderwijs – Basisondersteuning en het Ondersteuningsplan vanuit het Samenwerkingsverband 28.04.

De bovenschoolse Kangoeroegroepen bieden een programma meer- en hoogbegaafde leerlingen vanuit algemene kangoeroedoelen (zoals samenwerken, filosoferen, leren uiten, jezelf leren ontdekken, leren zijn, presenteren, plannen, reflecteren, incasseren, uitdagingen durven aangaan, ontwikkelingsgelijken ontmoeten en executieve functies) en de individuele HB-gerelateerde doelen, die zijn opgesteld door leerling, ouders, school en kangoeroeleerkracht. De leerlingen komen in twee clusters bijeen en werken met name aan hun welzijn. De vraag ‘Hoe ga je om met je begaafdheid?’ staat centraal.

Figuur 3. Beleid op het gebied van onderwijs aan en ondersteuning van (hoog)begaafde leerlingen

Kenniscentrum Het Mozaïek

Met het ‘draaien’ van de eerste paal, op 21 januari 2020, hebben de drie scholen voor (voortgezet) speciaal (basis)onderwijs en een zorginstelling hun geplande samenwerking in de Hoeksche Waard bekrachtigd. Kenniscentrum Het Mozaïek moet dé plek worden voor kinderen die intensieve zorg of gespecialiseerd onderwijs nodig hebben zonder harde begrenzing tussen de participerende organisaties.

Op 23 januari 2020 was de eerste van twee geplande pizzasessies met alle medewerkers van de vier organisaties met als werktitel ‘*Coming together is a beginning, keeping together is progress; working together is success!*’ Deze bijeenkomst bestond uit een plenair gedeelte waarin de vier organisaties zich hebben gepresenteerd en een gedeelte waar in subgroepen is gesproken over onderwerpen als visie, ouderbetrokkenheid en samenwerking.

De tweede pizzasessie stond gepland voor derde kwartaal van 2020 (aanvang schooljaar 2020-2021), maar is vanwege de corona pandemie geannuleerd. Tijdens deze sessie zou er een aanzet gegeven worden om professionele leergroepen samen te stellen.

Als alternatief hebben wij via een digitale enquête, de interesses en eerste voorkeur voor een professionele leergroep geïnventariseerd en ingedeeld. Alle organisaties zijn breed vertegenwoordigd. Ieder directielid heeft twee leergroepen onder zijn of haar hoede en heeft in september de digitale kick off gedaan via Google Meet. Een leerteam werkt vanuit een specifieke hulpvraag en/of opdrachtformulering met te behalen doelen. De voorzitters zijn met eigen leergroep aan de slag gegaan en hebben op 8 december 2020 de voortgang online gepresenteerd aan alle voorzitters en directieleden.

Enkele voorbeelden van leergroepen:

- ☐ Kernwaarden en identiteit;
- ☐ Schoolpleinen(inrichting) en pauzes;
- ☐ Bewegingsonderwijs (Gymzaal, speelzaal, rots en water, Budo etc.);
- ☐ Ondersteuning (Orthopedagoog, intern begeleider, logopedist, speltherapeut, stagecoördinator etc.);
- ☐ Participatie (branchegerichte)VSO-leerlingen.

Op 24 september 2020 was de bekendmaking van de naam van het Kenniscentrum. Twee leerlingen per organisatie hebben letterlijk een 'steentje bijgedragen' bij de onthulling van de naam op het plaque. De nieuwe naam; Kenniscentrum het Mozaïek.

De directies hebben wekelijks overleg om praktische zaken en input vanuit de leerteams te bespreken en te vertalen naar beleid. De verwachte oplevering van het gebouw is in juli 2021.

Regionale taalklas

Vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben we in 2016 het initiatief genomen tot een regionale taalklas. Kinderen met een niet-Nederlandse achtergrond leren in 'De Taalklas' binnen één tot anderhalf jaar de Nederlandse taal, zodat ze daarna onderwijs op een reguliere school kunnen volgen.

De Taalklas startte het schooljaar 2020-2021 met 9 leerlingen en met een uitgedunde personele bezetting. Begin 2021 zat de klas echter al weer min of meer vol, aangezien er in januari 10 nieuwe leerlingen instroomden. De complexiteit van de ingestroomde groep leerlingen heeft veel van het in omvang beperkte Taalklasteam gevraagd. Ondanks deze situatie is het team er in geslaagd om weer een verdiepingsslag op het taalaanbod aan te brengen door gebruik te gaan maken van 'Zien is snappen' om zinsbouw te leren, door een aanvullend gebruik van woordplaatjes en woordkaartjes, door lessen schrijfvaardigheid en luistervaardigheid toe te voegen aan de leerstof van 'Wereld vol Woorden' en het gebruiken van de PowerPointpresentaties met de dagelijkse doelwoorden. Ook de individuele deskundigheidsbevordering is volledig uitgevoerd.

KOZA-groep

Vanaf januari 2019 bevindt zich in Middelharnis op de locatie van OBS D'n Tuun een KOZA-groep. KOZA staat voor Kleuter Onderwijs Zorg Arrangement. Deze KOZA-groep is tot stand gekomen in samenwerking met het Samenwerkingsverband 'Passend Onderwijs Goeree-Overflakkee', de gemeente Goeree Overflakkee, SOPOGO, Kindwijs, De Ark en Educare. Voorheen gingen deze leerlingen naar de BeO (Behandel- en Onderwijsgroep) in Hellevoetsluis. Het is fijn dat we deze groep leerlingen nu thuisnabij onderwijs kunnen bieden met daarbij passende begeleiding. In de KOZA-groep komen leerlingen tussen de 4 en 7 jaar, die een aangepast programma krijgen wat betreft onderwijs en zorg.

Op de KoZa-groep is ruimte voor maximaal 12 leerlingen. Kinderen stromen op volgorde van aanmelding in, behalve als er sprake is van urgentie. De urgentie wordt bepaald door de KoZa leiding in samenwerking met de gedragsdeskundige. Als de groep vol zit, ontstaat er een wachtlijst.

Het is mogelijk om vanuit twee sporen op de KoZa-groep te komen: vanuit een instantie (bijvoorbeeld peuterspeelzaal) of vanuit een school. In een later stadium komen deze twee sporen bij elkaar. Een kind komt in aanmerking voor de KoZa-groep als er hulpvragen zijn over een passende onderwijsvorm voor het kind en als er hulpvragen zijn bij ouders/verzorgers, bijvoorbeeld op het gebied van opvoeding. Als een leerling start op de KoZa-groep wordt er in de eerste zes weken een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) opgesteld, waarin de beginsituatie, belemmerende- en stimulerende factoren en de onderwijsbehoeften in kaart gebracht worden aan

de hand van de aanwezige gegevens en de eerste observaties. Daarbij worden er doelen opgesteld voor de eerste periode. Dit is voor een half jaar. Halverwege het KoZa-jaar wordt dit plan geëvalueerd en wordt er voor het tweede half jaar weer een plan geschreven. Ook dit plan wordt met ouders besproken. Aan het eind van het KoZa-jaar wordt het derde plan opgesteld en worden de doelen geëvalueerd.

Interne Begeleiding

In 2020 hebben de intern begeleiders gewerkt aan de vier thema's die zij als prioriteiten aangewezen hebben voor professionele leergemeenschappen: PLG 2019-A: Kleutertoetsen - Wat nu?, PLG 2019-B: Leren zichtbaar maken / Eigenaarschap, PLG 2019-C: OPPs (leerlijn met uitstroomniveaus) / Referentieniveaus en PLG 2019-D: Coaching; CLB/HGW; Leerkrachten reflecteren op zichzelf (Zie figuur 5 voor doelen, activiteiten en impact). Vervolgens hebben zij per PLG doelen vastgesteld en zijn zij aan de slag gegaan. De voortgang van de PLG's komt in de bijeenkomsten terug aan de hand van presentaties en besprekingen.

Doelen	Activiteiten	Impact
In professionele leergemeenschappen (PLG) delen, onderzoeken en verbeteren IB'ers samen de praktijk van leerkrachten en schoolleiding om zo het onderwijs aan leerlingen te verbeteren.	☐ Inventarisatie relevante onderwerpen voor PLG ☐ Prioritering aanbrengen ☐ Vier onderwerpen voor PLG kiezen: - Kleutertoetsen - Leren zichtbaar maken - OPP's - CLB ☐ IB'ers verdelen zich over de groepen ☐ Tijdens IB beraden is tijd om te werken in de PLG	☐ Intern begeleiders delen informatie en doen onderzoek aan de hand van een zelf opgestelde onderzoeksvraag, kennis wordt vergroot ☐ Intern begeleiders dragen middels de PLG bij aan verbetering van het onderwijs

Figuur 4. Doelen, activiteiten en impact van PLGS IB-Beraad

Een concreet voorbeeld van een onderwerp dat binnen het IB-beraad aan bod is gekomen, is begrijpend lezen (zie figuur 5 voor doelen, activiteiten en impact).

Doelen	Activiteiten	Impact
Begrijpend lezen ☐ De tussenresultaten begrijpend lezen bevinden zich boven het landelijk gemiddelde (ambitie SBP). ☐ Intern begeleiders kunnen vertellen wat goed begrijpend lezen onderwijs inhoudt. ☐ Gezamenlijke afspraak betreft startmoment van afname LVS-toets Begrijpend Lezen.	☐ Bij het IB-beraad is aan de hand van stellingen de didactiek van begrijpend lezen besproken met verwijzing naar theorie/literatuur. - Vanaf welke groep besteed je aandacht aan begrijpend lezen/luisteren? - Hoe hangen technisch en begrijpend lezen met elkaar samen? - Welke componenten spelen een rol in het proces van begrijpend lezen? - Welke leesstrategieën zijn evidence-based vastgesteld en wanneer zijn deze effectief? - Wanneer heeft stil lezen een positieve invloed op begrijpend leesvaardigheid? - Welke leerkrachtvaardigheden zijn essentieel voor de optimalisering van begrijpend lesonderwijs? ☐ In het IB-beraad is het Inspec-	☐ Kennis van didactiek begrijpend lezen is bij IB-ers opgefrist en vergroot. ☐ Alle scholen nemen minimaal vanaf M4 de LVS-toets Begrijpend Lezen af. ☐ De tussenresultaten begrijpend lezen 2021 zijn conform de school- en jaarnormen

	tielader rondom toetsen begrijpend lezen besproken. ☐ Binnen het IB-beraad is afgestemd op welke momenten minimaal LVS Begrijpend Lezen wordt afgenomen.	
--	---	--

Figuur 5. Begrijpend lezen binnen het IB-beraad

In 2020 hebben ook weer halfjaarlijkse bijeenkomsten voor directeuren en intern begeleiders plaatsgevonden met thema's op de agenda die voor beide groepen relevant zijn. Hierbij is gebruik gemaakt van de externe expertise van Willem van der Lugt, bijvoorbeeld ten aanzien van het werken met het onderwijsresultatenmodel en het bepalen van school- en jaarnormen op de tussenresultaten en eindopbrengsten.

Het InternNet en de Gedeelde Teamdrives zijn in 2020 goed benut om de onderlinge samenwerking en communicatie tussen intern begeleiders te versterken.

Consultatieve Leerlingbegeleiding (CLB) / Handelingsgericht Werken (HGW)

De CSG De Waard orthopedagogen richten zich op het versterken van het handelen van leerkrachten vanuit de principes van Consultatieve Leerlingbegeleiding (CLB) en Handelingsgericht Werken (HGW). Er zijn in 2020, 41 CLB-trajecten op niveau 2 uitgevoerd en 17 OC-aanmeldingen geweest. In 2020 is het doel voor de orthopedagogen: dat alle onderwijsprofessionals handelen volgens het HGW-/CLB-gedachtegoed en de Intern begeleiders volgens CLB/HGW-richtlijnen werken.

Het onderwerp CLB/HGW is een rode draad in de IB-beraden. De IB-ers houden intervisiemomenten en formuleren persoonlijk SMART-doel t.a.v. CLB. Zij doorlopen CLB-trajecten met leerkrachten op niveau 1. De leerkrachten (i.p.v. orthopedagogen) beschrijven korte doelgerichte evaluaties en benodigde aanpassingen n.a.v. de CLB-evaluatiegesprekken op niveau 2. De leerkrachten (i.p.v. orthopedagogen) vertalen doelen en aanpak vanuit CLB-gesprek in een plan van aanpak. De IB-er ondersteunt de leerkrachten bij bovenstaande en volgt dit actief. Daarnaast zijn met de Intern begeleider van het SBO en orthopedagoog van het SBO de ontwikkelvragen m.b.t. CLB coachend besproken. CLB/HGW stond in 2020 als agendapunt genoteerd bij de netwerken HB en het netwerk Onderwijsassistenten. De ontwikkeling van een hand-out is in conceptvorm afgerond. De impact van bovenstaand beschreven doel:

- ☐ Handelingsrepertoire van leerkrachten vergroot.
- ☐ Veranderingen doorvoeren in de onderwijsleersituatie die de leerling ten goede komen.
- ☐ Leerkrachten reflecteren op eigen handelen in gesprekken met IB-ers en orthopedagogen.
- ☐ Verantwoordelijkheidsgevoel leerkrachten (en IB-ers) voor plan van aanpak vanuit de CLB-cyclus vergroot.
- ☐ Bewustwording bij leerkrachten en IB-ers van invloed van leerkrachthandelen in het bewerkstelligen van gewenste verandering bij leerlingen.
- ☐ IB-ers passen CLB/HGW toe binnen de zorgstructuur van de school en geven zichzelf gemiddeld een 6-7 in het werken volgens CLB/HGW-richtlijnen.
- ☐ IB-er en orthopedagoog in het SBO passen CLB/HGW toe binnen de zorgstructuur van de school.
- ☐ Onderwijsassistenten hebben kennis van CLB/HGW-uitgangspunten.
- ☐ HB-specialisten hebben kennis van CLB/HGW-uitgangspunten.

II. Leren in de 21ste eeuw

Als CSG De Waard sluiten we aan bij de visie op toekomstgericht onderwijs, ontwikkeld door het Platform Onderwijs2032. Dit betekent dat we ervoor kiezen om 21ste-eeuwse vaardigheden de komende jaren centraal te stellen in het onderwijs op de scholen, ons heroriënteren op de organisatie van het

onderwijs en onder regie van het bestuurskantoor ruimte bieden om te experimenteren met andere organisatievormen van onderwijs.

Ontwikkelingen in 2020

In 2020 heeft de Professionele Leergemeenschap (PLG) Toekomstgericht Onderwijs haar werk voortgezet. Deze PLG heeft als doelen om een visie op toekomstgericht onderwijs, draagkracht en een plan van aanpak te ontwikkelen met een heldere interne en externe communicatie. De PLG heeft contact gelegd met het Wetenschapsknooppunt van de Erasmus Universiteit en heeft samen met hen het concept van onderzoekend leren verkend en centraal gesteld binnen het toekomstgericht onderwijs. Vanaf het begin van het traject is het de bedoeling geweest om het toekomstgericht onderwijs vorm te geven op onderwijskundig gebied en dit tegelijk vorm te geven in een fysiek lokaal. Hierbij is het onderzoekend leren het doel en het lokaal een ondersteunend middel om toekomstgericht onderwijs vorm te geven. Het lokaal zou niet alleen een middel zijn ter ondersteuning van het onderzoekend leren, het zou ook iets weergeven over de visie van CSG De Waard op toekomstgericht onderwijs en een aantrekkelijk item zijn dat kan worden gebruikt in de pr van de stichting.

Onderzoekend leren vindt plaats volgens de fasen van de onderzoekscyclus (zie figuur 6): vanuit verwondering over de wereld om hen heen verkennen kinderen het onderwerp van onderzoek, stellen ze onderzoeksvragen op, maken ze een onderzoeksplan, voeren ze hun onderzoek uit, formuleren ze conclusies en presenteren ze hun bevindingen.

Tijdens de directietweedaagse in maart 2020 hebben de directeuren een scholing vanuit de EUR gehad, waarna zij zelf aan de slag zijn gegaan om het onderzoekend leren een plek te geven in het meerjarenplan van de school zelf. Hierbij was het de bedoeling dat in drie jaar alle scholen van CSG de Waard een scholing zouden hebben gevolgd. Iedere school kan dit dan inplannen op het moment dat het past in de planning van de school.

Er is in november 2020 een subsidie (PO-VO) van €124.000 toegekend. Deze subsidie is aangevraagd op het twee- sporen beleid dat de PLG bewandelt: de onderwijskundige en de huisvestingskant. Voorwaarde is dat 85% van 124 groep 8 leerlingen moeten hebben deelgenomen aan een onderzoekend leren traject. Momenteel hebben de groepen 8 leerlingen van De Bouwsteen, De Vliet, De Regenboog ZBL en De Kriekenhof meegedaan; dat zijn in totaal 98 leerlingen. Dat zou betekenen dat nog één groep 8 zou moeten deelnemen om te voldoen aan deze doelstelling.

Aan het College van Bestuur is gevraagd een uitspraak te doen over het bestaansrecht van het Lokaal van de Toekomst.

Figuur 6. De onderzoekscyclus (Erasmus Universiteit Rotterdam, 2018).

In 2020 heeft CBS Sabina van Egmond het innovatietraject, waarin het werken met units verkent, voortgezet. Het team van de school dat al in 2018 werkte met units en leerpleinen, startte in 2019-2020 met heterogene basisgroepen 1/2/3, 4/5/6 en 7/8. De school heeft in 2020 gebruik gemaakte van externe expertise van Inge van de Ven en heeft meegewerkt aan een publicatie van de PO-Raad over conceptscholen, die in het voorjaar van 2021 zal verschijnen.

Enkele andere scholen, zoals CBS De Hoeksteen en CBS De Bouwsteen, werken eveneens met een leerplein. Verscheidene scholen werken groepsdoorbrekend voor rekenen en begrijpend lezen.

III. Brede vorming

Onze scholen dragen zorg voor een brede ontwikkeling van leerlingen: alle leerlingen kunnen zich er op cognitief, sociaal-emotioneel, cultureel en motorisch gebied optimaal ontplooien. Speerpunten van de brede vorming zijn: sociaal-emotionele ontwikkeling, actief burgerschap en sociale integratie, cultuureducatie, techniek onderwijs, bewegingsonderwijs, ICT en Engels.

Veiligheid

Een belangrijke voorwaarde om tot leren te komen is een veilige omgeving voor kinderen. Onze scholen staan garant voor de (sociale) veiligheid van leerlingen. De scholen beschikken over een registratiesysteem op dit gebied. Om incidenten op school te voorkomen zijn school- en klassenregels (waaronder pleinregels) opgesteld. Naar behoefte krijgen groepen training in sociale vaardigheden. De sociaal-emotionele vorming van kinderen is een (integraal) onderdeel van ons onderwijs en staat in het teken van de ontwikkeling van adequaat gedrag. Alle scholen hanteren een methode en leerlingvolgsysteem voor sociaal-emotionele ontwikkeling. Jaarlijks vullen de leerlingen van de groepen 5 tot en met 8 een gecertificeerde vragenlijst Veiligheid Leerlingen in, zodat onze scholen de veiligheid kunnen monitoren.

Er is in 2020 gewerkt aan de ontwikkeling van het Veiligheidsbeleidsplan en de ontwikkeling van een format Veiligheidsplan voor gebruik op schoolniveau. Het format levert scholen een document dat zij op schoolniveau kunnen aanpassen en invullen. Het zorgt voor uniformiteit binnen de stichting met ruimte voor eigenheid (eigen visie, eigen aanpak) op schoolniveau. In de overgang van 2020 naar 2021 hebben het MT, intern begeleiders en het directiebestuur feedback gegeven. Het concept beleidsplan staat voor 2021 op de agenda van de GMR zowel mening- als besluitvormend.

In de periode februari /maart 2020 en - in verband met de sluiting van de basisscholen in de corona-/thuisonderwijsperiode - juni 2020 hebben 1309 leerlingen uit de groepen 5 tot en met 8 de Vragenlijst Veiligheid Leerlingen ingevuld. De gemiddelde scores voor de subthema's variëren van 3,21 (Het optreden van de leraar) tot en met 3,63 (psychische veiligheid). Alle scholen hebben de uitkomsten van de vragenlijst geanalyseerd, de ruwe gegevens aangeleverd bij de inspectie en eventuele verbeterpunten meegenomen in hun jaarplan 2020-2021. Als CSG De Waard ontvangen we een gemiddeld cijfer van 8.2. voor veiligheid. Hier zijn we tevreden mee. Voor gedetailleerde resultaten zie figuur 7.

Vragenlijst Veiligheid Leerlingen (februari/maart 2020) (2019 / 2020)												
	05SF	05SK	06RY	07BN	07NI	07XL	07TN	07YY	08AW	11CE	41127	Beoordeling
	WEGV	SCHLP	VLIET	MOLEN	KLANK	RBOOG	BOUW	RBOCH	PAREL	BRON		
% Respons	96%	100%	69%	97%	100%	91%	96%	93%	96%	98%	89%	
Norm	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	
1	Veiligheidsbeleving	3,47	3,56	3,54	3,61	3,40	3,50	3,47	3,60	3,47	3,35	3,48
2	Het optreden van de leraar	3,12	3,27	3,14	3,17	3,04	3,38	3,28	3,23	3,11	3,27	3,21
3	De opstelling van de leerling	3,19	3,16	3,23	3,32	3,42	3,20	3,04	3,19	3,10	3,24	3,22
4	Welbevinden	3,18	3,29	3,27	3,37	3,24	3,28	3,30	3,38	3,29	3,22	3,29
5	Fysieke veiligheid	3,56	3,66	3,54	3,48	3,52	3,61	3,50	3,66	3,50	3,51	3,55
6	Sociale veiligheid	3,65	3,59	3,59	3,64	3,59	3,58	3,59	3,58	3,53	3,55	3,57
7	Psychische veiligheid	3,66	3,66	3,69	3,73	3,48	3,66	3,64	3,57	3,64	3,55	3,63
8	Materiele zaken	3,63	3,62	3,55	3,64	3,59	3,63	3,60	3,55	3,53	3,62	3,60
Rapportcijfers												
9	Cijfers	8,1	8,4	8,2	8,6	8,1	8,4	8,2	8,3	8,1	8,2	8,2

● onvoldoende

● zwak / matig

● (ruim) voldoende

● goed / uitstekend

	11PD	12AH	12TV	13KD	14SP	28LY	41127	Beoordeling
	SABIN	KRIEK	KEUCH	HOEK	WALEX	DEARK		
% Respons	68%	94%	90%	72%	90%	100%	89%	
Norm	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	
1	Veiligheidsbeleving	3,44	3,42	3,54	3,56	3,29	3,65	3,48
2	Het optreden van de leraar	2,96	3,41	3,24	3,22	3,44	3,46	3,21
3	De opstelling van de leerling	3,38	3,33	3,29	3,19	3,25	3,20	3,22
4	Welbevinden	3,25	3,30	3,26	3,35	3,24	3,60	3,29
5	Fysieke veiligheid	3,52	3,63	3,56	3,58	3,42	3,84	3,55
6	Sociale veiligheid	3,49	3,54	3,60	3,60	3,30	3,64	3,57
7	Psychische veiligheid	3,60	3,73	3,56	3,64	3,54	3,74	3,63
8	Materiele zaken	3,47	3,64	3,62	3,68	3,67	3,83	3,60
Rapportcijfers								
9	Cijfers	7,7	8,4	8,0	8,4	8,2	9,2	8,2

Figuur 7. Resultaten Monitoring Sociale Veiligheid Leerlingen (2020)

Actief burgerschap & sociale integratie

In 2020 heeft de Professionele Leergemeenschap Actief burgerschap & sociale integratie in kaart gebracht wat de kerndoelen (PO, SBO, SO, VSO) op dit terrein zijn, welke eisen de inspectie hieraan stelt en welke ambities voor actief burgerschap & sociale integratie het SBP bevat.

Daarnaast heeft de PLG de theorie en praktijk van actief burgerschap onderzocht, een doorlopende leerlijn ontwikkeld, uitgezocht wat methodes zoals Kwink en Kind op Maandag bieden op het gebied van Actief Burgerschap en Sociale Integratie en heeft zij een kort beleidsplan geschreven in aansluiting bij de bouwstenen vanuit Curriculum.nu.

In december 2020 heeft externe expert Erik Idema van Kwintessens een sessie over Actief burgerschap gefaciliteerd in het online Directieberaad.

Onderwijs & ICT

CSG De Waard is vanaf januari 2020 stichtingsbreed gaan werken met ParnasSys/Schoolkwaliteit. Door een koppeling van de programma's Werken Met Kwaliteit (WMK), MijnSchoolPlan/OnsBeleidsplan en Ultimview hebben de collega's nog beter zicht op de ontwikkeling van scholen, groepen en leerlingen en hebben zij minder werk aan het gestructureerd werken aan kwaliteit(szorg).

Het Kennisplein heeft ook in 2020 een Onderwijs & ICT professioneringsaanbod gerealiseerd door middel van training door extern expert Arno Coenders voor de Coördinatoren Onderwijs & ICT en diverse workshops op het gebied van Google for Education. Het deelthema Onderwijs & ICT behoudt prioriteit in de komende twee jaar: de visie op Onderwijs & ICT, voortgaande professionalisering van collega's, de coachende en ondersteunende rol van Coördinatoren Onderwijs & ICT in het vergroten van digitale vaardigheden van collega's, de geschiktheid en keus van digitale materialen - uitgaand van convergente of divergente differentiatie - en investering in *digital devices* voor leerlingen.

In de periodes van thuisonderwijs hebben collega's en leerlingen grote stappen gemaakt in de verdere ontwikkeling van digitale vaardigheden ten dienste van het lesgeven en leren via Google Meet en Google Classroom. Hetzelfde geldt voor de periodes op school, waarin collega's hybride onderwijs hebben geboden om tegemoet te komen aan de onderwijskundige en pedagogische behoeftes van leerlingen die zich noodgedwongen thuis bevonden door verkoudheidsklachten en/of coronabesmetting in het gezin. De werkgroep hybride onderwijs heeft dit onderwijs ondersteund met enkele handreikingen.

Binnen onze scholen worden de onderwijsmethoden steeds meer digitaal en/of bevatten deze een digitale component. Leerlingen werken met *chromebooks* en hebben via een draadloze internetverbinding toegang tot *webbased* educatieve software, digitale verwerkingsprogramma's zoals *Google Apps For Education* en opslag in de *cloud*.

In ons beleidsplan Onderwijs & ICT uit 2018 beschrijven we onze visie op goed onderwijs en de keuzes, die we maken om ICT zo goed mogelijk te laten bijdragen aan het behalen van onze onderwijsdoelen. In aansluiting bij het Vier in balans-model kijken we vanuit (I) onze visie op onderwijs en de plaats van ICT daarbinnen naar:

- o (II) de deskundigheid die CSG De Waard collega's nodig hebben om ICT goed in te zetten;
- o (III) inhoud en toepassingen;
- o (IV) de ICT-infrastructuur, die we daarvoor nodig hebben.

Figuur 8. Beleid Onderwijs & ICT vanuit het Vier in balans-model

Cultuureducatie, Techniek en Wetenschap, Bewegingsonderwijs en Engels

Als CSG De Waard vinden we het belangrijk dat kinderen zich breed ontwikkelen. Daarom dragen we zorg voor een breed aanbod. Om de kwaliteit van cultuureducatie te versterken, maken de scholen gebruik van het programma Cultuureducatie Met Kwaliteit (CMK). Ook zijn er diverse scholen die gebruik maken van het aanbod van het Kunstgebouw door middel van Doe/- en/of Kijk/kunst. CSG De Waard sluit aan bij het advies van het Platform Onderwijs2032 (2016) om Engels aan te bieden vanaf de kleuterperiode.

De cultuurcoördinatoren maken gebruik van een app-groep om de onderlinge samenwerking uit te bouwen. CBS De Parel, CBS Keuchenius, CBS De Kriekenhof, CBS De Molenwiek en CBS De Regenboog (Z) organiseren talentmiddagen of cultuurschetsen, waarbij leerlingen kunnen intekenen voor activiteiten naar keuze en/of diverse onderdelen van cultuureducatie.

Diverse scholen in de gemeente Binnenmaas werken samen met Bres en Regiekr8. Vanuit de werk-druk gelden financieren deze scholen een via Bres/Regiekr8 werkende vakleerkracht bewegingsonderwijs.

IV. Doorgaande ontwikkeling

Als CSG De Waard werken we samen met kinderopvangorganisaties en andere partijen binnen De KinderWaard, waarbij opvang, onderwijs en ontwikkeling gecombineerd worden met ontspanning en samenleven. In alles wat wij aanbieden en organiseren staat het kind centraal. Voor de KinderWaard betekent een IKC: Ieder Kind Centraal. Kernwaarden van De KinderWaard zijn vertrouwen, veelzijdig en vernieuwend.

Om ervoor te zorgen dat leerlingen optimaal vanuit het basisonderwijs doorstromen naar het voortgezet onderwijs zorgen we voor goede schooladviezen - aan de hand van de Plaatsingswijzer Hoeksche Waard -, dragen we onze leerlingen warm over via het Overstapdossier Onderwijs (OSO), werken we op bestuurlijk niveau intensief samen met het voortgezet onderwijs en hebben we de intentie om met Christelijke Scholengemeenschap Willem van Oranje onderwijskundige projecten op te zetten, die gerelateerd zijn aan de beleidsthema's van ons nieuwe Strategisch Beleidsplan.

Vanuit het Voortgezet Onderwijs ontvangen we jaarlijks terugkoppeling over hoe onze oud-leerlingen het doen/waar zij zich bevinden in hun derde leerjaar ten opzichte van de onze advisering aan het einde van hun basisschoolperiode. In figuur 9 hebben we een overzicht per school gemaakt voor de terugkoppeling vanuit het VO voor de derdejaars leerlingen per zendende school: het percentage leerlingen dat drie jaar na het verlaten van de basisschool zich in een leerweg bevindt zoals in 2016-2017 geadviseerd door de basisschool, het percentage af- en opgestroomde leerlingen en het percentage leerlingen van wie dit onbekend is. Het percentage leerlingen dat zich in de leerweg bevindt, zoals drie jaar eerder geadviseerd door de basisschool varieert van 35,7 procent (CBS Keuchenius) tot 78,1 procent (CBS De Schelp).

Brin	School (aantal leerlingen)	Op advies (%)	Onder advies (%)	Boven advies (%)	Onbekend (%)
05SF	De Wegwijzer (11)	72,7		27,3	
05SK	De Schelp (21)	78,1	3,1	12,5	6,3
06RY	De Vliet (8)	37,5	25,0	37,5	
07BN	De Molenwiek (18)	66,7	16,7	16,7	
07NI	De Weerklank (13)	61,5	15,4	23,1	
07XL	De Regenboog (Z) (28)	60,7	7,1	28,6	3,6
07YY	De Bouwsteen (23)	56,5	26,1	17,4	
07YN	De Regenboog (H) (49)	69,4	6,1	24,5	

08AW	De Parel (28)	53,6	7,1	39,3	
11CE	De Bron (40)	75,0	7,5	17,5	
11PD	Sabina van Egmond (45)	68,9	13,3	17,8	
12AH	De Kriekenhof (21)	66,7	14,3	19,0	
12YV	Keuchenius (14)	35,7	7,1	50,0	
13KD	De Hoeksteen (30)	50,0	-	43,3	6,7
14SP	Willem Alexander (23)	65,2	13,0	21,7	

Figuur 9. Derdejaars leerlingen in het VO per zendende school - advisering in 2016/2017 versus plaats in derde jaar VO in 2019-2020 (Bron: Vensters)

V. Christelijke identiteit

Scholen van CSG De Waard dragen zichtbaar en consequent hun identiteit uit. Er vindt regelmatige bezinning en doordenking plaats met betrekking tot onze christelijke identiteit. Alle scholen beginnen de dag met openingen en vieren Pasen en Kerst. Scholen zoeken waar mogelijk samenwerking met plaatselijke kerken. Per jaar zijn er twee bijeenkomsten (Identiteitsberaad) van de Fakkeldragers. Een thema dat dit jaar onder begeleiding van orthopedagoge Joyce Tarmond aan bod is gekomen, is Rouwverwerking. Het doel is om het huidige protocol voor rouwverwerking te updaten en scholen en collega's concrete handreikingen voor rouwverwerking te doen.

De Fakkeldragers hebben ook een eigen InternNet en een TeamDrives. Dit is nog wennen, maar gaat zeker dienst doen als een gezamenlijke bron en plaats om ontwikkelingen, ervaringen en tussentijdse zaken met elkaar te delen.

De lockdowns en het thuisonderwijs hebben de scholen er niet van weerhouden om, ieder op eigen wijze, mooie vormen van dagopeningen, Bijbelverhalen - live via de Meet of vooraf vertellend - in de huiskamers of kamers van de leerlingen te brengen. Kerst- en paasvieringen zijn vanuit onze christelijke identiteit op verschillende creatieve manieren online gevierd. Tijdens alle vieringen stond de boodschap van Pasen en Kerst centraal en voelden de scholen, teams, leerlingen en ouders zich samen verbonden.

In de komende twee jaar willen we in samenwerking met Verus via het Kennisplein cursussen aanbieden met betrekking tot deelthema's zoals de Bijbel in de Klas en Bijbelverhalen vertellen.

VI. Professionele cultuur

Als CSG De Waard ambiëren we dat er binnen de stichting en alle scholen sprake is van een professionele cultuur, waarin gestalte gegeven wordt aan individueel en collectief leren en expertise-uitwisseling. Alle medewerkers zetten hun vakmanschap in en zorgen voor continue professionalisering. Daarnaast dragen alle medewerkers bij aan peer review. In professionele leergemeenschappen delen, onderzoeken en verbeteren onderwijsprofessionals samen de praktijk van leerkrachten en schoolleiding om zo het onderwijs aan leerlingen te verbeteren. Binnen scholen, clusters van scholen en bovenscholen wordt expertise van specialisten gedeeld.

De Onderwijscoöperatie (2016, p. 5) definieert *peer review* als 'Iedere vorm van collegiale dialoog tussen peers (gelijken) op basis van de eigen onderwijspraktijk en gericht op de ontwikkeling van die praktijk'.

Bordsessies hebben een structurele plek gekregen binnen het Directieberaad, IB-beraad en wekelijks overleg tussen collega's van de kamer onderwijs. Het werken met een direct instructiemodel - Interactief, Gedifferentieerd, Directe Instructie (IGDI) Model of Expliciete Directe Instructie (EDI) Model - vinden wij cruciaal voor goed onderwijs. Binnen het beleidsthema Professionele cultuur besteden we

aandacht aan drie deelthema's: professionalisering, directeuren en ouders als samenwerkingspartners van de school.

Professionalisering

Het Directiebestuur werkt sinds het schooljaar 2018-2019 met professionele leergemeenschappen en heeft aan de hand van een jaarplansessie aan het begin van het schooljaar 2019-2020 vier nieuwe PLGs gevormd. De groep intern begeleiders is eveneens begonnen met het werken in professionele leergemeenschappen. Hetzelfde gebeurt op enkele scholen, waar deze onderzoeksgroepen professionele leergemeenschappen, kwaliteitsteams of leerteams worden genoemd.

In 2020 hebben we bewust gewerkt aan het bijeenbrengen van specialisten via onder meer beraden, netwerken, schoolbezoeken en visitaties (zie ook Kennispleinaanbod). Ook zijn er InternNetten gelanceerd voor directeuren, intern begeleiders, Fakkeldragers, schoolopleiders, reken- en taalcoördinatoren om de onderlinge communicatie en samenwerking te bevorderen. Verder zijn er enkele collega's, die op meerdere scholen werkzaam zijn als (hoog)begaafdheidsspecialist gebruikmakend van de passend onderwijsfondsen. Een zelfde constructie is denkbaar voor andere specialismen, zoals taal, rekenen of onderwijs & ICT.

In 2020 zijn we ook gestart met een oriënterend onderzoek naar de mogelijkheden om de voortgangs- en beoordelingsgesprekken, zoals in de Digitale Gesprekscyclus gehouden worden, meer te koppelen aan de ontwikkelingsgerichte onderwijsinhoudelijke ambities van het Strategisch Beleidsplan en de ontwikkeldoelen en ambities van de scholen zelf. In het Werken met Kwaliteit systeem is een nieuwe module ontwikkeld, die voor beide doelen ingezet kan worden. We gaan dit in een pilot uitproberen op een school en tijdens een directiebestuur verder verkennen.

Het Kennisplein

Medewerkers volgen jaarlijks scholing die past binnen de individuele en schoolontwikkeling en de implementatie van de beleidsthema's van het CSG De Waard Strategisch Beleidsplan. Als CSG De Waard moedigen we leerkrachten aan een wo-bachelor of een hbo/universitaire *master* te volgen en hebben we een Kennisplein: een overkoepelende term voor alle professionaliseringsactiviteiten die gericht zijn op het delen van interne kennis en het aanbieden van externe kennis. Het professionaliseringsaanbod gaat uit van de gedachte dat we als onderwijsprofessionals samen met en van elkaar kunnen leren. Dit uit zich ondermeer in de bijeenkomsten van de diverse beraden, netwerken en visitaties.

Figuur 10. Ambities ten aanzien van professionalisering (Strategisch Beleidsplan)

In 2020 is er een duurzame oplossing gevonden voor de logistieke ondersteuning van het Kennisplein: De Kamer Onderwijs & Identiteit inventariseert en coördineert het totale professionaliseringsaanbod en daarmee alle inhoudelijke professionaliseringsactiviteiten van het Kennispleinaanbod, terwijl de Kamer Personeelszaken zorgdraagt voor de coördinatie van de logistieke zaken en het Kennisplein.

Evenals in de twee voorgaande jaren is het Kennisplein in 2020 afgestemd op het aanbod vanuit het Samenwerkingsverband Hoeksche Waard en de ambities zoals geformuleerd in ons Strategisch Beleidsplan. De trainingen en workshops die het SWV 28.04 en Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) aanbieden zijn van goede kwaliteit en relatief goedkoop of zelfs kosteloos.

Het aanbod in 2020 is een mooie ruif cursussen voor de individuele- en/of teamontwikkeling. Via het SWV 28.04 heeft het aanbod altijd een relatie met de basisondersteuning. Dit maakt dat het Kennisplein de nadruk heeft gelegd op de beraden, netwerken, visitaties en schoolbezoeken. Wij moedigen collega's aan gebruik te maken van het cursusaanbod van het SWV 28.04 en CmK. Daar waar wij tekortkomingen zagen in het aanbod, hebben wij zelf aanvullende cursussen en workshops gepland,

ondermeer op het terrein van Leren in de 21e eeuw (zie beleidsthema 2) en Onderwijs & ICT (zie beleidsthema 3).

Het professionaliseringsaanbod via het Kennisplein is ook in het schooljaar 2020 ingedeeld in vijf 'categorieën' (zie tabel 6.2). Door de COVID 19 maatregelen zijn er verschillende onderdelen geannuleerd of omgezet in online bijeenkomsten. Juist in de tijd van elkaar niet fysiek kunnen ontmoeten, is 'De Meet' een nieuw begrip en leren we van iedere bijeenkomst nieuwe mogelijkheden. Ondanks alle Covid-19 perikelen en de vele andere werkzaamheden op de scholen is er voldoende deelgenomen door de collega's aan de diverse categorieën.

Categorie	Omschrijving	Deelname KP 2019	Deelname KP 2020
1	Beraden voor directeuren, intern begeleiders, fakkeldragers, schoolopleiders en coördinatoren onderwijs & ICT	Ongeveer 80 collega's	Ongeveer 85 collega's
2	Netwerken voor rekenen, taal, hoogbegaafdheid, onderwijsassistenten, toegevoegd in 2020 startende leerkrachten en zij-instroom	Ongeveer 50 collega's	Ongeveer 65 collega's
3	Visitaties: schoolbezoeken, waarbij schoolleiders, intern begeleiders en leerkrachten de mogelijkheid hebben elkaars school te bezoeken én collega's van andere scholen te ontvangen	Vier scholen en 16 visitatieteamleden	1 school en 4 visitatieteamleden
4	Schoolbezoeken, waarbij collega's de mogelijkheid krijgen een school met een specifiek onderwijsconcept of expertisegebied te bezoeken	Ongeveer 25 collega's	geen bezoeken geweest
5	Cursussen en workshops, afgestemd op professionaliseringsbehoeften van de scholen en de ambities uit het Strategisch Beleidsplan	Ongeveer 200 collega's	fysiek en hoofdzakelijk online ongeveer 175 collega's

Figuur 11. Het professionaliseringsaanbod via het Kennisplein in 2019 en 2020

In het jaarverslag van Personeelszaken staan de onderwerpen en de uitsplitsing met het aantal deelnemers per cursus. Deelnemers zijn verplicht een presentielijst in te vullen en ontvangen een deelnamecertificaat met het passend aantal studiebelastingsuren. In het jaar 2020 is dit helaas onvoldoende gewaarborgd vanwege een nog in te vullen vacature en ziekteverlof bij personeelszaken. Door de online trainingen en bijeenkomsten, die voor ons allen nieuwe vaardigheden vroegen en ook nog steeds ontwikkeling vragen, zijn de evaluaties in 2020 desondanks overwegend positief.

Directeuren

Onze directeuren zorgen ervoor dat in de school cyclisch gewerkt wordt volgens de kwaliteitscirkel van Deming (*Plan-Do-Check-Act*). Zij voeren de afgesproken gesprekkencyclus uit en leggen periodiek klassenbezoeken af. Ze maken gebruik van een gevalideerd instrument waarmee de vaardigheden van de leerkracht in beeld worden gebracht. Ze zijn geregistreerd bij Schoolleidersregister PO.

Ouders als samenwerkingspartners van de school

CSG De Waard ziet de ouders van de leerlingen als pedagogische en didactische partners, die samen met de scholen de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van het kind dragen. Alle scholen binnen CSG De Waard werken vanuit het model Ouderbetrokkenheid 3.0 van het CPS (<https://www.cps.nl/ouderbetrokkenheid-3.0>) en maken daaruit keuzes voor de eigen school, in samspraak met de Medezeggenschapsraad. Deze keuzes moeten passen binnen de kaders van het Strategisch Beleidsplan 2017-2021.

Naar aanleiding van de resultaten van het Tevredenheidsonderzoek van 2019 hebben de scholen in 2020 expliciete aandacht gehad voor communicatie over schoolbeleid via diverse kanalen, zoals schoolgids, nieuwsbrief, website, MR, app en Facebook.

3.4 Ondersteuning door de Kamer Onderwijs & Identiteit

In 2020 heeft de Kamer Onderwijs & Identiteit, die verantwoordelijk is voor bevordering van de onderwijskwaliteit op de scholen en het geven van vorm en inhoud aan de christelijke identiteit, met het Strategisch Beleidsplan als kader, net als in voorgaande jaren de scholen en collega's ondersteuning geboden. Vanwege de coronapandemie en de daaruit voortvloeiende maatregelen hebben de collega's waar mogelijk hun ondersteuning verleend, werkend vanuit huis.

Leren met en van elkaar

In juni 2020 heeft de kamer een jaarplansessie gehad, die geleid heeft tot individuele doelen en prioriteiten voor 2020-2021 en vaststelling van gezamenlijke jaardoelen die via de bordsessies aan bod komen:

- ☐ Eind schooljaar 20-21 beschikken alle scholen over een veiligheidsplan volgens het herziene, ontwikkelde format;
- ☐ Collega's van de Kamer Onderwijs & Identiteit ondersteunen elk vanuit hun eigen expertise SBO Willem Alexander en (V)SO De Ark in de aanloop naar Het Kenniscentrum;
- ☐ Alle onderwijsprofessionals van CSG De Waard handelen volgens het HGW/CLB gedachtengoed;
- ☐ Aan het eind van dit schooljaar beschikken we over een goed doordacht, herzien beleidsplan professionalisering.

Om elkaar te ontmoeten en met en van elkaar te leren heeft de kamer in 2020 haar wekelijkse bordsessies voortgezet. Vanwege de coronacrisis werkten de collega's een groot gedeelte van 2020 vanuit huis en vonden de bordsessies online plaats.

Kwaliteitszorg

Eén van de hoofdtaken van de Directeur Onderwijs is het monitoren en ondersteunen van de kwaliteitszorg binnen de stichting. Scholen hebben zich in 2020 - volgens het in 2017 ontwikkelde beleidsplan Kwaliteitszorg - doelgericht, cyclisch, systematisch en integraal bezig gehouden met kwaliteitsbewaking en -verbetering van hun onderwijs.

Schoolleiders hebben zich onder leiding van Willem van der Lugt (Onderwijs Consult Lugt) in 2020 verder bekwaamd in het werken met ParnasSys/Schoolkwaliteit dat in januari 2020 stichtingsbreed is geïntroduceerd. Enkele thema's die aan bod gekomen zijn: een nieuwe meerjarenplanning WMK, de koppeling WMK-mijnschoolplan-ParnasSys, het nieuwe onderwijsresultatenmodel, het bepalen van schooleigen normen passend bij de populatie, analyse referentieniveaus en de afname en analyse van vragenlijsten. Alle scholen hebben een gecertificeerde vragenlijst veiligheid uitgezet onder de leerlingen van de groepen 5 tot en met 8. Zij hebben de resultaten hiervan geanalyseerd en waar nodig aan de hand daarvan acties ondernomen. De Directeur Onderwijs & Identiteit heeft de directeurs en intern begeleiders van alle scholen online en/of fysiek gesproken over het jaarplan- en verslag, het SOP en de trendanalyses. Daar waar mogelijk heeft zij ook flitsbezoeken afgelegd. Scholen met een specifieke ondersteuningsvraag hebben meer overleg gevoerd met de Directeur Onderwijs & Identiteit.

Zelfevaluatie- en visitatiesystematiek

De Directeur Onderwijs & Identiteit en de Stafmedewerker Onderwijskwaliteit hebben het draaiboek voor zelfevaluatie- en visitatiesystematiek doorontwikkeld in 2020. Als bestuurlijke gemeenschap van CSG De Waard willen we door middel van zelfevaluatie en visitaties beter in beeld krijgen wat de kwaliteit van de scholen is, werken aan verbetering van de kwaliteit van onderwijs en de structurele aanpak van kwaliteitszorg bevorderen door voort te bouwen op wat we nu al hebben.

Wij verstaan onder zelfevaluatie het door de scholen zelf in kaart brengen van de huidige stand van zaken van de kwaliteit van het onderwijs aan de hand van de vragenlijsten 'Basiskwaliteit' van het vernieuwde Inspectiekader Primair Onderwijs' en 'Zelfevaluatie Strategisch Beleidsplan CSG De

Waard (2017-2021)', WMK-Quick Scans, Vragenlijsten Veiligheid en Tevredenheid (inclusief Veiligheid) en halfjaarlijkse trendanalyses.

Visitaties:

- ☐ zijn schoolbezoeken, waarbij schoolleiders, intern begeleiders en leerkrachten de mogelijkheid hebben elkaars school te bezoeken én collega's van andere scholen te ontvangen;
- ☐ bieden de gelegenheid voor wederzijds leren;
- ☐ worden in principe afgelegd door teams van collega's vanuit CSG De Waard, maar kunnen ook externen bevatten met aanvullende kennis en vaardigheden;
- ☐ bevatten altijd klasobservaties;
- ☐ zijn ontwikkelingsgericht: op stichtings-, school- en individueel niveau;
- ☐ hebben een koppeling met de door de ontvangende school ingevulde zelfevaluatie;
- ☐ omvatten in ieder geval de vier kernstandaarden en een ontwikkelvraag van de ontvangende school;
- ☐ geven de ontvangende school gelegenheid om verantwoording af te leggen over de kwaliteit van onderwijs;
- ☐ zetten alle deelnemers aan het denken over de beleidsthema's van het Strategisch Beleidsplan, het school- en jaarplan.

De zelfevaluatie en visitatie hebben allereerst als resultaat een beter zicht op de visie en implementatie van de school op het gebied van:

- ☐ De vier kernstandaarden van het Inspectiekader PO 2017:
 - ❖ Zicht op ontwikkeling (OP2);
 - ❖ Didactisch handelen (OP3);
 - ❖ Veiligheid (SK1);
 - ❖ Leerresultaten (OR1).
- ☐ De standaard Kwaliteitscultuur (KA2) uit het Inspectiekader PO 2017;
- ☐ Onderwijs op Maat (beleidsthema 1. SBP);
- ☐ Het totstandbrengen van een professionele cultuur (beleidsthema 6. SBP);
- ☐ De ontwikkelvraag van de school.

Figuur 12. Zelfevaluatie- en visitatiesystematiek binnen CSG De Waard

Visitaties in 2020

In 2020 hebben een visitatie van CBS De Schelp en een *follow-up* visitatie van CBS De Kriekenhof plaatsgevonden. De overige geplande visitaties zijn geannuleerd door de COVID-19 maatregelen en hopen we in het schooljaar 2021-2022 alsnog te organiseren.

Datum	School	Ontwikkelvraag
28 januari 2020	CBS De Schelp	'In 2022 beschikken de leerkrachten over de didactische vaardigheden die nodig zijn om gedifferentieerd en gestructureerd onderwijs te bieden, waarbij het onderwijs wordt afgestemd op de onderwijsbehoefte van zowel de groep als geheel als de individuele leerling'. (OP2 Zicht op ontwikkeling en OP3 Didactisch handelen). Vraag: Hoe ver staan wij t.o.v. onze ontwikkelvraag / waar liggen de aandachtspunten / voldoen we aan de inspectie eisen?'

30 juni 2020	CBS De Kriekenhof	Het doel van de follow-up visitatie was om te beoordelen in hoeverre een aanvraag voor een onderzoek naar de waardering Goed door de inspectie mogelijk zou zijn. De inspectie beoordeelt een school als goed als: ☐ alle standaarden tenminste voldoende zijn; ☐ de standaard kwaliteitscultuur goed is; ☐ ten minste twee standaarden uit het gebied Onderwijsproces en/of Schoolklimaat goed zijn; ☐ én alle onderzochte wettelijke vereisten worden nageleefd.
--------------	-------------------	---

Figuur 13. Visitaties binnen CSG De Waard in 2020

Bevindingen

Het visitatieteam complimenteerde CBS De Schelp: “Zij ziet, hoort en leest dat het team van CBS De Schelp met veel elementen bezig is en de school in de afgelopen vier jaar een flinke ontwikkeling heeft doorgemaakt. De volgende stap is een brug te slaan tussen visie, inspiratie, aansturing van alle ontwikkelingen en de kracht van de praktijk tot een logisch geheel. De schoolleiding communiceert in voldoende mate en op een goede wijze met het team. Binnen het team is betrokkenheid, passie, eigenaarschap en vakmanschap aanwezig. Met dit gegeven kan de school de professionele ruimte benutten en bevorderen. Onderwijs afstemmen op de onderwijsbehoefte van zowel de groep als geheel als de individuele leerling, vraagt kennis van leerinhouden, doorlopende leerlijnen en kennis van methodieken.

De teamleden kunnen de didactische vaardigheden, die nodig zijn om gedifferentieerd en gestructureerd onderwijs te bieden, waarbij het onderwijs wordt afgestemd op de onderwijsbehoefte van zowel de groep als geheel als de individuele leerling, nog verder versterken zodat een doorgaande lijn ontstaat. Het versterken van het didactisch handelen in een doorgaande lijn zal ook het eigenaarschap van de leerlingen vergroten. Het geeft de kernwaarden Respect, Samen, Gelukkig, Talent en Inspirerend van CBS De Schelp nog meer betekenis.”

Het visitatieteam heeft geconstateerd dat het team van CBS De Kriekenhof “ambitieuze is, werkt aan tal van aandachtspunten en ontwikkeldoelen en bezig is met goede dingen.

Af en toe even stilstaan en focussen op de meest relevante ontwikkelpunten van de doelen en eigen gestelde ambities in het jaarplan, geeft overzicht waar je staat op weg naar de stip op de horizon. Het team heeft in de periode van het thuisonderwijs de bordsessies voortgezet en is blijven werken aan de schoolontwikkeling. Complimenten daarvoor!

Het moment van de follow-up visitatie, kort na de periode van afstandsonderwijs en het gefaseerd heropenen van de school, is geen optimaal moment gebleken voor de gedegen formulering van en reflectie op eigen ambities en de beleving van de follow-up visitatie door het team.

Wij zien een aanvraag voor een onderzoek naar de waardering Goed tijdens het eerstvolgende vierjaarlijkse inspectieonderzoek (2021-2022) of eerder indien het team daar klaar voor is, als een wenkend perspectief.

Wij adviseren het team om gezamenlijk verder te blijven gaan op de ingeslagen weg aan de hand van de gestelde jaardoelen.”

Beeldcoaching

Professionalisering volgens de methode beeldcoaching binnen CSG De Waard kent sinds het in 2018 herziene beleidsplan vijf categorieën. In 2020 zijn vijf collega's gestart met de opleiding practitioner beeldbegeleiding, daar de invulling van de vacature voor een beeldcoach na twee sollicitatieprocedures op niets is uitgelopen. Door de Covid-19 maatregelen en het onderwijs op afstand konden er een groot gedeelte van het jaar geen beeldcoachingstrajecten afgesproken worden en zijn er minder opnames geweest. Op SO/VSO De Ark is een start gemaakt met een teamtraject, maar afgebroken vanwege de Covid-19 maatregelen. De noodzakelijke trajecten zijn voor zover mogelijk fysiek of online wel in- of voortgezet. In 2020 bedroeg het totale aantal opnames 48. Hiervan zijn er 20 door de aankomende beeldbegeleiders gedaan. De 48 opnames zijn verdeeld over 25 leerkrachten en over de 5 categorieën. De aankomende beeldbegeleiders hebben naast de studiemiddagen ook leerbijeenkomsten onder leiding van de zittende beeldcoach fysiek en online gevolgd om de voortgang van het versterken van het leerkrachthandelen van startende en/of nieuwe collega leerkrachten in de leerwerktrajecten te waarborgen.

Categorie	Omschrijving	Aantal leerkrachten 2019	Aantal leerkrachten 2020
Categorie 1	Onderwijsprofessionals vanuit het individuele professionaliseringsbudget: na intake een eenmalig of op maat afgestemd traject	1	3
Categorie 2	Startende en nieuwe leerkrachten; in aansluiting bij het beleidsplan Begeleiding nieuwe leerkrachten: een basistraject binnen drie schooljaren	9 startende en 4 nieuwe leerkrachten	7 startende en 5 nieuwe leerkrachten
Categorie 3	Zij-instromers vanuit het beleidsplan Opleiden in de School: een basistraject op jaarbasis	5	5
Categorie 4	Handelingsverleggen onderwijsprofessionals of teams, ondersteuning op niveau twee zoals beschreven in het Ondersteuningsplan van het Samenwerkingsverband 28.04: een basistraject in afstemming met de intern begeleider	23	5
Categorie 5	Onderwijsprofessionals of een schoolteam die een intensief traject behoeven, geïnitieerd door de schoolleider, Directeur personeelszaken of Directeur onderwijs & identiteit in overleg met het College van Bestuur.		

Figuur 14. Beeldcoachingstrajecten in 2020

In de basis wordt in ieder traject gekeken naar de interactie (groep en individu), instructie en naar het klassenmanagement. De trajecten worden gekoppeld aan het Persoonlijk Ontwikkelplan (POP). Dit maakt dat leerkrachten deze vorm van professionalisering meer gaan zien als een doorgaande lijn in hun professionalisering en ontwikkeling van het versterken van hun pedagogische en didactische vaardigheden. Veel leerdoelen die aanvankelijk vanuit een POP leerdoel komen, worden tijdens een traject omgebogen en hebben dan veelal te maken met een patroon uit de basiscommunicatievaardigheden in combinatie met het klassenmanagement. Ook het bevorderen van de taakgerichtheid en betrokkenheid tijdens het toepassen van een direct instructiemodel en daarbij juist observatiemomenten inlassen is een vaak voorkomend leerdoel. Van de 25 leerkrachten heeft één startende leerkracht gekozen voor een ander beroep en één leerkracht heeft nogmaals een tijdelijke aanstelling gekregen. Bij sommige intensieve trajecten neemt een leerkracht in goed overleg soms een moeilijke beslissing en besluit te stoppen met het beroep van leerkracht. Enkele leerkrachten kiezen ervoor om leraarondersteuner of onderwijsassistent te worden. De evaluaties van de beeldcoaching zijn desondanks of dankzij positief.

Netwerkbijeenkomsten beginnende leerkrachten en zij-instroom cursisten (aanstaande) leerkrachten

Beleid binnen CSG De Waard is dat iedere nieuwe leerkracht een beeldcoachtraject ontvangt. Deze worden ook in de bijeenkomsten gebruikt als good-practice en /of intervisie met beelden. Deze manier van leren van en met elkaar blijkt uit de evaluatie is een zinvolle manier om van en met elkaar te leren.

In 2020 zijn er naast de drie zij-instromers die in 2019 begonnen zijn drie in 2020 bijgekomen. Deze doelgroep werkt gedurende 3 -6 maanden onder begeleiding van een vakgenoot en staat daarna zelfstandig voor een groep. Het mag duidelijk zijn dat deze groep nog structurele begeleiding nodig heeft, maar vanwege voorgaande werkzaamheden en levenservaring pakt deze groep de beroepstaken sneller op. Dit is ook de reden dat het Ministerie deze variant aanmoedigt om het lerarentekort zoveel mogelijk te beperken. Deze gesubsidieerde opleidingsvariant, waarvan ruim het grootste deel van de subsidie naar het Opleidingsinstituut gaat duurt 2 jaar. Inmiddels is er één cursist afgestuurd en werkt op een van de scholen van CSG De Waard.

Opleiden in de School

In 2019 blijkt het lerarentekort toe te nemen. Het is daarom wenselijk om meer studenten aan te trekken en het beroep van leerkracht aantrekkelijker te maken. Dit bereiken we vooral door studenten zich welkom te laten voelen en positief te zijn over het beroep.

Veel onderwijsassistenten-in-opleiding vinden een plekje binnen CSG De Waard. Helaas gaan hierdoor ook praktijkplaatsen verloren voor de PABO-studenten. De vraag is of beide opleidingsvormen samen kunnen in één praktijkgroep binnen de praktijkschool.

Studenten lijken het SBO en SO niet te vinden. In 2020 geven we ons plan vorm om eerste- en tweedejaars studenten een snuffelstage op het SBO en SO aan te bieden in een voor hen lesvrije week.

De diversiteit in vormen van opleidingen binnen de PABO is groot. In 2020 werken we een plan uit waarin zichtbaar wordt hoe de verschillende stromingen lopen en wie voor welke student verantwoordelijk is.

OPLEIDINGSVARIANTEN:

- ☐ Voltijd - 4 jaar - 1 dag stage
- ☐ Deeltijd 4 jaar - 1 dag stage per week
- ☐ Verkorte digi- of deeltijd 2 jaar - 1 dag stage per week
- ☐ Flex Pabo - 3 jaar - 2 dagen stage per week

In de periode van januari - juli 2020 hebben er 29 PABO-studenten binnen onze stichting stage gelopen, terwijl we van augustus - december 2020 40 studenten verwelkomden (zie tabel).

In de tweede helft van het jaar 2020 is er een behoorlijke instroom. Dit heeft te maken met de subsidies vanuit het Ministerie, het studiegeld wat gehalveerd is. Ook met de salarisverhogingen om ook juist meer mensen naar de Pabo te trekken.

	Januari - juli 2019 23 studenten	januari-juli 2020 29 studenten	Augustus - december 2019 28 studenten	augustus-december 2020 40 studenten
Eerstejaars	12 studenten (4 voltijd, 1 deeltijd, 4 digi en 3 flex)	14 studenten	13 studenten (8 voltijd, 1 deeltijd, 3 verkorte deeltijd en 1 flex)	20 studenten (waarvan 1 CHE, 1 Hogeschool Rotterdam)
Tweedejaars	3 studenten (voltijd opleiding)	7 studenten (waarvan 2 Driestar)	7 studenten (4 voltijd, 2 flex en 1 digi), waarvan twee via de Driestar Hogeschool	8 studenten (waarvan 1 CHE)
Derdejaars	3 studenten (voltijd opleiding)	3 studenten	3 studenten (voltijd opleiding)	4 studenten (waarvan 1 Driestar)
Vierdejaars	4 studenten (voltijd opleiding), waarvan één via de Driestar Hogeschool	5 studenten (1 student is vertraagd, 1 student heeft een onvoldoende gekregen is geadviseerd te stoppen met de opleiding)	5 studenten (4 voltijd en 1 digi)	8 studenten

Figuur 15. Studenten in 2019 en 2020

ACTIVITEITEN

- ☐ Online startbijeenkomst studenten Inholland samen met de instituutsopleider van Inholland.
- ☐ 3 online netwerkbijeenkomsten beoordelende schoolopleiders instituutsopleider van Inholland.
- ☐ 3 online netwerkbijeenkomsten schoolopleiders en instituutsopleider van Inholland.
- ☐ 4 netwerkbijeenkomsten georganiseerd door Inholland voor de opleidingscoördinatoren.
- ☐ Scholingsovereenkomst met de Christelijk Hogeschool Ede

INZICHTEN

Studenten:

In de huidige werkvorm mogen studenten zelf kiezen op welke school zij hun eindstage gaan uitvoeren. We onderzoeken of het zinvoller is om studenten zelf te plaatsen op een school die passend is voor beide.

In het nieuwe schooljaar wordt gekeken of vierdejaars studenten een hogere vergoeding kunnen krijgen. Hierdoor is er wellicht een snellere binding met het bestuur.

Mocht het mogelijk zijn (corona), wordt er in de lesvrije week een snuffelstage aangeboden op het SBO en SO. Op deze manier willen we studenten enthousiasmeren richting SBO en SO.

Praktijkbegeleiders:

Inholland heeft aangegeven in schooljaar 2020-2021 te starten met een gratis coachingscursus voor praktijkbegeleiders.

Schoolopleiders:

Schoolopleiders blijken meer verantwoordelijkheid te pakken, al is dit wel wisselend per school. Interessant is om te bekijken welke rol de directeur hierin speelt. Het blijkt dat schoolopleiders het nog altijd lastig vinden hun rol binnen de school te pakken als het gaat om Opleiden in de School.

In het nieuwe schooljaar denken we na over hoe we hen nog beter mee kunnen nemen in hun informatievoorziening richting de praktijkbegeleiders. Welke informatie delen zij met de praktijkbegeleiders en hoe organiseren zij dit binnen hun school?

Beoordelende Schoolopleiders

Twee van de drie beoordelende schoolopleiders doen de opleiding tot beeldcoach. Hierdoor hebben zij al twee netwerkbijeenkomsten gemist met de schoolopleiders. Gaat het hen lukken om beide rollen vast te houden? Zou er nog een nieuwe beoordelende schoolopleider bij moeten komen?

Opleidingscoördinator

Vanaf februari 2020 is er een opleidingsovereenkomst gesloten met de CHE. De opleidingscoördinator is de ICO voor de CHE. Dit houdt in de praktijk in dat zij alle studenten van de CHE volgt en beoordeelt. Wat te doen als dit er veel meer worden?

Op 25 maart 2021 is er een training voor praktijkassessoren welke wordt aangeboden door Inholland. Deze wordt door de opleidingscoördinator gevolgd.

De rol van de opleidingscoördinator is tot op heden veelal administrerend. Voor de toekomst is het belangrijk dat de juiste taken bij de juiste persoon liggen. Het plan hiervoor wordt gemaakt.

3.5 Gevolgen COVID-19 pandemie voor bijzonder goed onderwijs CSG De Waard

In 2020 werd de wereld opgeschrikt door de COVID-19 pandemie. Die leidde vanaf midden maart 2020 wereldwijd niet alleen tot honderden miljoenen patiënten en miljoenen mensen die hieraan overleden (World Health Organization, 2021), maar dwong ook overheden om verstrekkende maatregelen te nemen over verdere verspreiding van het virus tegen te gaan. Dit betekende ondermeer grootschalige lockdowns, waarbij bedrijven, universiteiten en scholen volledig of gedeeltelijk sloten en burgers die gedwongen thuis moesten blijven.

Op zondag 15 maart 2020 kondigde premier Rutte aan dat de Nederlandse basisscholen per 16 maart gesloten zouden zijn. In minder dan twee dagen tijd, schakelden de teams van onze scholen van regulier onderwijs naar online onderwijs. Vanwege de grote rol die de COVID-19 pandemie en de maatregelen om de verspreiding van het coronavirus te gaan, gespeeld hebben op het bijzonder goed onderwijs dat wij verlenen, beschrijven we in dit aparte hoofdstuk de wijze waarop de scholen van CSG De Waard in 2020 online en hybride onderwijs hebben geboden.

Als CSG De Waard hebben we grote waardering voor de wijze waarop collega's, leerlingen en ouders/verzorgers de handen ineen hebben geslagen om bijzonder goed onderwijs ook in deze ongebruikelijke, lastige omstandigheden doorgang te laten vinden. Een groot compliment en onze waardering voor allen.

Zoals ook aangegeven in 3.2. hebben we door de wereldwijde coronacrisis en de impact daarvan op het onderwijs binnen onze scholen en alle betrokkenen daarbij onze prioriteiten voor 2020 bijgesteld. Speerpunten waren de doorgang van het bijzonder goed onderwijs en zorgdragen voor het welzijn van collega's, leerlingen en ouders/verzorgers.

Thuisonderwijs - fase 1 (16 maart - 6 april 2020)

De collega's en teams van CSG De Waard hebben aan de hand van de volgende door CSG De Waard ontwikkelde vragen, die reeds op vrijdag 13 maart 2020 gedeeld zijn, doordacht hoe zij zouden handelen in het geval van een eventuele scholensluiting:

- Welke lesstof bieden we aan?
- Op welke wijze doen we dit: digitaal, op papier of een combinatie daarvan?
- Hoe kijken we aan tegen het gebruik van een dag- of weektaak voor leerlingen?
- Welke rol zou ICT kunnen spelen?
- Hebben alle leerlingen toegang tot een digital device thuis? Welke digitale oefenstof bieden de methodes?
- Hebben leerlingen daar ook thuis toegang tot?
- Hoe ondersteunen we leerlingen in hun leerproces?
- Doen we dit vanuit school en/of thuis?
- Op welke wijze communiceren we met leerlingen op het moment dat zij thuis zijn?
- Op welke (vaste) momenten doen we dit?
- Welke informatie is nodig voor ouders?
- Wat mogen/kunnen we van ouders vragen?

Deze vroege doordenking zorgde ervoor dat de teams zeer snel de transitie hebben gemaakt van het verzorgen van fysiek naar online onderwijs. Hierbij was het uitgangspunt de doorgang van bijzonder goed onderwijs. Ter ondersteuning van de scholen vonden er wekelijks Google Meetmomenten met de directeuren plaats, hanteerden we een online vragenformulier voor directeuren en deelden collega's expertise via een gedeelde map Leren en lesgeven op afstand via de CSG De Waard medewerkers Team Drives.

We zijn bijzonder blij met de samenwerking tussen de gemeente, onderwijs- en opvangorganisaties in de Hoeksche Waard in het gezamenlijk doordenken van, communiceren over en vormgeven van noodopvang in de Hoeksche Waard. Daarnaast verdienen ook de ouders/verzorgers van onze leerlingen een groot compliment voor de wijze waarop zij het thuisonderwijs ondersteund hebben, vaak in combinatie met thuiswerken: geen eenvoudige opdracht!

Thuisonderwijs - Fase 2 (6 april - 8 mei 2020)

Na enkele weken thuisonderwijs hebben we als collega's van CSG De Waard doordacht op welke wijze we het thuisonderwijs konden doorontwikkelen en duurzaam maken voor collega's, leerlingen en ouders?

Als CSG De Waard formuleerden en hanteerden we de volgende richtlijnen voor fase 2 van het thuisonderwijs:

- ☐ scholen verzorgen een lesaanbod dat in ieder geval de kernvakken beslaat;
- ☐ scholen communiceren naar ouders en leerlingen aan welke doelen de kinderen werken;
- ☐ collega's nemen in hun weekplanningen suggesties voor ontspanning, beweging, spel(en) en creativiteit op;
- ☐ leerlingen nemen dagelijks aan minimaal één digitaal groepsmoment deel, zodat leerlingen en ouders hier steun aan hebben in het structureren en volhouden van het thuisonderwijs;
- ☐ deze dagelijkse digitale groepsmomenten helpen collega's om zicht op het welzijn en de ontwikkeling van leerlingen te houden en kinderen een groepsgevoel en contact met vriendjes en vriendinnetjes te laten behouden;
- ☐ collega's bieden korte instructie als er sprake is van nieuwe lesstof, voorkeur via interactieve sessies zodat er sprake kan zijn van begeleide inoefening en verlengde instructie (indien deze nog niet tot het digitale repertoire van een collega behoren, kan dit aanvankelijk ook via filmpjes);

- ☐ leerlingen krijgen vanuit school feedback op hun werk;
- ☐ leerlingen spreken wekelijks minimaal één keer individueel met hun leerkracht over hun welzijn en vorderingen;
- ☐ school is dagelijks bereikbaar voor ouders met vragen;
- ☐ collega's werken samen aan het doordenken en vormgeven van het thuisonderwijs, waarbij zij gebruik maken van elkaars talenten en digitale vaardigheden en over de grenzen van de eigen groep en school heendenken indien dit nodig is;
- ☐ collega's van verschillende scholen delen *good practice*, lessuggesties en vragen via de map [Le-ren en lesgeven op afstand](#) op de *Team Drives* CSG De Waard Medewerkers en de InternNetten voor directeurs, intern begeleiders, coördinatoren Onderwijs & ICT en Fakkeldragers;
- ☐ scholen maken afspraken over het vervangen van zieke collega's, zodat het thuisonderwijs van leerlingen de gehele periode volgens bovenstaande richtlijnen doorgang vindt.

Gedeeltelijke heropening van de scholen (vanaf 11 mei 2020)

Als voorbereiding voor de gedeeltelijke heropening van de scholen - wat waren we blij dat we onze leerlingen weer mochten verwelkomen! - gebruikten we de componenten van De reflectiecirkel voor herstart van de scholen (ontwikkeld door Carolien van Dijk & Inge van de Ven):

- ☐ Welbevinden;
- ☐ Collega's;
- ☐ Zicht op ontwikkeling;
- ☐ Afstemming van het aanbod;
- ☐ Organisatie;
- ☐ Eigenaarschap van de leerling;
- ☐ Een soepele overstap naar het VO;
- ☐ Sturen op kwaliteit;

Figuur 16. De reflectiecirkel voor herstart van de scholen (Van Dijk & Van de Ven, 2020)

Inhaal- en Ondersteuningsprogramma's

In aansluiting bij onze visie op goed onderwijs en de wijze waarop wij als scholen passend onderwijs geven, zijn we als CSG De Waard tot het volgende stappenplan gekomen om onze leerlingen in de periode na de eerste lockdown zo goed mogelijk te ondersteunen:

1. Zicht op ontwikkeling van individuele en groepen leerlingen door afname Cito E-toetsen vóór de zomervakantie 2020;
2. Trendanalyses op school- en stichtingsniveau;
3. Bepaling van beste aanbod en ondersteuning voor het schooljaar 2020-2021;
4. Voor welke leerlingen is de ondersteuning dan niet voldoende, veroorzaakt door het thuisonderwijs in de coronaperiode:
 - Op welke wijze hebben zij baat bij extra onderwijstijd en - ondersteuning?
 - Aan welke doelen zouden zij moeten werken?
 - Op welke wijze zou dit het beste kunnen gebeuren?
5. Eventuele aanvraag van subsidie voor onderwijs aan en ondersteuning van leerlingen van CSG De Waard die onvoldoende hebben geprofiteerd van het thuisonderwijs (aanvraagperiode: 18 augustus – 15 september 2020)
6. Implementatie van inhaal- en ondersteuningsprogramma (implementatieperiode: 1 oktober 2020 – 31 augustus 2021)
7. Verantwoording over besteding subsidie door de betrokken scholen.

Hybride onderwijs

Om tegemoet te komen aan de onderwijskundige en pedagogische behoeftes van onze leerlingen hebben collega's hybride onderwijs gegeven aan die kinderen die met verkoudheidsklachten en/of een coronabesmetting in het gezin langere tijd thuis waren (zie ook Onderwijs & ICT). De werkgroep Hybride Onderwijs heeft de collega's ondersteund met enkele handreikingen en spelregels voor het lesgeven op afstand.

Trendanalyse naar aanleiding van de Cito E-toetsen

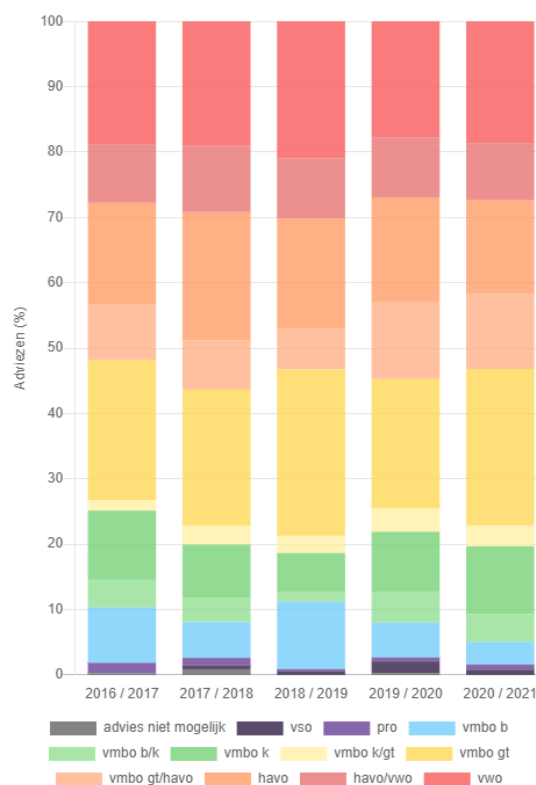
De tussenresultaten op de E-toetsing lieten stichtingsbreed een gemêleerd beeld zien. Een opvallend aantal groepen in met name de midden- en bovenbouw behaalde niet de gestelde school- en jaarnormen voor rekenen en begrijpend lezen. De scholen waar hier sprake van was, hebben een gedegen analyse en plan van aanpak gemaakt voor de eerste helft van 2020-2021. Daar waar op de M3-toetsing voor technisch lezen veel groepen relatief zwak scoorden, bleek het merendeel van deze groepen op de E-toetsing veel vorderingen gemaakt te hebben.

Advisering naar het voortgezet onderwijs

In verband met de coronacrisis heeft er in 2020 geen centrale eindtoets plaatsgevonden. Onze scholen hebben net als in voorgaande jaren de Hoeksche Waardse Plaatsingswijzer - met een 'filmpje' van de resultaten van de M6-, M7- en M8-toetsen - gehanteerd om alle leerlingen een passend schooladvies voor het voortgezet onderwijs te geven. Naast de leerresultaten hebben zij in hun advisering ook hun observaties, werkhouding en motivatie van leerling meegenomen.

Daar waar voorheen onze basisscholen allen de Centrale Eindtoets gebruikten in groep 8 als *second opinion* naast het advies van de school voor vervolgonderwijs, zijn vrijwel alle scholen in 2017, 2018 en 2019 overgestapt naar de IEP.

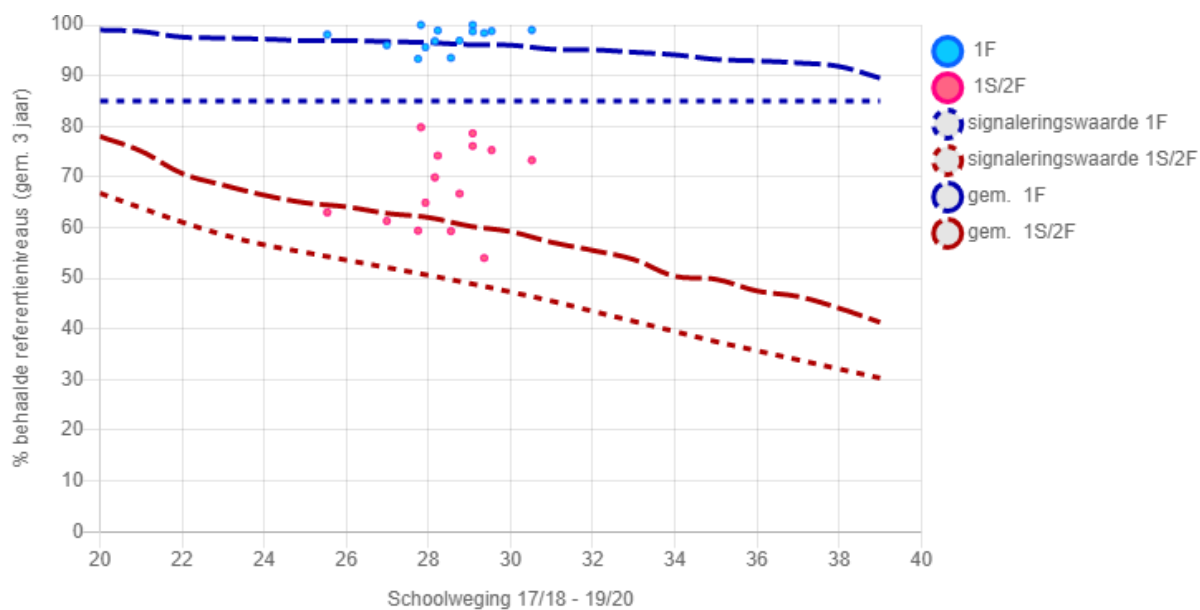
Kijkend naar figuur 10, waarin de schooladviezen voor het voortgezet onderwijs zijn in beeld gebracht, zien we geen opvallende verschillen tussen de advisering in 2020 en die in voorgaande jaren.

Figuur 17. Schooladviezen (Bron: ParnasSys/Schoolkwaliteit/Ultimview)

Eindopbrengsten 2020

Zoals hierboven aangegeven hebben de leerlingen van groep 8 in 2020 door de coronacrisis en de sluiting van de basisscholen geen eindtoets gemaakt. Bepaling van de eindopbrengsten heeft in 2020 plaatsgevonden door de toepassing van het nieuwe onderwijsresultatenmodel.

Figuur 18. Behaalde percentages 1F en 1S/2F (Eindopbrengsten)

Alle scholen van CSG De Waard scoren (ruim) boven de signaleringswaarden voor de behaalde percentages 1F (blauw) en 1S en 2F. CBS De Regenboog (Z; 07XL), CBS De Bron (11CE) en CBS De Vliet (06RY) scoren onder het gemiddelde voor het behaalde percentage 1F. CBS De Bron, CBS De Vliet en CBS De Schelp (05SK) scoren onder het gemiddeld voor het behaalde percentage 1S/2F.

CBS De Molenwiek (07BN), CBS De Kriekenhof (12AH), CBS Keuchenius (12YV) en CBS De Wegwijzer (05SF) hebben eindresultaten die ver boven het gemiddelde liggen.

Alle scholen hebben in 2019-2020 op basis van hun schoolweging schoolnormen op de tussenresultaten gesteld en de E-toetsen aan de hand van deze nieuwe normen geanalyseerd. Begin september 2020 zijn alle directeuren en intern begeleiders geschoold in het bepalen van normen op de eindresultaten door Willem van der Lugt.

Vierjaarlijks, bestuursgericht onderzoek door de Inspectie van het Onderwijs

In het kalenderjaar 2020 stond CSG De Waard op de planning van de Inspectie van het Onderwijs voor een vierjaarlijks, bestuursgericht onderzoek. In verband met de aanhoudende coronacrisis heeft de Inspectie van het Onderwijs een risicoanalyse uitgevoerd. Op basis daarvan heeft zij besloten om het vierjaarlijks bestuursgericht onderzoek om te zetten naar een bestuursgesprek en een aantal themaonderzoeken. Dit bestuursgesprek met de voorzitter College van Bestuur dhr. E. Tuk en de Directeur Onderwijs & Identiteit M. Westdijk heeft online plaatsgevonden op vrijdag 18 september 2020.

Tijdens het bestuursgesprek is een PowerPointpresentatie gedeeld over de wijze waarop CSG De Waard het thuisonderwijs heeft vormgegeven in de periode van schoolsluiting, de kwaliteit van onderwijs die de scholen bieden en het kwaliteitszorgsysteem van de stichting en de scholen.

Aansluitend aan het bestuursgesprek heeft een online ronde themaonderzoeken plaatsgevonden, waarin de inspectie onderzoek heeft gedaan naar de relatie tussen kwaliteitsverbetering en de populatie van de school. Hieraan hebben zes scholen van CSG De Waard deelgenomen. Ook hebben twee scholen onderdeel uitgemaakt van de extra steekproef 'SO/SBO ten tijde van COVID-19' en twee schoolleiders hebben de vragenlijst Schoolleiders in het kader van de Staat van het Onderwijs ingevuld (zie figuur ...). De inspectie zal de bevindingen vanuit het themaonderzoek presenteren in het voorjaar van 2021 tijdens de Staat van het Onderwijs.

Op woensdag 29 oktober heeft een afrondend gesprek plaatsgevonden tussen de Directeur Onderwijs & Identiteit en de contactinspecteur. De voorzitter van het College van Bestuur kon hier door ziekte helaas niet bij aanwezig zijn.

Activiteit	Datum	Betrokkenen
Bestuursgesprek	Vrijdag 18 september 2020	Voorzitter CvB en Directeur Onderwijs & Identiteit
Themaonderzoek 'Kwaliteitsverbetering en de leerlingpopulatie'	Dinsdag 29 september 2020	CBS Sabina van Egmond
Themaonderzoek 'Kwaliteitsverbetering en de leerlingpopulatie'	Dinsdag 6 oktober 2020	CBS De Parel
Themaonderzoek 'Kwaliteitsverbetering en de leerlingpopulatie'	Vrijdag 9 oktober 2020	CSBO Willem Alexander
Themaonderzoek 'Kwaliteitsverbetering en de leerlingpopulatie'	Maandag 12 oktober 2020	CBS De Hoeksteen
Themaonderzoek 'Kwaliteitsverbetering en de leerlingpopulatie'	Maandag 12 oktober 2020	CBS De Wegwijzer

Themaonderzoek 'Kwaliteitsverbetering en de leerlingpopulatie'	Maandag 26 oktober 2020	CBS De Weerklank
Extra steekproef 'SO/SBO ten tijde van COVID-19'	Najaar 2020	CSBO Willem Alexander
Extra steekproef 'SO/SBO ten tijde van COVID-19'	Najaar 2020	SO/VSO De Ark
Vragenlijst Schoolleiders Staat van het Onderwijs	Oktober 2020	CBS De Schelp
Vragenlijst Schoolleiders Staat van het Onderwijs	Oktober 2020	CBS De Bron
Afrondend gesprek	Woensdag 29 oktober 2020	Directeur Onderwijs & Identiteit

Figuur 19. Activiteiten in het kader van het vierjaarlijks, bestuursgericht inspectieonderzoek (najaar 2020)

Hieronder delen we de bevindingen vanuit het bestuursgerichte onderzoek: de tekst, zoals die is opgenomen in het inspectiedossier van CSG De Waard en een samenvatting van de bevindingen, zoals gedeeld in het afrondend gesprek.

Bevindingen inspectie, zoals opgenomen in het inspectiedossier van CSG De Waard

Deze conclusie [n.l. dat we geen risico's zien] is gebaseerd op het feit dat tijdens het gesprek met het bestuur geen feiten naar voren kwamen die niet overeen kwamen met de risico-inschatting die door de inspectie voorafgaand aan het gesprek was gemaakt.

Het bestuur gaf een heldere presentatie, waarbij met name de twee volgende onderwerpen aan de orde kwamen: onderwijs op afstand en de kwaliteitszorg.

De bevindingen van de inspectie op deze onderwerpen zijn als volgt.

Onderwijs op afstand

Het bestuur heeft gedurende de schoolsluiting en het onderwijs op afstand zicht gehad op alle leerlingen. Geen van de leerlingen verdween uit beeld.

Het bestuur ging in een vroeg stadium, nog vóór de landelijke schoolsluiting inging, aan het werk om samen met de scholen, gemeenten en andere stakeholders (zoals het samenwerkingsverband en de kinderopvang) plannen te maken om de crisis het hoofd te bieden.

Het onderwijs op afstand werd daarom vrijwel meteen na de schoolsluiting gerealiseerd. Wat daarbij hielp was dat de leerlingen al voorzien waren van de nodige digitale middelen. Meer ervaren leerkrachten steunden anderen bij ICT-zaken. Het bestuur koos er voor om - in overleg met de scholen - het reguliere leerstofaanbod te blijven volgen, dus niet om voor langere periode alleen herhaalstof aan te bieden. Het bestuur bleef gedurende de hele periode in gestructureerd contact met de scholen en gaf ook richtlijnen voor inrichting van het onderwijs op afstand.

Momenteel (september 2020) zijn de scholen bezig om op groeps- en individueel niveau na te gaan welke leerlingen op welke gebieden achterstanden hebben opgelopen. Het is te vroeg om hiervan een duidelijk beeld hebben. Naar het zich laat aanzien zijn het vooral de NT-2 leerlingen die wat minder geprofiteerd hebben van het onderwijs op afstand. Het bestuur is voornemens om de opgelopen achterstanden planmatig in te lopen.

De kwaliteitszorg van het bestuur

Het bestuur kan duidelijk aantonen dat de kwaliteit op alle scholen adequaat wordt gemonitord, zodat eventuele dreigende tekortkomingen snel in beeld komen en in goed overleg met de betrokkenen aangepakt worden. Het bestaande instrumentarium voor kwaliteitszorg is betrekkelijk recent geheel gereviseerd en daardoor verder verbeterd.

Het bestuur heeft als ambitie om een nog beter zicht te krijgen op de kenmerken van de populatie om zodoende nog beter te kunnen inspelen op de leerbehoeften. Een en ander is ook verwoord in het Strategisch Beleidsplan.

Tenslotte zijn ook de financiën kort aan de orde geweest. De inspectie heeft ook op dit gebied geen risico's aangetroffen. Wel heeft het bestuur gemeld dat de crisis ook financiële gevolgen heeft, bijvoorbeeld door extra kosten voor reiniging van gebouwen en ontsmettingsmiddelen.

Opvallendheden, aanbevelingen en vragen ter overdenking

Tijdens het afrondend gesprek (29.10.2020) heeft de inspecteur dhr. P. Brinkman een aantal opvallendheden en vragen ter overdenking op stichtingsniveau gedeeld. Deze beschrijven we hieronder.

Opvallendheden

Aan de hand van de gesprekken met directeurs en intern begeleiders heeft de inspecteur het volgende geconstateerd:

- ☐ De scholen van CSG De Waard lijken de periode van het thuisonderwijs redelijk goed doorgekomen te zijn. 'Er is geen sprake van een rampscenario'. Wel is er enige impact op de resultaten van leerlingen en lijken er grotere verschillen tussen leerlingen ontstaan te zijn.
- ☐ Er is sprake van angst voor een tweede coronagolf; scholen geven terug 'het hoofd boven water te houden' en 'aan het watertrappen te zijn'.
- ☐ De scholen van CSG De Waard hebben een tamelijk homogene populatie.
- ☐ De inspecteur heeft geen sterke relatie gevonden tussen thema's van kwaliteitsverbetering en de leerlingpopulatie.
- ☐ De thema's waaraan scholen van CSG De Waard werken, bestrijken een breed spectrum.
- ☐ Diverse scholen spreken positief over de werkwijze en ondersteuning vanuit het Samenwerkingsverband 28.04, hetgeen in positieve zin opvalt omdat de inspecteur dit in den lande regelmatig anders tegenkomt.
- ☐ De inspecteur vindt het waardevol dat meerdere scholen van CSG De Waard zich bezighouden met het vergroten van het leesplezier (een landelijk thema).
- ☐ Hij heeft eveneens waardering voor het feit dat er gewerkt wordt aan een doorgaande lijn op het gebied van kunst- en cultuureducatie.
- ☐ De koppeling van Schatkist aan de ParnasSys Leerlijnen Jonge Kind vindt hij een interessant thema.

Aanbevelingen en vragen ter overdenking

De inspecteur heeft naar aanleiding van de reeks themaonderzoeken de volgende aanbevelingen en vragen ter overdenking gedeeld:

- ☐ Mede naar aanleiding van de landelijke periode van thuisonderwijs als gevolg van de coronacrisis rijst de vraag: 'Is voor alle leerlingen volledig onderwijs op school wel het beste?'
- ☐ De inspecteur benadrukt het belang om oog te hebben voor alle leerlingen, juist ook de goede.

- ☐ Op basis van de positieve geluiden die de inspecteur vanuit de scholen van CSG De Waard heeft ontvangen over de werkwijze van het samenwerkingsverband adviseert hij om bekendheid te geven aan het model van het Samenwerkingsverband bijvoorbeeld via netwerkbijeenkomsten met anderen besturen.
- ☐ Ten aanzien van het bevorderen van leesplezier, een thema dat landelijk aandacht heeft, geeft hij het volgende aan:
 - Monitor de werkwijzen van deze scholen;
 - Deel de ervaringen indien deze positief blijken;
 - Welke impact heeft het bevorderen van leesplezier op (de resultaten van) technisch en begrijpend lezen?
 - Maak de interventie(s)/werkwijze(n) meer inzichtelijk;
 - Kwantificeer de resultaten en impact.
- ☐ De inspecteur oppert als suggestie voor verdieping van het thema Cultuureducatie om contact op te nemen met scholengroep X die zich profileert op het gebied van cultuureducatie.
- ☐ De inspecteur houdt een pleidooi voor het in het oog houden van de leerdoelen van SLO binnen het kleuteronderwijs: maak die inzichtelijk, zeker ook in verband met de overgang groep 2-3.
- ☐ Als aandachtspunten ten aanzien van de verbeterthema's benoemt hij de wijze van evaluatie van verbeterthema's, het vieren van successen en het formuleren van indicatoren om successen en impact inzichtelijk te maken.

Brin	School	Datum meest recente inspectiebezoek	Arrangement
05SF	CBS De Wegwijzer	12-10-2020	Basistoezicht
05SK	CBS De Schelp	18-11-2020	Basistoezicht
06RY	CBS De Vliet	19-11-2019	Basistoezicht
07BN	CBS De Molenwiek	8-11-2019	Basistoezicht
07NI	CBS De Weerklank	26-10-2020	Basistoezicht
07XL	CBS De Regenboog (Z)	17-12-2019	Basistoezicht
07YN	CBS De Bouwsteen	8-11-2019	Basistoezicht
07YY	CBS De Regenboog (H)	13-6-2017	Basistoezicht
08AW	CBS De Parel	6-10-2020	Basistoezicht
11CE	CBS De Bron	1-5-2014	Basistoezicht
11PD	CBS Sabina van Egmond	29-9-2020	Basistoezicht
12AH	CBS De Kriekenhof	10-10-2019	Basistoezicht
12YV	CBS Keuchenius	10-05-2019	Basistoezicht
13KD	CBS De Hoeksteen	12-10-2020	Basistoezicht
14SP	CSBO Willem Alexander	9-10-2020	Basistoezicht
26LY	CSO/CVSO De Ark	20-3-2014	Basistoezicht

Figuur 20. Data meest recente inspectiebezoeken en arrangementen

Tweede scholensluiting

Net voor de kerstvakantie zijn de scholen van CSG De Waard op behapbare wijze in aansluiting bij de reeds door hen geplande activiteiten opnieuw overgestapt op online onderwijs. Vanaf 4 januari 2021 is het *online* onderwijs georganiseerd volgens de richtlijnen vanuit fase 2.

3.6 Enkele highlights uit het jaar 2020

Samenvattend delen we enkele *highlights* uit het jaar 2020.

In het kalenderjaar 2020:

- ☐ werden we geconfronteerd met de wereldwijde coronapandemie;
- ☐ hebben collega's en ouders vanuit educatief partnership met vereende krachten thuisonderwijs vormgegeven;
- ☐ hebben collega's en leerlingen zich in versneld tempo vele digitale vaardigheden eigen gemaakt;
- ☐ hebben collega's zich ingezet voor hybride onderwijs om tegemoet te komen aan de pedagogische en onderwijskundige behoeftes van leerlingen die door ziekte van henzelf of anderen uit het gezin noodgedwongen thuis verbleven;
- ☐ hebben alle scholen een nieuw Schoolondersteuningsprofiel (SOP) geschreven;
- ☐ hebben de plannen voor Kenniscentrum Het Mozaiek verder vorm gekregen;
- ☐ hebben de Kangoeroegroepen een nieuwe leerkracht verwelkomd;
- ☐ heeft CSG De Waard in het bestuursgericht onderzoek aan de Inspectie gepresenteerd hoe zij het thuisonderwijs heeft vormgegeven en hoe haar kwaliteitszorg eruitziet;
- ☐ heeft de Inspectie van het Onderwijs geoordeeld dat er geen tekortkomingen zijn;
- ☐ is CSG De Waard stichtingsbreed gaan werken met ParnasSys/Schoolkwaliteit;
- ☐ heeft de stichting een herzien sociaal veiligheidsplan ontwikkeld;
- ☐ zijn de scholen gaan werken met het nieuwe opbrengstenmodel;
- ☐ zijn vijf collega's gestart met de opleiding tot beeldcoach;
- ☐ heeft CSG De Waard een samenwerkingsovereenkomst met Christelijke Hogeschool Ede (CHE) getekend voor het gezamenlijk opleiden van studenten tot leerkracht;
- ☐ heeft het Kennisplein haar focus verlegd naar beraden, netwerkbijeenkomsten, visitaties en schoolbezoeken;
- ☐ hebben collega's met enthousiasme en deskundigheid gewerkt aan de implementatie van de diverse beleidsthema's van het Strategisch Beleidsplan met als doel 'Bijzonder goed onderwijs!' voor al onze leerlingen.

4. Personeel & professionalisering

4.1 Inleiding

Het meest waardevolle kapitaal van een organisatie zijn de mensen die er werken. Onze mensen bepalen de kwaliteit van onze organisatie en de kwaliteit van het onderwijs. CSG De Waard is een grote werkgever met ongeveer 390 (2019: 394) personeelsleden. We streven er naar dat alle medewerkers de juiste competenties hebben en houden. Een goed personeelsbeleid is een essentiële voorwaarde om personeel met plezier te laten werken aan een optimale ontwikkeling van leerlingen. Door professionalisering, de mogelijkheid tot zelfontplooiing en mobiliteit wordt het personeel gestimuleerd om te werken aan de eigen ontwikkeling. In de gesprekkencyclus vindt afstemming plaats tussen de individuele ontwikkelingswensen en de organisatiedoelstellingen. Zorg en aandacht voor personeel speelt binnen het personeelsbeleid een belangrijke rol.

4.2 Bestuursformatieplan

Als basis voor het bestuursformatieplan wordt gebruik gemaakt van het zogenaamde GELD-model. De inkomsten en uitgaven moeten hierbij per school in evenwicht zijn. De inkomsten worden gebaseerd op T=0, dat wil zeggen dat de inkomsten van het betreffende schooljaar bepalend zijn voor de hoogte van de uitgaven.

4.3 Mobiliteit

Uitdiensttreding

In het kalenderjaar 2020 zijn er 30 medewerkers uit dienst gegaan. Hiervan waren er 8 mannen en 22 vrouwen. Deze 30 medewerkers hadden de volgende functies: Leerkracht L10 (9), Leerkracht L11 (4), Leerkracht L12 (1), adjunct directeur (2), directeur (2), onderwijsassistent (6), School assistent (3), stagiaire personeelszaken (1) en medewerker schoonmaak (2).

Reden uit dienst	2018	2019	2020
Einde tijdelijk dienstverband	6	0	12
Eigen verzoek	18	20	10
Ontslag kantonrechter	1	0	0
Keuzepensioen	4	14	8
Overlijden	1	0	0
Totaal	30	34	30

Indiensttredingen

In het kalenderjaar 2020 zijn 51 medewerkers in dienst gekomen (42 vrouwen en 9 mannen). Deze medewerkers hebben de volgende functies ingevuld:

- Directeur (2)
- Gedragswetenschapper (2)
- Medewerker Personeelszaken (1)
- Leraar basisonderwijs L10 (16)
- Leraar basisonderwijs L11 (6)
- Intern Begeleider (1)
- Onderwijsassistent (16)
- Klassenassistent (6)
- Hulpconciërge (1)

Overplaatsingen

Van een overplaatsing is sprake als standplaats en/of functiewijziging binnen de stichting plaatsvindt. In het kalenderjaar 2020 zijn 9 medewerkers van standplaats veranderd. Het aantal mensen in de mobiliteit is in 2020 gedaald van 12 naar 9.

4.4 Organisatie

Ontwikkelingen

Op loongebied zijn er meerdere ontwikkelingen in 2020 geweest.

- Alle medewerkers in het primair onderwijs kregen een generieke marktconforme salarisverhoging van 4,5% per 1 januari 2020.
- Alle medewerkers kregen in februari 2020 een eenmalige uitkering van 33% van hun nieuwe maandsalaris van januari 2020.
- Vanuit het convenant aanpak lerarentekort kregen alle medewerkers een eenmalige uitkering van EUR 875 naar rato van de werktijdfactor en de diensttijd in januari 2020.

Functiegebouw

Onder leiding van Wilma Rijndorp-Kreft van Dyade Dienstverlening Onderwijs heeft een werkgroep met een brede vertegenwoordiging van CSG De Waard alle functies binnen het functiebouwnetwerk 'opnieuw' gedefinieerd en zo nodig opnieuw beschreven en gewaardeerd. Waar mogelijk is gebruik gemaakt van voorbeeldfuncties of reeds beschreven en gewaardeerde functies. Leidende criteria bij de aanpassingen waren het onderwijskundige en organisatorische kader van CSG De Waard. Uiteraard hebben ook budgettaire randvoorwaarden een rol gespeeld. De gewaardeerde functies zijn aan de medewerkers voorgelegd. Mogelijke veranderingen in salarissen werden met terugwerkende kracht tot 1 augustus 2020 doorgevoerd.

Corona maatregelen

Ouders en verzorgers van onze leerlingen zijn op 12 maart 2020 middels een brief geïnformeerd over de maatregelen die genomen worden ter voorkoming van de verspreiding van het corona-virus. De scholen bleven open. Er is een crisisteam opgericht die veel werk heeft verzet, informatie tot zich heeft genomen en omgezet heeft in beleid. Op 16 maart 2020 nam het kabinet het besluit om scholen en kinderopvang in Nederland te sluiten. In overleg met andere schoolbesturen in de Hoeksche Waard, kinderopvangorganisaties en de gemeente Hoeksche Waard is een brief opgesteld voor de ouders. Alle scholen van CSG De Waard zorgden dat leerlingen (thuis)onderwijsaanbod kregen aangereikt. Na 7 weken thuis leren en werken, mochten de kinderen op 11 mei 2020 weer naar school.

Rechtszaak medewerker

Op 5 december verscheen er in het AD Hoeksche Waard een artikel over een basisschoolleraar in Oud-Beijerland die betrappt is op het bezit van gedownloade kinderporno. Het betreft hier een medewerker van CSG De Waard die bovenschoolse ondersteuning verleende aan onze leerlingen. Halverwege mei dit jaar heeft de Officier van Justitie CSG De Waard gebeld met de mededeling dat er bij een van de medewerkers een computer was gevorderd op verdenking van het in bezit hebben van gedownloade kinderporno. De betreffende medewerker is niet meer in dienst bij CSG De Waard. CSG De Waard heeft de betrokken ouders en MR geïnformeerd over het vertrek van de medewerker.

Professionalisering

Voor de uitvoering van het Kennisplein gebruiken we Profit van AFAS. Inschrijving gaat via een eigen inlognaam en gekoppeld aan de personeelsadministratie. Alle deelnemers krijgen automatisch een bevestiging van inschrijving en twee weken voor aanvang een herinnering. Deelnemers zijn verplicht een presentielijst in te vullen en ontvangen een deelnamecertificaat met het passend aantal

studiebelastingen.

Hierbij een kort overzicht:

- Cursus Eigenaarschap in de groep: zelfregulerend leren, januari en oktober 2020
- Cursus BHV Herhaling, januari, april (geannuleerd, herhaling in oktober) en mei (geannuleerd, herhaling in november 2020)
- Cursus Coachen en Begeleiden, geannuleerd
- Netwerk Coördinatoren Rekenen en Taal, online
- Netwerk Coördinatoren hoogbegaafdheid, online
- BHV Basis (7 deelnemers), fysieke bijeenkomst, september 2020
- ICT-Vaardighedenscan, september en oktober 2020 Online
- Coördinatoren Onderwijs en ICT, online
- Training Google Classroom, Drive, Google documenten, Sites, Presentaties en Formulieren, allen online
- Prowise Presenter Goud, fysieke bijeenkomst, februari 2020
- Workshop Programmeren in het onderwijs, fysieke bijeenkomst, september 2020
- Workshop Onderzoekend leren, oktober 2020, geannuleerd

Aanvullend is er, gefinancierd door het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Hoeksche Waard, een gezamenlijk onderwijsaanbod georganiseerd, waarvan ook onze IB-ers en leerkrachten gebruik konden maken.

In schooljaar 2020-2021 wordt het Kennisplein voortgezet. Na lange tijd geen vaste medewerker te hebben gehad die de administratieve ondersteuning van het Kennisplein onder de hoede had, heeft een medewerker van personeelszaken deze taak op zich genomen per september 2020. In navolging van de CAO PO wordt zoveel mogelijk individuele professionalisering in teamverband uitgevoerd. Een nauwkeurige behoeftebepaling blijft daarbij van belang. Begin 2017 is het Strategisch Beleidsplan vastgesteld (geldig tot 2021), waaruit de actuele thema's een plek hebben gekregen en zullen blijven krijgen op het Kennisplein. Door de corona maatregelen werden veel beraden, netwerken en cursussen geannuleerd of gingen Online door via 'de Meet'. We hebben daardoor veel nieuwe ervaringen op het gebied van ICT opgedaan en daarvan veel geleerd. Geannuleerde cursussen worden herhaald in het nieuwe schooljaar.

4.5 Kengetallen

Arbeidsplaatsen

In 2020 werkten er (gemiddeld) 390 personen (2019: 394) bij CSG De Waard.

Schooljaar	2018	2019	2020
Aantal arbeidsplaatsen (fte)	219	241	236
Gemiddeld aantal medewerkers	366	394	390

Per school is het aantal medewerkers als volgt verdeeld.

Brin	School	2020
05SF	De Wegwijzer	14
05SK	De Schelp	20
06RY	De Vliet	16
07BN	De Molenwiek	22
07NI	De Weerklank	11
07XL	De Regenboog ZB	15
07YN	De Bouwsteen	35
07YY	De Regenboog HN	16
08AW	De Parel	20
11CE	De Bron	25
11PD	Sabina van Egmond	41
12AH	De Kriekenhof	18
12YV	Keuchenius	22
13KD	De Hoeksteen	25
14SP	Willem Alexander	22
26LY	De Ark	50
AH26	Bestuurskantoor	18
Totaal		390

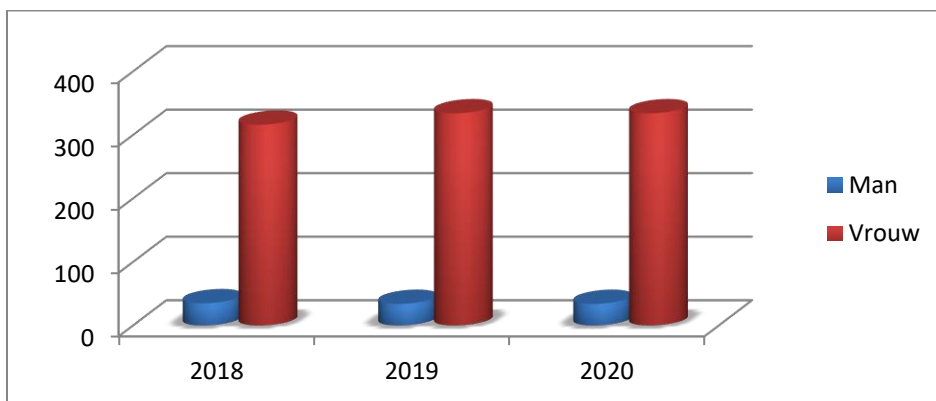
Gemiddeld gewogen leeftijd (peildatum 1 oktober)

De gemiddeld gewogen leeftijd (GGL) is onderdeel van de berekening van de bekostiging. Onderstaand is de ontwikkeling in de GGL weergegeven.

Brinnr.	School	2018	2019	2020
05SF	Wegwijzer	36,77	36,92	35,49
05SK	Schelp	40,84	41,74	39,17
06RY	Vliet	41,11	37,60	38,51
07BN	Molenwiek	41,95	40,62	41,56
07NI	Weerklank	39,72	39,79	38,96
07XL	Regenboog	43,15	38,89	42,80
07YN	Bouwsteen	43,15	43,35	41,52
07YY	Regenboog	39,16	39,32	40,26
08AW	Parel	46,36	47,47	47,72
11CE	Bron	41,11	40,56	39,15
11PD	Sabina	42,00	40,64	40,70
12AH	Kriekenhof	40,28	37,50	37,19
12YV	Keuchenius	39,18	40,43	39,80
13KD	Hoeksteen	36,96	40,28	41,65
14SP	Willem Alexander	49,35	48,11	45,12
26LY	Ark	44,25	42,32	42,96

Verhouding mannen en vrouwen

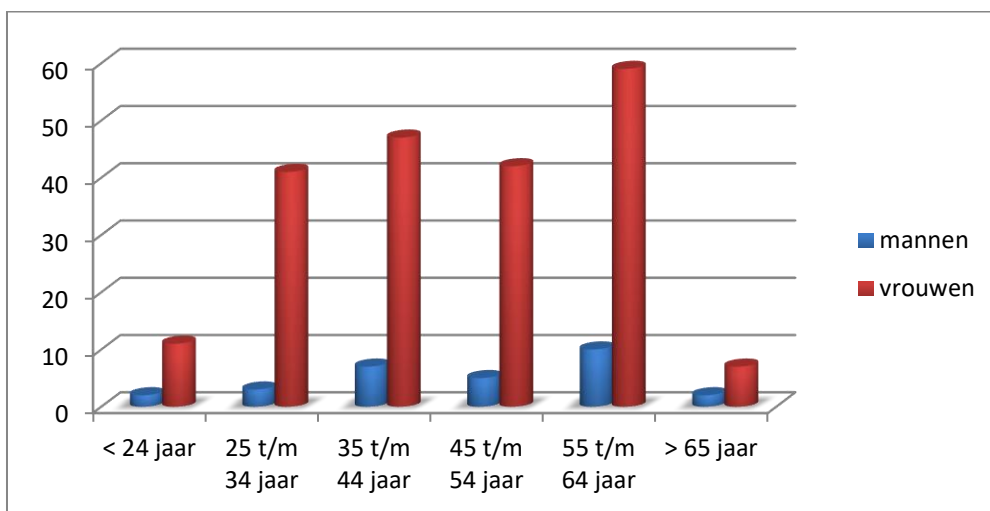
Bij CSG De Waard zijn 34 mannen (10%) en 323 (90%) vrouwen in dienst.

Medewerkers verdeeld naar man en vrouw

Het landelijk gemiddelde voor het jaar 2020 bedroeg 18,2% mannen en 81,8% vrouwen (bron DUO). CSG De Waard had 8,2% minder mannen in dienst dan het landelijk gemiddelde en 8,2% meer vrouwen in dienst dan het landelijk gemiddelde. Het gaat hier overigens om het werkelijke aantal medewerkers op 31 december 2020.

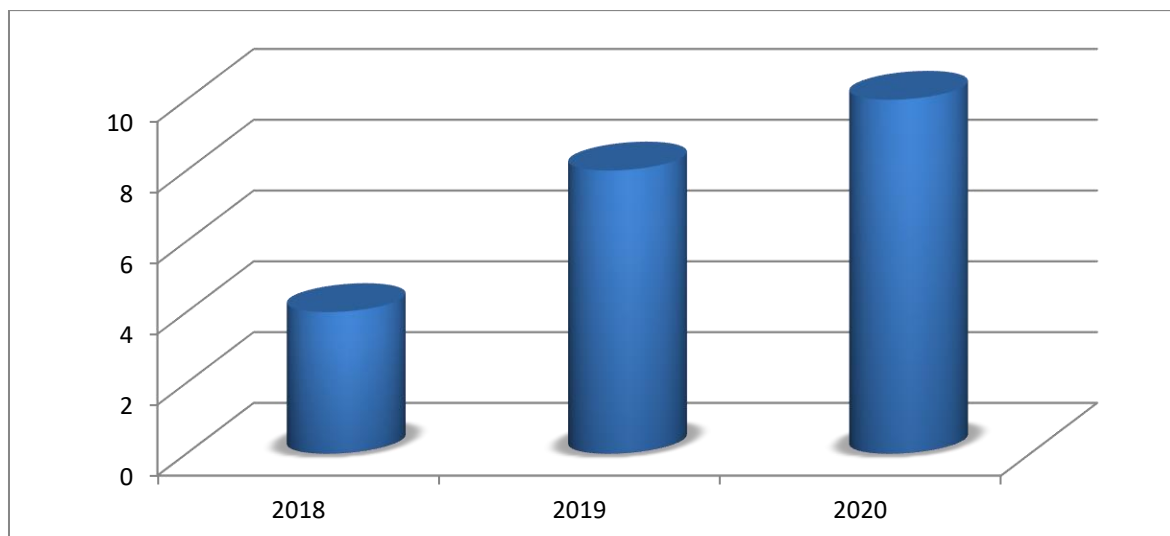
Geslacht en leeftijd

Aantal medewerkers verdeeld naar geslacht en leeftijd

Ouderschapsverlof

De regeling ouderschapsverlof houdt in dat een medewerker 415 uur betaald ouderschapsverlof kan opnemen gebaseerd op een fulltime dienstverband. In het kalenderjaar 2020 maakten 10 medewerkers gebruik van de ouderschapsverlofregeling (8 vrouwen en 2 mannen).

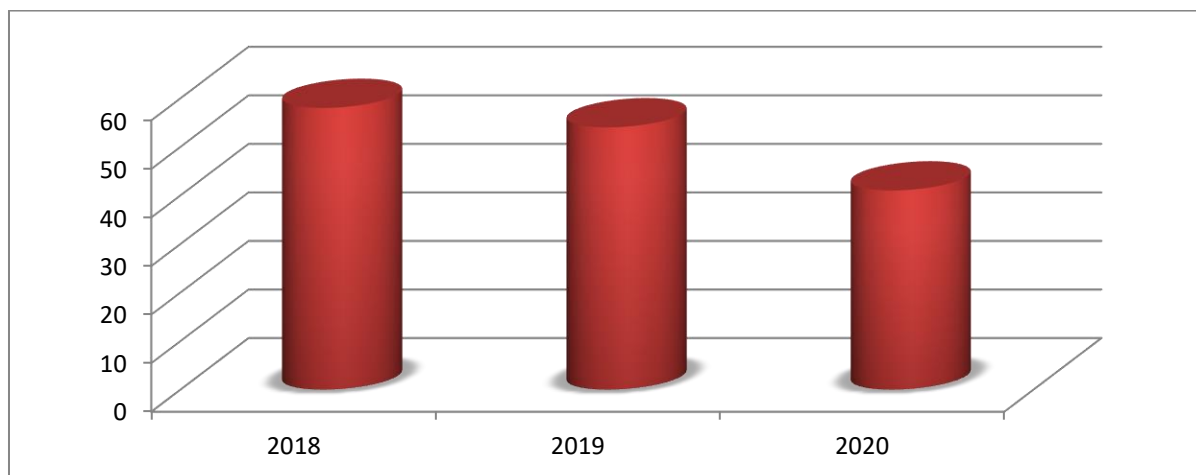

Zwangerschaps- en bevallingsverlof

In het kalenderjaar 2020 hebben 17 (waarvan 4 al begonnen in 2019) medewerkers zwangerschaps- en bevallingsverlof genoten.

Duurzame inzetbaarheid – bijzonder budget oudere medewerker (voorheen BAPO)

Binnen de stichting kunnen medewerkers vanaf 57 jaar gebruik maken van de BAPO regeling. Voorheen was deze leeftijd 52 jaar. Deze regeling is ervoor bedoeld om oudere medewerkers langer in dienst te kunnen houden door het inzetten van BAPO verlof.

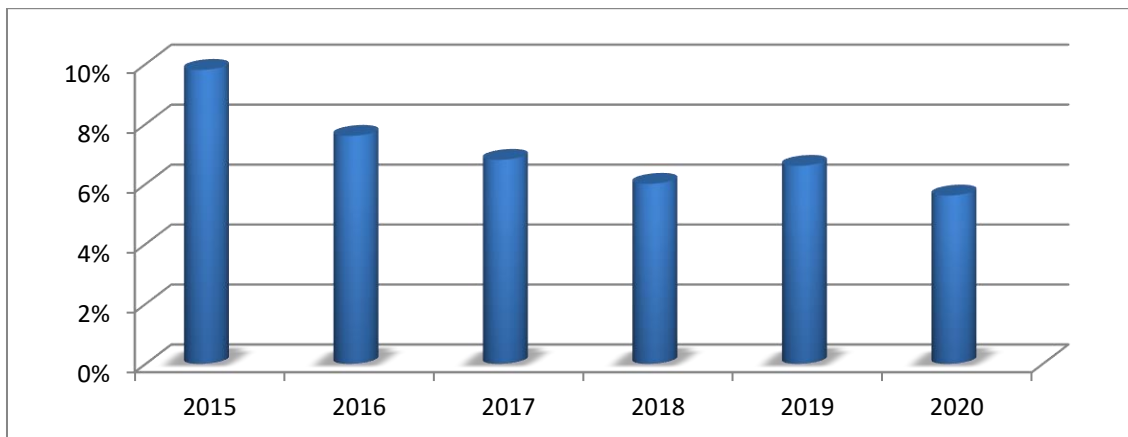

Het deelnemersaantal aan de regeling duurzame inzetbaarheid voor oudere medewerkers is in 2020 gedaald van 54 naar 41. Dit het aantal betreft personeelsleden dat inmiddels uit dienst is.

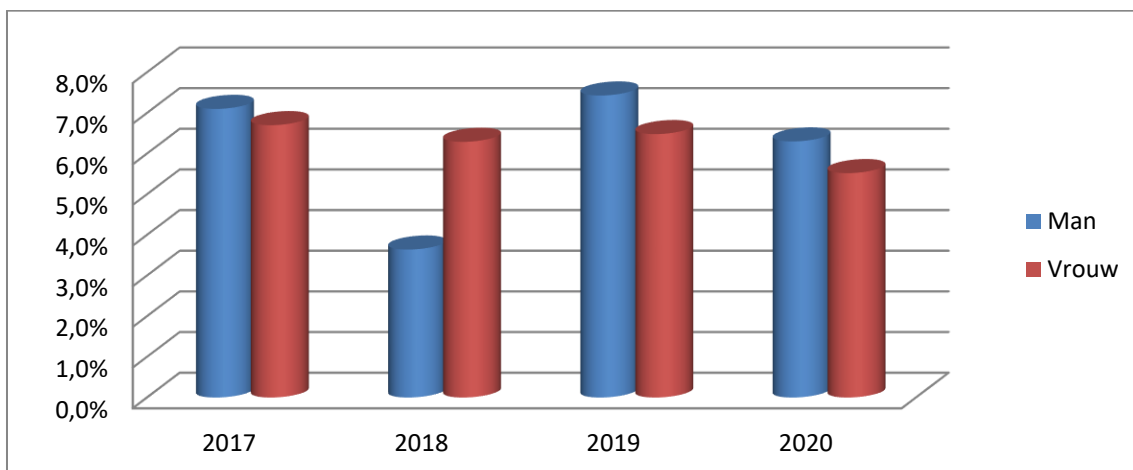
4.6 Ziekteverzuim

Ziekteverzuimpercentage

In 2020 is er sprake van een daling van het ziekteverzuim. Het ziekteverzuimpercentage bedraagt 5,6% (2019: 6,6%).

Het ziekteverzuimpercentage verdeeld naar man en vrouw geeft onderstaand beeld. Het ziekteverzuimpercentage bij vrouwen bedraagt 5,5% (2019: 6,5%) en bij mannen 6,3% (2019: 7,4%).

Sociaal Medisch Team (SMT)/bedrijfsarts

Begin van het kalenderjaar 2020 (jan t/m half maart) hield de bedrijfsarts spreekuur op de locatie van het bestuurskantoor. Daarna hebben de spreekuren telefonisch plaatsgevonden. Dit is een groot verschil met andere jaren, waardoor de communicatie stroever verliep met de zieken. De bedrijfsarts kan geen lichaamstaal aflezen door de telefoon. Na elk spreekuur werden de verslagen aan geleverd bij personeelszaken die voor de verspreiding daarvan zorgde bij de medewerkers en leidinggevende. In het kader van de Wet verbetering Poortwachter werden met langdurig zieke werknemers re-integratie activiteiten uitgevoerd, zowel op schoolniveau als op bestuursniveau.

Vanuit schooldirectie is er behoefte om op verzoek aansluiting te vinden bij het sociaal medisch team om zo te komen tot een betere begeleiding van medewerkers bij ziekte. Zij zijn immers eerste begeleider van de zieke medewerker op de eigen werkvloer. Normaliter had directeur Personeelszaken direct contact met leidinggevenden over de re-integraties en inzet van personeel. Dit is vanaf mei 2020 komen te vervallen.

Er zijn zeven interventietrajecten ingezet om deze medewerkers te ondersteunen in hun terugkeer naar het arbeidsproces. Dit zijn er drie minder dan vorig jaar. Drie daarvan waren trajecten bij een re-integratie/2e spoor begeleider. Drie waren bij een coach. Van het totaal van zeven medewerkers zijn er twee uit dienst en zijn er twee nog bezig met hun opbouw in werkzaamheden en 1 met een 2e spoor traject. Eén medewerker is veranderd van functie waardoor ze weer teruggekeerd is in eigen werk.

Bedrijfshulpverlening (BHV)

In het kader van de bedrijfshulpverlening is binnen de stichting afgesproken dat er in elk schoolgebouw minimaal twee BHV'ers beschikbaar zijn, zodat bij ziekte in principe altijd vervanging aanwezig is. Medewerkers die hiervoor zijn aangesteld volgen één keer per jaar een herhalingscursus. Aan het eind van het schooljaar 2020 heeft de stichting 77 BHV'ers verdeeld over alle scholen. Dit aantal lijkt hoog, maar omdat CSG De Waard veel parttime medewerkers in dienst heeft, is dit noodzakelijk en blijft het aantal geschoolde medewerkers hoger dan het absolute aantal van twee BHV'ers per school.

4.7 Verklaring omtrent gedrag (VOG)

De Verklaring Omtrent het Gedrag is een wettelijke voorwaarde voor het uitoefenen van werkzaamheden binnen een onderwijsinstelling. Voor zowel onderwijzend personeel en het onderwijsondersteunend personeel moet een Verklaring Omtrent het Gedrag (tijdig) aanwezig zijn. Aan deze voorwaarde wordt door CSG De Waard niet volledig voldaan. In 22,9% van de gevallen is de Verklaring Omtrent het Gedrag na indiensttreding ontvangen.

4.8 Ondersteuning door kamer Personeel

Op de afdeling personeelszaken kregen we te maken met tekorten wegens uitval door ziekte en vertrek van een medewerker personeelszaken. Veel aandacht ging daarom uit naar de lopende uitvoerende taken en de activiteiten om de salarisadministratie doorgang te laten vinden. In november 2020 is er een nieuwe collega personeelszaken gestart. Vorenstaande heeft gevolgen gehad op de ondersteuning door de kamer personeel aan de scholen en het verstrekken van informatie voor de bovenschoolse organisatie. In 2021 is gestart met het inzichtelijk maken en delen van knelpunten en zijn de formatiegesprekken voor schooljaar 2021/2022 opgestart. We hebben hierbij gebruik gemaakt van de diensten van de Controlgroep en een HR adviseur.

4.9 Overformatie

In de formatiegesprekken, welke zijn gevoerd voor het school 2020/2021 is er sprake van inzet van formatie op bovenscholniveau, echter is dit als zodanig nooit verwerkt in de loonadministratie. Gegeven de koppeling tussen de loonadministratie en de financiële administratie zijn deze kosten op schoolniveau verantwoord.

De (tijdelijke) onderbezetting op de afdeling personeelszaken heeft dit geleid tot mondelinge afspraken welke niet schriftelijk bevestigd zijn. Denk hierbij aan toezeggingen vaste benoeming, individuele afspraken met betrekking tot de werktijdfactor, vertrekregelingen, etc.

Ook is er sprake van school specifieke projecten waarbij afgevraagd kan worden in hoeverre deze kostendekkend zijn. Enkele voorbeeld zijn: lokaal van de toekomst, peuter/kleuter klas, asielklas, kangoeroeklas en zij-instroom.

Uit het onderzoek van de Controlgroep is gebleken dat er sprake is van onderstaande overformatie (2021).

Categorie	Norm	Herziene begroting 2021	Vershil
Directie	13,38	16,18	2,80
Onderwijzend personeel	109,27	132,63	23,36
Onderwijsondersteunend personeel	26,76	33,16	6,40

Bovenstaande uitgedrukt in een bedrag betekent EUR 2,1 miljoen. Hier tegenover staat een dekking vanuit: a) samenwerkingsverband, b) aanvullende en bijzondere bekostiging en c) gemeentelijke gelden. Per saldo brengt ons dit tot een bedrag aan frictie van afgerond € 0,5 miljoen.

5. Huisvesting & facilitaire zaken

5.1 Onderwijshuisvesting

CSG De Waard heeft 16 scholen gehuisvest in 19 schoolgebouwen. Deze schoolgebouwen staan, op 1 na, allemaal binnen Gemeente Hoeksche Waard. Eén locatie is gehuisvest in Gemeente Goeree-Overflakkee (Middelharnis).

Vanuit het huisvestingsbeleid is het doel om vanuit onze missie en visie op onderwijs een herkenbare strategie te formuleren voor de huisvesting van leerlingen. Het onderhoudsbeleid sluit hierop aan en borgt hiermee de vertaling, realisatie van deze strategie.

Wij willen moderne, goed geoutilleerde schoolgebouwen, met uitdagende en veilige schoolpleinen realiseren. We streven naar een duurzame leeromgeving binnen zo duurzaam mogelijke schoolgebouwen. Waar de mogelijkheid zich aandient willen we de schoolgebouwen geschikt maken zodat er naast onderwijs ook de mogelijkheid is om kinderopvang te laten plaatsvinden. Met behulp van onze partners binnen De Kinderwaard kunnen we de scholen als middelpunt gebruiken en richten op kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar.

CSG De Waard is verantwoordelijk voor het totaal onderhoud van de schoolgebouwen die binnen de stichting worden gebruikt. De huisvesting speelt daarin een belangrijke rol en met behulp van een meerjarenonderhoudsplan (MOP) proberen we de kwaliteit van onze schoolgebouwen te waarborgen en waar mogelijk te verbeteren. Het MOP is in 2020 herijkt om vanaf het kalenderjaar 2021 te gaan gebruiken bij de realisatie van onderhoud binnen CSG De Waard.

5.2 Covid-19

Voordat er stilgestaan wordt bij het onderhoud van 2020 is het noodzakelijk om ook een beeld te geven welke impact Covid-19 heeft gehad op het onderhoud binnen CSG De Waard. Zo is er kritisch gekeken of (klein) onderhoud mogelijk was om uit te voeren en er rekening gehouden wordt met de richtlijnen die er gelden vanuit de diverse protocollen. Naast het goed plannen van het onderhoud heeft Covid-19 ook veel impact gehad op de organisatie rondom schoonmaak. Zo is er een groot deel van het jaar op alle locaties 20% meer schoonmaak ingezet en zijn er desinfecterende middelen nodig geweest. In deze periode heeft de overheid alle schoolbesturen ook verplicht om de schoolgebouwen te (laten) inspecteren of de ventilatie voldoet aan de geldende richtlijnen. Dit is binnen CSG De Waard door een externe partij uitgevoerd om zo een goed beeld te krijgen. Al deze ontwikkelingen rondom Covid-19 heeft een aanzienlijke stijging van de kosten met zich meegebracht.

5.3 Groot onderhoud

Naast het gebruikelijke klein- en contractonderhoud heeft er in 2020 ook groot onderhoud plaatsgevonden bij diverse schoolgebouwen. Zo zijn er werkzaamheden verricht bij CBS Keuchenius, CBS De Regenboog te Zuid-Beijerland, CBS De Regenboog te Heinenoord en CBS De Vliet.

CBS Keuchenius

In navolging van de werkzaamheden die zijn uitgevoerd in 2019 heeft er in 2020 ook groot onderhoud plaatsgevonden bij CBS Keuchenius. Zo is het gehele schoolgebouw aan de buitenzijde geschilderd. Het was ook de bedoeling om naar aanleiding van de werkzaamheden die in 2019 zijn opgepakt het volledige schoolgebouw aan te pakken en van een esthetische upgrade te voorzien. Dit is uitgesteld in afwachting van het Integraalhuisvestingsplan (IHP) Gemeente Hoeksche Waard.

Wachten op afronding van het IHP is in deze wenselijk om vanuit dit plan voor CBS Keuchenius te bekijken of er financiële middelen vanuit Gemeente Hoeksche Waard beschikbaar gesteld worden. Dit is de voornaamste reden waarop is besloten om de upgrade uit te stellen. Wel is er voor gekozen om één lokaal wel van een upgrade te voorzien vanwege waterschade en zo is het mogelijk om bij bezichtiging van de school te laten zien hoe de lokalen er in de toekomst uit gaan zien. Dit lokaal is dan ook voorzien van een nieuwe vloer en keukenblok. Verder zijn de muren geschilderd en is er een nieuw digibord opgehangen.

CBS De Regenboog (Zuid Beijerland)

Het schoolgebouw van CBS De Regenboog in Zuid-Beijerland is aan de buitenzijde volledig geschilderd. Ook heeft de school acties ondernomen om geld in te zamelen om het schoolplein aan te pakken en het schoolplein is voorzien van meer groen een nieuwe speeltoestel en een zandbak. Naast onze eigen bijdrage vanuit het onderhoudsfonds en klein onderhoud heeft ook het Prins Bernhard Cultuurfonds een significante bijdrage geleverd aan de totstandkoming van het schoolplein.

CBS De Regenboog (Heinenoord)

Het schoolgebouw van CBS De Regenboog en OBS 't Anker in Heinenoord is volledig aan de buitenzijde geschilderd. Ook was het noodzakelijk om alle zonwering van nieuwe doeken te voorzien

CBS De Kriekenhof

Het is noodzakelijk om de dakbedekking van CBS De Kriekenhof te vervangen. Hiervoor zijn diverse offertes aangevraagd en beoordeeld. Helaas hebben de werkzaamheden niet plaatsgevonden vanwege andere prioriteiten rondom Covid-19. De werkzaamheden worden in de zomervakantie van 2021 uitgevoerd.

CBS De Vliet

Bij deze school is het noodzakelijk geweest om het huidige alarmsysteem te vervangen voor een nieuwe installatie. Deze werkzaamheden zijn gerealiseerd in december 2020.

Kenniscentrum Mozaïek

In het jaar 2020 hebben de plannen van het Kenniscentrum voor Passend Onderwijs verder vorm gekregen en is op 20 januari 2020 de eerste paal geslagen. Dit was het startpunt van de bouw van het Kenniscentrum waar bij afronding onze scholen ZML De Ark en SBO Willem Alexanderschool samen met Het Pluspunt (Hoeksche School) en Kinderdagcentrum Symfonie (Gemiva) hun intrek zullen doen. Het gehele jaar, en het eerste half jaar van 2021, zal in het teken staan van de bouw en realisatie van het Kenniscentrum dat de naam Mozaïek heeft gekregen. De afwerking van dit gebouw is van hoge kwaliteit waarbij duurzaamheid van groot belang is. Hierdoor zal er kritisch gekeken moeten worden wat de (onderhouds)kosten zullen zijn om het pand in opgeleverde staat te houden. Na verwachting zullen de onderhoudskosten hoger uitvallen dan bij andere schoolgebouwen.

Foto: afkomstig van Middelwateringbouw B.V.

5.4 ICT

Binnen CSG De Waard is er ieder jaar aandacht voor ICT gerelateerde zaken. Zo zijn de scholen CBS De Bron, CBS De Schelp en CBS Sabina van Egmond met nieuwe digiborden uitgerust. Dit jaar hebben er investeringen plaatsgevonden voor nieuwe Chromebooks voor vervanging en/of uitbreiding. Ook zijn er gesprekken opgestart met onze ICT-leverancier Cloudwise om de dienstverlening te bespreken en daar waar mogelijk te verbeteren.

5.5 Schoonmaak

In het accountantsverslag 2019 is een bevinding opgenomen dat de schoonmaakdienstverlening binnen CSG De Waard Europees aanbesteed moet worden. Dit was voor 2020 een aandachtspunt.

De overeenkomsten met de huidige schoonmaakdienstverlener zijn tijdig beëindigd om, onder begeleiding van Verus, een Europese aanbesteding op te starten en voor de zomervakantie van schooljaar 2020/2021 dit proces af te ronden. Naar aanleiding van de opzegging heeft er een gesprek plaatsgevonden met het College van Bestuur en de directie van huidige schoonmaakdienstverlener. Uit dit gesprek is naar voren gekomen dat het wenselijk is, en uit maatschappelijk belang, om het volledige kalenderjaar 2020 (en 2021) de schoonmaakdienstverlening bij de huidige leverancier af te blijven nemen. Hierdoor is het Europese aanbestedingstraject uitgesteld naar het tweede kwartaal 2021.

5.6 Realisatie doelen

- Herijken en realisatie van meerjarenonderhoudsplan (MOP). Noodzakelijk om huidige MOP, dat is opgesteld in 2017, te herzien voor alle schoolgebouwen van CSG De Waard. Dit is eind september 2020 gerealiseerd en afgerond.
- Schilderwerk buitenzijde schoolgebouwen CBS De Regenboog Zuid-Beijerland, CBS De Regenboog Heinenoord en CBS Keuchenius. Alle werkzaamheden zijn gerealiseerd en afgerond voor september 2020.
- Esthetische upgrade CBS Keuchenius is niet gerealiseerd op één klaslokaal na. De upgrade is voornamelijk uitgesteld vanwege het feit dat het integraalhuisvestingsplan Gemeente Hoeksche Waard pas eind 2020 afgerond zal zijn en daarbij CBS Keuchenius vermoedelijk vanuit de gemeente financiële middelen beschikbaar komen om te gebruiken voor een functionele upgrade.
- Nieuwbouw Kenniscentrum Mozaïek, bouw verloopt volgens planning en oplevering zal eind mei 2021 plaatsvinden.
- Diverse scholen voorzien van Chromebooks en digiborden. De scholen die in 2020 op de nominatie stonden voor nieuwe chromebooks (vervanging/uitbreiding) en digiborden zijn allen voorzien in 2020.
- Vervanging dakbedekking CBS De Kriekenhof. Werkzaamheden zijn niet gerealiseerd en uitgesteld naar 2021. Dit vanwege andere prioriteiten in het tweede kwartaal rondom Covid-19 waardoor opdrachtverstrekking te laat heeft plaatsgevonden om de werkzaamheden in zomervakantie 2020 te realiseren.
- Vervanging alarminstallatie CBS De Vliet is gerealiseerd in december 2020.
- (Europese) Aanbesteding schoonmaakdienstverlening. Doelstelling is niet gerealiseerd en uitgesteld naar het tweede kwartaal 2021.

6. Financieel beleid

6.1 Financieel beleid

Inleiding

Doelstelling van CSG De Waard is een gezonde financiële positie. Een organisatie die financieel niet gezond is, komt zeker in de problemen. De financiën zijn dus een belangrijke risicofactor. Om er voor te zorgen dat er geen financiële problemen ontstaan is de financiële verslaglegging een belangrijk onderdeel in de organisatie. Instrumenten die wij hierbij gebruiken zijn: begrotingen, maandrapportages, eindejaarsprognoses, jaarrekeningen, meerjarenbegrotingen en liquiditeitsbegrotingen. De werkwijzen met betrekking tot begroten, administreren en rapporteren vormen samen de administratieve organisatie. De administratieve organisatie is het geheel van processen en functies binnen een organisatie. In dit verband zijn zaken vastgelegd met betrekking tot het inkoop- en het betalingsproces, de omgang met kassen en bankrekeningen, het begrotingsproces, de periodieke rapportages, de besteding en verantwoording, en de debiteuren- en crediteurenadministratie.

Daarnaast hebben we een heldere en duidelijke Planning- & Controlcyclus opgezet en zijn er afspraken gemaakt over taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. De bevoegdheden van de Raad van Toezicht, het College van Bestuur en de directeuren zijn vastgelegd. Een onderdeel van die bevoegdheden is de budgetbevoegdheid. Het gaat dan om het aangaan van overeenkomsten (zowel inkoop als verkoop) en het accorderen en coderen van facturen. Middelen die gebruikt worden in de Planning- & Control cyclus zijn:

1. Begrotingen

De begroting dient gedurende het boekjaar als uitgangspunt voor de kostenbewaking en inkomstenrealisatie. Er wordt gewerkt met een (meerjaren)begroting, liquiditeitsbegroting en investeringsbegroting. De begroting wordt jaarlijks ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht voorgelegd. Als ambitie hebben we omschreven dat op basis van het strategisch beleidsplan de afdeling financiën de doelstellingen vertaalt in concrete bedragen en deze opneemt in de meerjarenbegroting en de jaarbegroting.

2. Rapportages

Managementrapportages/bestuursrapportages:

- Maandelijks rapportage (realisatie en prognose tot einde jaar) aan de voorzitter van het College van Bestuur.

Financiële kaders

Het ministerie van OCW berekent de lumpsum financiering per school, rekening houdend met kenmerken als omvang van de school, de leerlingengewichten en de leeftijd van het onderwijzend personeel. De toekenning van de lumpsum financiering vindt plaats op stichtingsniveau.

Financieel beleid

- CSG De Waard voert een beleidscyclus met een duur van 4 jaar. Dit beleid wordt vastgelegd in een bovenschools strategisch beleidsplan en op schoolniveau in een meerjaren schoolplan. De strategische keuzen krijgen een financiële vertaling in een meerjarenbegroting.
- Jaarlijks wordt binnen het kader van het strategisch beleidsplan (op bovenschools niveau) en het schoolplan (op schoolniveau) een jaarplan opgesteld. Het jaarplan krijgt een financiële vertaling in een jaarbegroting.
- Om te kunnen beoordelen of een organisatie financieel gezond is, wordt o.a. gebruik gemaakt van kengetallen (Commissie Don) zoals solvabiliteit, liquiditeit, huisvestingsratio, weerstandsvermogen en rentabiliteit.
- Het te voeren financieel beleid is erop gericht om de waarden van de kengetallen binnen de door de commissie Don geadviseerde bandbreedten te houden.
- Geld dat niet direct nodig is om in te zetten zal op een spaarrekening gezet worden. Er wordt niet belegd.
- De stichting heeft een (sluitende) begroting op basis van de beschikbaar gestelde middelen. De huidige meerjarenbegroting vertoont een verlies in de personele exploitatie. Om te komen tot een eerlijk verdeelde inzet van directie fte's, leerkracht fte's en ondersteunende fte's zijn richtlijnen opgesteld.
- In het geval dit door omstandigheden niet mogelijk of wenselijk is, kan hiervan worden afgeweken. Dit laatste kan alleen in het geval de financiële positie van de stichting gezond is.
- Het beleid van CSG De Waard is erop gericht dat de werkelijke personeelslasten maximaal gelijk zijn aan de bekostigde personeelslasten.
- De belangrijkste grondslag voor de toekenning van een materieel budget vormt de ministeriële beschikking.
- De verdeling van de lumpsumgelden vindt plaats op bestuursniveau.
- Begrotingen worden jaarlijks in december vastgesteld.
- Een begrotingsjaar is gelijk aan een kalenderjaar.
- Voor de formatieve toedeling wordt gekeken naar het werkelijk aantal leerlingen dat in een bepaald seizoen op school zit (T=0). Tussentijdse groei wordt gefaciliteerd. Er is sprake van groei wanneer op enig moment in het jaar er meer leerlingen zijn dan het aantal leerlingen op 1 augustus van dat jaar + 3% + 13 leerlingen.
- Een meerjarenbegroting bestaat uit het komende begrotingsjaar plus de drie daaropvolgende jaren (T+3)
- Een vastgestelde begroting wordt onder normale omstandigheden niet tussentijds gewijzigd.
- Er vinden in principe geen benoemingen plaats, die het beschikbare budget overschrijden.
- Beslissing over inzet van dit saldo op extra personeel in een volgende schooljaar is punt van overleg met de directeur Personeelszaken.
- De financieringsstromen komen op bovenschools niveau binnen en worden herverdeeld over de scholen en de stichting. Jaarlijks wordt in een (totaal)begroting een voorstel gedaan over de wijze waarop de gelden worden verdeeld. Na een positief advies van het Directiebestuur en de goedkeuring GMR stelt de Raad van Toezicht de begroting vast.
- Jaarlijks wordt door middel van een bestuursverslag verantwoording afgelegd van het gevoerde financiële beleid en de gevolgen daarvan. Dat laatste wordt zichtbaar in de jaarrekening.
- De door CSG De Waard verstrekte lening is het gevolg van de herfinanciering van het kantoorpand via Stichting Vermogensbeheer De Waard (SVB). Deze lening is in 2020 geheel afgelost.

6.2 Financiële kengetallen

Financiële positie

In onderstaande tabel zijn de kengetallen bij het toezicht op de financiële continuïteit van onderwijsinstellingen opgenomen. Deze set aan kengetallen wordt door de inspectie gebruikt.

KENGETALLEN	ONDER-GRENS	BOVEN-GRENS	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Solvabiliteit 2	0,30	Geen	0,52	0,73	0,70	0,69	0,53	0,57
Liquiditeit	0,75	Geen	2,35	2,60	2,29	2,17	3,82	2,59
Huisvestingsratio	0,10	Geen	0,08	0,09	0,09	0,08	0,09	0,08
Weerstandsvermogen	0,05	Geen	0,20	0,21	0,22	0,21	0,19	0,14
Rentabiliteit	-	Geen	0,01	0,01	0,01	0,00	-0,01	-0,04
Signaleringswaarde EV	-	Geen	-	-	-	-	-	0,71

Solvabiliteit 2

De solvabiliteit geeft aan in hoeverre een instelling op langere termijn aan zijn financiële verplichtingen kan blijven voldoen (eigen vermogen + voorzieningen/balanstotaal).

Liquiditeit

De liquiditeit geeft aan in hoeverre de instelling op korte termijn aan zijn verplichtingen kan voldoen. Formule: de verhouding tussen de vlottende activa (som van liquide middelen en de vorderingen) en de kortlopende schulden.

Huisvestingsratio

De huisvestingsratio geeft de verhouding huisvestingslasten vermeerderd met de afschrijvingen van gebouwen en terreinen aan ten opzichte van de totale lasten.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen vormt de financiële buffer van de organisatie en is een maatstaf in hoeverre de organisatie in staat is op basis van eigen middelen financiële tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen wordt berekend door het Eigen Vermogen te delen door totale baten (definitie Ministerie OCW).

Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft de verhouding aan tussen het resultaat over het boekjaar ten opzichte van de totale baten.

Signaleringswaarde EV

De signaleringswaarde EV geeft de verhouding aan tussen het feitelijke eigen vermogen en het normatieve eigen vermogen. Het normatieve vermogen is het vermogen dat redelijkerwijs nodig is om bezittingen te financieren en risico's op te vangen.

Conclusie

Op basis van de genoemde kengetallen kan worden gesteld dat CSG De Waard op dit moment voldoet aan de gestelde vereisten. De negatieve rentabiliteit leidt tot een jaarlijkse daling van het weerstandsvermogen. Dit gecombineerd met de negatieve resultaten uit de meerjarenbegroting heeft dit in 2021 geleid tot een noodzakelijke en drastische ingreep in het personeelsbestand, alsmede een gehele risicoscan van de organisatie.

6.3 Treasuryverslag

Beleggen en belenen

Het treasurybeleid vindt plaats binnen de kaders van de Regeling van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen uit 2016. Hierin staan regels voor het beleggen en belenen van publieke middelen (Regeling beleggen en belenen door instellingen voor onderwijs en onderzoek 2016). Conform deze regeling heeft CSG De Waard een treasurystatuut opgesteld. In dit statuut wordt het treasurybeleid uiteengezet en een beschrijving gegeven van de bevoegdheden en verantwoordelijkheden in het kader van de treasuryfunctie. De stichting heeft geen beleggingen.

De totale rente-inkomsten in het kalenderjaar 2020 bedragen € 355 (2019: € 950).

6.4 Analyse van het resultaat

Exploitatieresultaat

Het exploitatieresultaat is negatief en bedraagt -/- € 921.629 (2019: -/- € 102.270). In de begroting is uitgegaan van een negatief resultaat van € 60.000. Zowel de baten als de lasten wijken fors af met de begroting. Het resultaat is extra negatief uitgevallen aangezien in december 2019 een bedrag van afgerond € 275.500 is ontvangen ter bekostiging (van een deel) van de van de afspraken zoals deze in de nieuwe CAO zijn vastgelegd. Dit betekent dat in 2019 het resultaat positief is beïnvloed, waar in 2020 de kosten zijn gemaakt.

In 2020 zijn de onderstaande afwijkingen ten opzichte van de begroting gerealiseerd, te weten:

1. Baten: afgerond € 895.000 hoger dan begroot. Inclusief normalisatie van de extra bekostiging uit 2019 betekent dit hogere baten van € 1.170.500.
2. Lasten: afgerond € 1.755.000 hoger dan begroot.

De lasten bestaan voor 84% uit personeelslasten en dit verklaart het grootste deel van de overschrijding van de budgetten. Bij het opstellen van de begroting is rekening gehouden met 4% loonsverhoging, echter de uiteindelijke loonsverhoging is uitgevallen op 4,5%. Een belangrijk onderdeel van de overschrijding is te vinden bij school specifieke projecten waarbij afgevraagd kan worden in hoeverre deze kostendekkend zijn. Bij projecten kan worden gedacht aan: Taalklas, Lokaal van de toekomst, KoZa groep, Peuter Kleuter Klas, Kangoeroeklas, opleiden in de school en zij-instroom. Niet alle afdelingen op het bestuurskantoor zijn deelgenoot van deze projecten. Het gevolg hiervan is dat de verantwoordelijkheid en monitoring hierop ontbreekt. Eenzelfde beeld zien we bij de kosten van coulance ten aanzien van een medewerker welke herplaatst is binnen de organisatie.

Bij het voortzetten van het huidige beleid zou de continuïteit in gevaar komen. Hierop is in 2021 ingespeeld en is het normatieve kader voor de personele inzet (oorspronkelijk 2016) bijgewerkt. Dit heeft plaatsgevonden door de Controलगroep en heeft geleid tot vaststelling van de overformatie. Een en ander resulteert in pijnlijke, maar noodzakelijke ingrepen in het personeelsbestand welke effectief worden uiterlijk in schooljaar 2021-2022. Medio april 2021 hebben alle medewerkers met een tijdelijke benoeming of uitbreiding een aanzegging tot beëindiging ontvangen.

Baten

De baten bestaan uit 3 soorten, te weten:

1. Rijksbijdragen;
2. Overige overheidsbijdragen en –subsidies;
3. Overige baten.

1. Rijksbijdragen	2020 Realisatie	2019 Realisatie
Rijksbijdragen OCW	€ 18.722.495	€ 17.944.566
Overige subsidies OCW	€ 159.666	€ 469.568
Ontvangen doorbetaling Rijksbijdrage SWV	€ 1.276.770	€ 1.161.728
Totaal	€ 20.158.931	€ 19.575.862

2. Overige overheidsbijdragen en -subsidies	2020 Realisatie	2019 Realisatie
Gemeentelijke bijdragen en subsidies	€ 78.587	€ 43.210
Overige overheidsbijdragen	€ -	€ -
Totaal	€ 78.587	€ 43.210

3. Overige baten	2020 Realisatie	2019 Realisatie
Verhuur	€ 170.419	€ 153.986
Overige	€ 300.954	€ 170.084
Totaal	€ 471.373	€ 324.070

1. Rijksbijdragen

De rijksbijdragen betreft het relatief grootste aandeel van de baten en worden onderstaand verder toegelicht.

Rijksbijdragen OCW

De rijksbijdragen OCW bestaan voor het grootste gedeelte uit personele lumpsumvergoeding (70%) en het resterende deel betreft het personeel- en arbeidsmarktbeleid (14%), materiële instandhouding (13%) en prestatiebox – excl. cultuureducatie (3%).

De bekostiging wordt periodiek geïndexeerd. De herziening voor schooljaar 2019/2020 is € 611.000 (afgerond) en voor school 2020/2021 € 301.000 (afgerond).

Bovenstaande heeft als gevolg dat de personele lumpsumvergoeding, personeel- en arbeidsmarktbeleid, prestatiebox en de materiële instandhouding allen zijn gestegen.

Overige subsidies OCW

Onder de overige subsidies OCW vallen de cultuureducatie en de ‘echte’ overige subsidies OCW. In 2020 zijn hieronder verwerkt de vreemdelingen bekostiging (Asielklas), inhaal- en ondersteuningsprogramma’s, zij-instroomsubsidie en correctie bijzondere en aanvullende bekostiging voor het SBO en (V)SO. Tevens zijn er bedragen verrekend met de bekostiging als gevolg van door ex-werknemers aangevraagde WW uitkeringen. De daling in 2020 ten opzichte van 2019 is het gevolg van de eenmalige bijzondere een aanvullende bekostiging PO van € 275.500 (afgerond).

Ontvangen doorbetaling Rijksbijdrage SWV

Dit betreft de bijdrage van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Deze bijdrage heeft een stijgend verloop gedurende de jaren laten zien. De bijdrage van het passend primair onderwijs in de Hoeksche Waard was € 300 per leerling (2019/2020) en is gestegen naar € 375 per leerling (2020/2021).

Overige overheidsbijdragen en -subsidies

De overige overheidsbijdragen en -subsidies bestaan uit gemeentelijke bijdragen. Hieronder vallen de onderwijsbegeleidingsgelden, loonkostensubsidie en de gymzaalvergoeding voor de Willem Alexanderschool. De hogere baten zijn het gevolg van het feit dat bijdragen van zowel 2019 als 2020 in de baten zijn verantwoord.

Overige baten

Onder de overige baten vallen de verhuuractiviteiten en de 'echte' overige baten. De verhuurbaten zijn gestegen ten opzichte van 2019. De stijging is het gevolg van een inhaaleffect van nog verschuldigde huur van één van de huurders. De huurovereenkomsten zijn voor sommige locaties pas recent definitief geworden en als gevolg daarvan heeft een eenmalige betaling voor huur plaatsgevonden.

De overige baten zijn hoger door de eenmalige uitkering van het participatiefonds inzake het SBO en (V)SO ad € 42.000 (afgerond). Tevens is voor een tweetal medewerkers via het UWV de compensatie van de transitievergoeding ontvangen (€ 80.500 afgerond). Tevens is er een nota verzonden aan een kerkelijke organisatie waaraan één van de directeurs gedurende 1 dag in de week is gedetacheerd.

Lasten

Personeelslasten	2020 Realisatie	2020 Begroting	2019 Realisatie
Lonen en salarissen	€ 17.363.649	€ 16.226.000	€ 15.916.779
Overige personele lasten	€ 991.389	€ 616.000	€ 983.757
Af: Ontvangen vergoedingen	-/- € 104.850	---	-/- € 157.452
Totaal	€ 18.250.188	€ 16.842.000	€ 16.743.084
Kosten per FTE	€ 77.331	€ 71.364	€ 69.473

In percentages uitgedrukt zijn de loonkosten met 8,4% gestegen ten opzichte van 2019 en met 2,7% ten opzichte van de begroting 2020. In absolute zin hebben we het over een bedrag van € 1,5 miljoen meer aan loonkosten dan in 2019 en € 1,4 miljoen meer dan begroot over 2020. Deze stijgingen staan niet in verhouding tot de gestegen baten. Vorenstaande heeft geleid tot het negatieve resultaat in 2020 en bevestigd dat het ingrijpen in de kostenstructuur in 2021 noodzakelijk is om de continuïteit van de organisatie te borgen. De afwijking ten opzichte van de begroting 2020 en de realisatie 2019 is het gevolg van: a) loonsverhoging van 4,5%, b) toegepaste coulance in geval van interne mobiliteit van medewerkers, c) gedane toezeggingen aan scholen over bekostiging bovenscholen en niet bovenscholen verantwoord van kosten en d) monitoring van resultaten heeft niet of niet periodiek plaatsgevonden.

Afschrijvingen	2020 Realisatie	2020 Begroting	2019 Realisatie
Afschrijvingen op MVA	€ 511.226	€ 534.000	€ 429.800

De afschrijvingen zijn lager dan de begroting, echter zijn fors hoger dan de realisatie over 2019. Dit wordt veroorzaakt door de investeringen welke in het boekjaar 2019 hebben plaatsgevonden, welke in 2020 een geheel jaar hebben afgeschreven. In 2019 hebben investeringen plaatsgevonden van afgerond € 1,5 miljoen. Het bedrag aan investeringen in 2020 is € 346.000 (afgerond) en betrof met name de categorie inventaris en apparatuur.

Huisvestingslasten	2020 Realisatie	2020 Begroting	2019 Realisatie
Huisvestingslasten	€ 1.703.411	€ 1.458.000	€ 1.779.577
Huur	4%	4%	3%
Onderhoudskosten	12%	8%	23%
Lasten voor energie en water	16%	17%	14%
Schoonmaakkosten	40%	42%	34%
Dotatie overige voorzieningen	26%	27%	24%
Belastingen en heffingen	2%	2%	2%
Totaal	100%	100%	100%

De huisvestingslasten zijn afgenomen met € 76.000 (afgerond) ten opzichte van 2019. In vergelijking met de begroting 2020 zijn de kosten wel gestegen met € 245.000 (afgerond). De huisvestingslasten bestaan voor ruim 80% uit kosten voor schoonmaak, dotatie overige voorzieningen en lasten voor energie en water.

Schoonmaak

De schoonmaakkosten zijn fors hoger dan begroot (€ 67.000 afgerond) en in 2019 (€ 76.000 afgerond). Hier heeft Covid-19 ook de nodige kosten met zich meegebracht (€ 50.600 afgerond). Dit betreft 72,3% van de totale Covid-19 kosten binnen de categorie huisvestingslasten. In het belang van de verdere professionalisering van de schoonmaakdiensten en in lijn met wettelijke regelgeving zal in 2021 de aanbesteding plaatsvinden van de schoonmaak. We hopen dit effectief te hebben op 1 januari 2022.

Dotatie overige voorzieningen

De reguliere dotatie is gesteld op € 400.000 en is goed beschouwd te laag. Voor 2020 hebben we de dotatie verhoogd tot afgerond € 443.000. Dit is het gevolg van de in 2019 doorgevoerde correctie voor het schilderwerk op fondscode 10 (meerjarenonderhoudsplan). Voor 2021 en latere jaren zal het technische meerjarenonderhoudsplan nader bezien moeten worden welke jaarlijkse dotatie noodzakelijk is. Hiervoor is een omslag te maken van het technische meerjarenonderhoudsplan naar een meerjarenonderhoudsplan waarin beleidsmatige keuzes gemaakt zijn over het te voeren onderhoud, respectievelijk te handhaven schoolgebouwen.

Lasten voor energie en water

De lasten voor energie en water hebben jaarlijks een stijgend patroon. In 2019 is opgemerkt dat een 3-tal locaties opvielen wat betreft het verbruik. Deze stijging was een gevolg van een onjuiste verantwoording van een maandtermijn. In 2021 zal de locatie van de Willem Alexanderschool vervallen en zullen zij verhuizen naar het nieuwe pand (Kenniscentrum Mozaïek).

Overige lasten	2020 Realisatie	2020 Begroting	2019 Realisatie
Administratie- en beheerslasten	€ 231.517	€ 226.000	€ 265.806
Inventaris en apparatuur	€ 717.381	€ 658.000	€ 673.055
Overige	€ 214.666	€ 155.000	€ 152.766
Totaal	€ 1.163.564	€ 1.039.000	€ 1.091.627

In de categorie overige lasten is er tevens sprake van een stijging van de kosten van € 72.000 (afgerond) ten opzichte van 2019 en € 125.000 (afgerond) ten opzichte van de begroting 2020.

Administratie- en beheerslasten

Deze categorie heeft een lager kostenniveau ten opzichte van 2019 als gevolg van lagere PR kosten (€ 11.000) en lagere kosten accountant / advies (€ 28.000). De lagere PR kosten zijn het gevolg van het feit dat een aantal advertenties van scholen zijn geplaatst als redactioneel artikel, waardoor geen advertentiekosten verschuldigd zijn. De kosten voor adviesdiensten van een accountantskantoor betreffen HRM advies en ondersteuning ten aanzien van de BTW kwestie met het schoonmaakbedrijf.

Inventaris en apparatuur

In deze categorie vallen de licentiekosten op. Deze post toont jaarlijks een stijgend verloop als gevolg van digitalisering van de leermethoden. Met name in de periode van de scholensluiting is groot gebruik gemaakt van deze digitale leermiddelen.

Overige

Het effect van Covid-19 op de kosten bedraagt voor de overige lasten € 48.500 (afgerond) en hebben voor 72,7% betrekking op één categorie, te weten de overige algemene kosten. Dit betreffen kosten van de ventilatiecheck (€ 27.225), mondkapjes (€ 3.674) en stickers (€ 3.736). Deze kosten waren in 2019 niet van toepassing.

Balans

Het balanstotaal is gedaald met € 1,9 miljoen ten opzichte van 2019. De belangrijkste daling bedraagt de post aan liquide middelen (daling € 1,9 miljoen) als gevolg van de betaling van de termijnfacturen van Hevo betreffende de bouw van het Kenniscentrum Mozaïek te Oud-Beijerland. Voor de volledigheid tegenover deze liquide middelen staat een langlopende schuld verantwoord aangezien de liquide middelen niet ter beschikking staan aan CSG De Waard. Gezien het negatieve resultaat is het eigen vermogen gedaald (€ 0,9 miljoen).

Investeringsbeleid

Er wordt jaarlijks geld geïnvesteerd in het onderwijs. Naast personeel en de kosten voor huisvesting en administratie, wordt er geïnvesteerd in methoden (onderwijsleerpakketten), ICT (computers en het onderhoud daarvan), meubilair en gebouwen. Dit gebeurt op basis van meerjarenbegrotingen, waarbij het uitgangspunt is dat methoden (onderwijsleerpakket - OLP) om de 8 jaar vervangen worden. Computers (ICT) om de 4 jaar en meubilair om de 20 jaar.

Maar ook wordt er jaarlijks veel geïnvesteerd in de schoolgebouwen (onderhoud, ver- en nieuwbouw). Ons bestuur gebruikt hiervoor een MeerjarenOnderhoudsPlanning (MOP) en gemeenten een (integraal) huisvestingsplan. De strikt noodzakelijke investeringen (vervangen daken, schilderwerkzaamheden, etc.) zullen plaatsvinden, echter overige investeringen zullen kritisch tegen het licht worden gehouden.

Continuïteit

Het eigen vermogen van de instelling bedraagt per 31 december 2020 € 2.937.833 (2019: € 3.859.462). De continuïteit van de instelling hangt in hoge mate af van de bekostiging van het ministerie van OCW. Gegeven het forse negatieve resultaat over 2020 zullen in 2021 ingrijpende maatregelen worden getroffen om de overformatie zoveel mogelijk terug te brengen. De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de instelling.

6.5 Realisatie doelen

Gegeven de in 2021 door te voeren ingrijpende maatregelen kan worden gesteld dat beide van de gestelde doelen niet zijn gerealiseerd.

Het gaat om:

- een gezonde financiële positie, en
- goed leesbare, actuele financiële rapportages voor alle geledingen in de organisatie.

De maatregelen in 2021 hebben als doel om een gezonde financiële positie van de organisatie voor nu en de langere termijn te kunnen borgen.

7. Risico's en risicobeheersing

In de Code Goed Bestuur is aangegeven dat er beleid gevoerd moet worden inzake risicomanagement. Doel hiervan is dat risico's en beheersingsmaatregelen niet op een willekeurige, maar op een gestructureerde manier worden geïnventariseerd.

Risico-inventarisatie

Bij de risico-inventarisatie wordt binnen onze organisatie gekeken naar interne en externe risico's.

Interne risico's

Onderwerp	Risico's en risicobeheersing
Onderwijskwaliteit	Risico: Met minder middelen moet minimaal dezelfde kwaliteit geleverd worden. Hierbij worden eveneens hetzelfde aantal scholen gehandhaafd. Risicobeheersing: WMK (kwaliteitszorg), boven-schoolse Module WMK en handreikingen van de directeur Onderwijs & Identiteit.
Overformatie zowel op de scholen als op het bestuurskantoor	Risico: Jarenlang is er aangegeven dat er een dreigend tekort aan geschoold personeel zou ontstaan. Hierop zijn maatregelen genomen en naar nu blijkt is er sprake van overformatie. Risico betreft de continuïteit van de organisatie. Risicobeheersing: Actief volgen aan de hand van normenkader. Implementatie en borging door middel van invoering van het programma Cogix.
Gebouwen voldoen niet aan de vereisten	Risico: Als gevolg van de toegenomen aandacht voor het binnenklimaat op de scholen is een onderzoek van de luchtkwaliteit uitgevoerd. In één geval voldoet het gebouw niet aan de vereisten. De herstelwerkzaamheden nemen een lange(re) periode in beslag en het risico bestaat dat medewerkers hier onnodig hinder van ondervinden en dit ten koste kan gaan van de onderwijskwaliteit. Risicobeheersing: Projecten en opvolging daarvan worden actief gevolgd door de directeur Huisvesting & Beheer. Periodiek vinden afstemmingen plaats met de financiële administratie.

Onderwerp	Risico's en risicobeheersing
Ontevreden personeel	Risico: Medewerkers van de scholen zijn verrast over de aangekondigde ingrijpende maatregelen en zien de werkdruk verder stijgen. Dit heeft een demotiverende werking op de medewerkers. Risico dat ontevreden personeel minder gemotiveerd is en uiteindelijk de onderwijskwaliteit zal dalen. Risicobeheersing: Waar mogelijk worden de diverse geledingen binnen de organisatie geïnformeerd. De directeur heeft een belangrijke rol in dit geheel en deze wordt elk directiebestuur bijgepraat over de laatste ontwikkelingen.
Beperkte mate van vertrouwen vanuit scholen ten opzichte van het bestuurskantoor	Risico: Als gevolg van de aangekondigde ingrijpende maatregelen is het vertrouwen vanuit de directeuren in het bestuurskantoor gedaald. Dit geeft een vertekend beeld ten aanzien van de facilitaire rol welke het bestuurskantoor heeft. Risico dat naast ontevreden medewerkers van de scholen ook de medewerkers van het bestuurskantoor hiervan hinder ondervinden in de uitvoering van hun werkzaamheden. Risicobeheersing: Maatregelen worden geïnitieerd door externe partijen (Controlgroep, Waarnemend voorzitter College van Bestuur en HR adviseur). Borging nieuwe processen en activiteiten in de organisatie is gepland en zal voor de zomervakantie van 2021 plaatsvinden.

Externe risico's

Onderwerp	Risico's en risicobeheersing
Politieke besluitvorming	Risico: Er worden tijdelijke gelden voor een relatief korte duur beschikbaar gesteld waarvan de exacte omvang en voorwaarden nog niet bekend zijn. De scholen worden geacht hun plannen te formuleren. Risicobeheersing: In het kader van de formatie 2021/2022 zal worden gekeken hoe omgegaan kan worden met de overformatie en in welke mate de inzet van de tijdelijke gelden kan bijdragen aan een zogenaamde 'zachte landing'.
Dalende leerlingaantallen	Risico: Volgens de prognose is er sprake van een daling van het leerlingaantal. Dit heeft effect op de hoogte van de bekostiging en heeft daarmee een risico ten aanzien van de onderwijskwaliteit tot gevolg. Risicobeheersing: Analyseren van de demografische ontwikkelingen met effect op het aantal leerlingen. Daarnaast het hebben van voldoende aandacht voor handhaving, respectievelijk verbetering van het belangstellingspercentage.
Aanhoudende pandemie	Risico: Uit de periode van de lockdown hebben we geconcludeerd dat onderwijs op afstand mogelijk is. Verder is gebleken dat de menselijke interactie wordt gemist. Gezien de aanhoudende pandemie bestaat het risico dat er te veel wordt gevraagd van de veerkracht van de medewerkers. Risicobeheersing: Stimulering van collega's zodat met enthousiasme en deskundigheid gewerkt wordt aan de implementatie van de diverse beleidsthema's van het Strategisch Beleidsplan met als doel 'Bijzonder goed onderwijs!'.

8. Continuïteitsparagraaf

8.1 Vooruitblik

In oktober 2020 ben ik door de Raad van Toezicht benoemd als waarnemend voorzitter van het College van Bestuur van CSG De Waard. De periode van waarneming zou aanvankelijk een korte periode betreffen. Doordat we geconfronteerd werden met een zedenzaak, een fors financieel tekort en een langere herstelperiode van mijn voorganger loopt de opdracht langer door.

De afgelopen periode laat zich omschrijven als uitdagend. Waarbij het noodzakelijk is om ingrijpende maatregelen te nemen op zowel het personele als het materiële vlak.

De taakstellende opdracht heeft als doel:

- Het terugdringen van de overformatie op de scholen waarbij de minimale bezetting op orde is,
- realisatie van de juiste medewerker op de juiste positie met daarbij de afweging of en in welke mate er sprake is van overformatie op het bestuurskantoor,
- optimaliseren van de processen binnen het bestuurskantoor,
- accurater maken van de informatievoorziening van het bestuurskantoor aan de schoolleiders,
- het uitvoeren van een risico analyse op de organisatie en
- het borgen van de nieuwe processen en activiteiten in de organisatie.

Door middel van bovenstaande maatregelen zorgen we er samen voor om weer een gezonde organisatie te worden en vooral om weer gezond te kunnen blijven, zodat wij ons kunnen richten op de kern: het verzorgen van het bijzonder goed onderwijs.

Bovenstaande betekent een ware cultuuromslag binnen het denken en doen van menig een binnen de organisatie. Ik hoop in de komende periode nog de nodige maatregelen door te kunnen voeren en deze echt te kunnen laten landen, zodat de organisatie weer staat als een huis.

W.H.L. van Limpt

Waarnemend voorzitter College van Bestuur

8.2 A. Gegevensset

Kengetal (stand 31/12)	2019 Realisatie	2020 Realisatie	2021 Prognose	2022 Prognose	2023 Prognose
A.1. Kengetallen					
Aantal leerlingen - 1 oktober (n-1)	2.777	2.778	2.791	2.751	2.740
Personele bezetting					
- Bestuur / management (fte)	29	29	29	29	29
- Personeel primair proces (fte)	154	150	151	149	148
- Ondersteunend personeel (fte)	58	57	57	56	56
	241	236	237	234	233

Toelichting*Personele bezetting in FTE*

De personele bezetting in FTE is bepaald op basis van de voorhanden gegevens uit de personeelsadministratie. Voor de kalenderjaren 2021 tot en met 2023 is een beste inschatting gemaakt naar rato van het verloop van het aantal leerlingen. De gegevens over de personele bezetting hebben betrekking op CSG De Waard.

Leerlingaantallen – 1 oktober (n-1)

De leerlingaantallen zijn opgenomen conform de 1 oktobertelling van het voorgaande boekjaar. Dat wil zeggen voor kalenderjaar 2019 is de telling van 1 oktober 2018 vermeld. De leerlingaantallen voor de jaren 2022 en 2023 zijn gebaseerd op een beste inschatting.

A.2. Meerjarenbegroting	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Balans	Realisatie	Realisatie	Prognose	Prognose	Prognose
Activa					
Vaste activa					
Immateriële vaste activa	-	-	-	-	-
Materiële vaste activa	3.351.663	3.176.986	3.065.973	2.785.566	2.403.743
Financiële vaste activa	30.000	-	-	-	-
Vaste activa, totaal	3.381.663	3.176.986	3.065.973	2.785.566	2.403.743
Vlottende activa					
Voorraden	-	-	-	-	-
Vorderingen	1.334.421	1.547.818	1.539.879	1.514.135	1.496.257
Effecten	-	-	-	-	-
Liquide middelen	6.534.469	4.638.007	1.294.148	600.299	-
Vlottende activa, totaal	7.868.890	6.185.825	2.834.027	2.114.434	1.496.257
Activa, totaal	11.250.553	9.362.811	5.900.000	4.900.000	3.900.000
PASSIVA					
Eigen vermogen					
Eigen vermogen, algemene reserve	3.221.091	2.852.522	2.373.167	2.116.607	1.821.796
Eigen vermogen, bestemmingsreserves	638.371	85.311	73.666	62.021	50.376
Eigen vermogen, overige reserves en fondsen	-	-	-	-	-
Voorzieningen	1.110.866	1.338.819	1.250.000	1.250.000	1.250.000
Langlopende schulden	4.220.536	2.700.048	15.000	10.000	5.000
Kortlopende schulden	2.059.689	2.386.111	2.188.167	1.461.372	772.828
Passiva, totaal	11.250.553	9.362.811	5.900.000	4.900.000	3.900.000

A.2. Meerjarenbegroting
Baten en lasten

	2019 Realisatie	2020 Realisatie	2021 Prognose	2022 Prognose	2023 Prognose
BATEN					
Rijksbijdragen	19.575.862	20.158.931	20.451.000	20.593.673	20.672.544
Overheidsbijdragen en -subsidies					
overige overheden	43.210	78.587	44.000	54.000	54.000
Overige baten	324.070	471.373	190.000	215.000	215.000
TOTAAL BATEN	19.943.142	20.708.891	20.685.000	20.862.673	20.941.544
LASTEN					
Personeelslasten	16.743.084	18.250.188	18.053.000	17.943.000	18.038.000
Afschrijvingen	429.800	511.226	559.500	587.378	581.500
Huisvestingslasten	1.779.577	1.703.41	1.441.500	1.467.500	1.471.500
Overige lasten	1.091.627	1.163.564	1.120.000	1.131.000	1.155.000
TOTAAL LASTEN	20.044.088	21.628.389	21.174.000	21.128.878	21.246.000
Saldo baten en lasten uit gewone bedrijfsvoering	-100.946	-919.498	-489.000	-266.205	-304.456
Financiële baten	950	355	-	-	-
Financiële lasten	-2.274	-2.486	-2.000	-2.000	-2.000
Financiële bedrijfsvoering, overig		-	-	-	-
Saldo financiële bedrijfsvoering	-1.324	-2.131	-2.000	-2.000	-2.000
Buitengewoon resultaat	-	-	-	-	-
TOTAAL RESULTAAT	-102.270	-921.629	-491.000	-268.205	-306.456

Toelichting

Jaarlijks wordt een begroting voor het komende kalenderjaar opgesteld. Dit vindt plaats vanuit een meerjarenvisie, welke op haar beurt is afgeleid uit de meerjarenbegroting.

Bij het opstellen van het meerjarenperspectief zoals vermeld onder A.2 is uitgegaan van de huidige stand van zaken. Dat wil zeggen bij ongewijzigd beleid. Concreet in 2023 zou het saldo aan liquide middelen negatief worden en is er sprake van een bankkrediet. In 2021 zijn, zoals eerder benoemd ingrijpende maatregelen genomen om te voorkomen dat de organisatie in continuïteitsproblemen gaat komen. Het nieuw opgestelde meerjarenperspectief laat na toepassing van de ingrijpende maatregelen een duidelijk beter beeld zien in vergelijking met de huidige situatie. De jaren 2022 tot en met 2023 tonen allen een verwacht positief resultaat.

Voor de goede orde vermelden wij dat voorgaande meerjarenbegroting taakstellend is en uitgaat van de huidige (bekende) wet- en regelgeving. Waarbij het risico groot is dat de realisatie daarvan in de toekomst zal afwijken, ook omdat de praktijk weerbarstig is. Er is in dit verslag niet gewerkt met scenario's, noch hebben wij aan de accountant opdracht gegeven om bovenstaande meerjarenbegroting te controleren.

8.2 B. Overige rapportages

B1. Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

Voor de rapportage over de inschatting van ons risicoprofiel wordt verwezen naar de afzonderlijk opgenomen paragraaf risico's en risicobeheersing (paragraaf 7).

De resultaten van deze risico inschatting zijn onderstaand puntsgewijs als actiepunten verwoord.

Interne risico's

- Kwaliteitszorg wordt geborgd door gebruik van WMK, bovenschoolse Module WMK en handreikingen van de directeur Onderwijs & Identiteit.
- De formatie zal actief gevolgd worden aan de hand van het normenkader. De implementatie en borging hiervan zal plaatsvinden door middel van invoering van het programma Cogix.
- Projecten (huisvesting) worden actief gevolgd door de directeur Huisvesting & Beheer. Periodiek vinden afstemmingen plaats met de financiële administratie.
- Over de ingrijpende maatregelen op personeel en materieel vlak worden waar mogelijk de diverse geledingen binnen de organisatie geïnformeerd. De directeur heeft een belangrijke rol in dit geheel en wordt elk directieberaad bijgepraat over de laatste ontwikkelingen.
- Bovengenoemde ingrijpende maatregelen worden geïnitieerd door externe partijen (Controlgroep, Waarnemend voorzitter College van Bestuur en HR adviseur). Borging van de nieuwe processen en activiteiten in de organisatie is gepland en zal voor de zomervakantie van 2021 plaatsvinden.

Externe risico's

- In het kader van de formatie 2021/2022 zal worden gekeken hoe omgegaan kan worden met de overformatie en in welke mate de inzet van de tijdelijke gelden kan bijdragen aan een zogenaamde 'zachte landing'.
- Analyseren van de demografische ontwikkelingen met effect op het aantal leerlingen. Daarnaast het hebben van voldoende aandacht voor handhaving, respectievelijk verbetering van het belangstellingspercentage.
- Stimulering van collega's zodat met enthousiasme en deskundigheid gewerkt wordt aan de implementatie van de diverse beleidsthema's van het Strategisch Beleidsplan met als doel 'Bijzonder goed onderwijs!'.

B2. Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

Onderstaand treft u een opsomming van de belangrijkste risico's en onzekerheden aan, welke in de risicoparagraaf aan de orde zijn gesteld. De actiepunten hierop zijn in de continuïteitsparagraaf vermeld.

Interne risico's

- Onderwijskwaliteit
- Overformatie
- Gebouwen
- Ontevreden personeel
- Vertrouwen vanuit de scholen ten opzichte van het bestuurskantoor

Externe risico's

- Politieke besluitvorming
- Dalende leerlingaantallen
- Aanhoudende pandemie

Wij zijn ons er van bewust dat de praktijk weerbarstig kan zijn en dat nieuwe risico's ons tot alarmering kunnen brengen. Van belang is dat we attent blijven op signalen die aanleiding tot analyse en actie geven.

B3. Rapportage toezichthoudend orgaan

Voor de rapportage van het toezichthoudend orgaan wordt verwezen naar het afzonderlijk opgenomen verslag van de Raad van Toezicht (paragraaf 9).

Oud-Beijerland, 18 juni 2021

W.H.L. van Limpt

Waarnemend voorzitter College van Bestuur

9. Verslag Raad van Toezicht

In dit verslag rapporteert de Raad van Toezicht (RvT) globaal over haar activiteiten in het jaar 2020. CSG De Waard kent een toezicht waarbij een scheiding is aangebracht tussen de bestuurlijke en de toezichthoudende bevoegdheden. De bestuurlijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden liggen bij het College van Bestuur, de toezichthoudende verantwoordelijkheden bij de Raad van Toezicht (RvT). Het is onze taak om toezicht te houden op het College van Bestuur (CvB) van CSG De Waard. Daarnaast functioneert de RvT als werkgever en klankbord voor het CvB.

Toeziçht

De RvT bestaat naast de voorzitter uit 4 leden. Daarvan is 1 lid als afgevaardigde op basis van bindende voordracht aangedragen door de GMR. In het afgelopen jaar is laatstgenoemd lid, Jonathan Reitsma, vanwege privé redenen gestopt. Een nieuw door de GMR aangedragen lid is per oktober 2020 toegetreden tot de RvT.

Vanwege gezondheidsredenen is de voorzitter van het College van Bestuur in oktober van het verslagjaar vrij plotseling uitgevallen. Vanwege de continuïteit van de stichting is de heer W.H.L. van Limpt op 19 oktober 2020 benoemd tot waarnemend voorzitter van het College van Bestuur. Op een daartoe strekkend verzoek heeft de GMR voorafgaand positief geadviseerd.

De Raad van Toezicht was op 31 december 2020 om bovengenoemde reden als volgt samengesteld:

Dhr. J.H. Nootenboom (voorzitter)

Mw. H.A. Ridderhof-Bom

Mw. M. Nobel-van Dienst

Dhr. F. Lems

Waardering voor de door de leden van de Raad van Toezicht te verrichten werkzaamheden bestaat, op vrijwillige basis, uit 50 euro per vastgestelde vergadering.

Code Goed Bestuur

In 2020 hebben de Raad van Toezicht en het College van Bestuur gehandeld conform de afspraken van de code Goed Bestuur en de vigerende wettelijke voorschriften.

Verwachtingen 2021 en verder

In 2021 zal een Code Goed Toezicht besproken en vastgesteld worden.

Met inachtneming van het vorenstaande is de RvT bij haar reguliere vergadering, nagenoeg, steeds voltallig bijeen geweest. De RvT heeft in het verslagjaar op grond van de door het College van Bestuur verstrekte informatie haar taak naar behoren kunnen uitvoeren. Het heeft de RvT ontbroken aan tijdige en formele rapportages inclusief onderliggende analyses, hetgeen tijdig en snel ingrijpen niet heeft bevorderd. Er is onvoldoende transparantie betracht in de informatievoorziening rondom de tekortkomingen van het aannamebeleid en de financiële consequenties hiervan.

In 2020 heeft de RvT tot het uitvallen van de voorzitter van het College van Bestuur 5 keer formeel met het college van bestuur vergaderd. Er heeft dit jaar geen studiedag plaatsgevonden met de RvT en het voltallige MT c.q. deze is vanwege de Corona maatregelen geannuleerd. Vanaf het moment van uitvallen van de voorzitter van het College van Bestuur is de frequentie van (informele) overleggen met de waarnemend voorzitter van het College van Bestuur opgeschaald naar 1 keer per maand. De voorzitter van de RvT heeft daarenboven wekelijks contact onderhouden met de

waarnemend voorzitter van het College van Bestuur. Ook is er geregeld overleg met (een delegatie van) de GMR gevoerd.

Verwachtingen 2021 en verder

Het is het voornemen van de RvT in 2021 een dag (of meer indien nodig) te organiseren waarin, naast evaluatie van het functioneren van de RvT, aandacht gegeven wordt aan professionalisering van de RvT.

Regelmatig aan de orde komende onderwerpen in deze vergaderingen zijn vanzelfsprekend de behaalde resultaten, de ontwikkelingen binnen en buiten CSG De Waard, de werking van de systemen van interne beheersing en – controle, alsmede de evaluatie van de effectiviteit van de uitvoering van het beleid van CSG De Waard. Het laatste wordt gedaan aan de hand van de periodieke rapportages die in het kader van het “Toetsingskader” door het college van bestuur worden opgesteld en besproken met de RvT.

Begin december 2020 werden de stichting geconfronteerd met de kinderporno affaire. Dit heeft vanaf dat moment de gemoederen binnen, maar ook zeker buiten de school flink beziggehouden.

Accountantsverslag

De accountant heeft het accountantsverslag toegelicht aan een delegatie van de RvT. Daarnaast toetst de RvT jaarlijks de onafhankelijkheid van de accountant ten opzichte van CSG De Waard. In 2020 laat het verslag zien dat er een aantal stevige aandachtspunten zijn waar CSG de Waard mee aan de slag moet. CSG De Waard heeft 2020 met een significant verlies afgesloten. Noodzakelijke (voor de organisatie pijnlijke) maatregelen zijn / worden genomen door CSG de Waard. De RvT ziet toe op de nakoming van de maatregelen. Op basis van de aangepaste meerjarenbegroting verwachten we voor de komende jaren (kleine) tekorten/overschotten. Door degelijke bedrijfsvoering en conservatief realistisch te begroten verwachten we deze tekorten te kunnen minimaliseren.

Werkgever

Eenmaal per jaar evalueren we samen met het CvB het achterliggende jaar. Vanwege het uitvallen van de voorzitter van het College van Bestuur heeft er geen evaluatie plaatsgevonden.

Dank

De RvT realiseert zich dat de corona-pandemie voor de medewerkers van CSG de Waard een enorme invloed heeft gehad op de kwaliteit van onderwijs, de werkzaamheden en de belasting. De raad van toezicht is trots te constateren dat de continuïteit van CSG de Waard niet in het geding is geweest en dat medewerkers onder zware condities altijd weer klaar stonden voor bijzonder goed onderwijs aan haar leerlingen. Reden te meer om haar vertrouwen uit te spreken naar de medewerkers en het bestuur van CSG de Waard.

Oud-Beijerland, 18 juni 2021

John (J.H.) Nootenboom
Voorzitter Raad van Toezicht

B. Jaarrekening

1. Grondslagen

Algemene toelichting

De jaarrekening is opgesteld:

- op het niveau van het bevoegd gezag en de opgenomen bedragen luiden in hele euro's.
- in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van het Burgerlijk Wetboek Boek 2, titel 9 en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving (RJ). Beide vormen de basis voor de jaarverslaggeving van onderwijsinstellingen.

Activiteiten

De activiteiten van CSG De Waard bestaan voornamelijk uit:

- Het instandhouden van protestants-christelijk onderwijs;
- Het bevorderen van activiteiten die de belangen van het christelijk onderwijs ondersteunen.

Consolidatie

Tot en met 2018 heeft consolidatie plaatsgevonden tussen Christelijke Scholengroep De Waard en haar dochtermaatschappijen. In verband met de verkoop van het 100% belang in Facilitair Bedrijf "De Waard" B.V. vindt er met ingang van 2019 geen consolidatie meer plaats.

In de bijlagen bij dit jaarverslag is een aanvullende consolidatie opgenomen met daarin opgenomen Stichting Vermogensbeheer De Waard als extra entiteit. Volledigheidshalve wordt gemeld dat onderstaande entiteiten niet in de consolidatie (in de bijlage) zijn opgenomen:

- Stichting Holding De Waard: Er vinden geen transacties in deze entiteit plaats.
- Stichting Ouderbijdragen De Waard: Er wordt gewerkt op kasbasis en het totaal aan liquiditeiten bedraagt op balansdatum € 180.221 (2019: € 166.423). Dit bedraagt circa 1,9% van het balanstotaal. Op grond hiervan is deze entiteit niet in de consolidatie meegenomen.

Deze consolidatie is uit informatief oogpunt opgenomen.

Verbonden partijen

Als verbonden partijen worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van CSG De Waard en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van inzicht.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgeno-

men onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasingcontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Beleidsregels toepassing WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT) is met ingang van 1 januari 2013 van kracht.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

De activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. Indien geen specifieke grondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar. In de balans en staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Materiële vaste activa

Gebouwen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte toekomstige gebruiksduur. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar de paragraaf bijzondere waardeverminderingen van vaste activa.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen. De vervaardigingsprijs bestaat uit kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de vervaardiging inclusief installatiekosten.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is een voorziening voor groot onderhoud gevormd. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

Als ondergrens van te activeren zaken wordt € 500,- gehanteerd. In onderstaand overzicht worden de afschrijvingstermijnen per categorie weergegeven.

Categorie	Afschrijvingspercentage per jaar	Afschrijvingsgrens in €
Gebouwen	2 - 10	500
Onderwijsleerpakket (OLP)	6 - 20	500
Meubilair	3 - 20	500
ICT	5 - 33	500

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

CSG De Waard beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzondere waardevermindering verlies wordt direct als een last verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Financiële vaste activa

De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten verstrekte leningen. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs (nominale waarde). Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de winst-en-verliesrekening.

Vorderingen

Vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs (nominale waarde). Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves en bestemmingsreserves. Het eigen vermogen bestaat alleen uit publieke middelen. De diverse bestemmingsreserves worden nader toegelicht in de toelichting op de balans.

Reserve herwaardering inventaris

Deze herwaarderingsreserve is gevormd door de activering van de aanwezige inventaris per 1-1-2006. Jaarlijks valt door de resultaatbestemming een deel van de bestemmingsreserve vrij, dat overeenkomt met de afschrijvingslast van de destijds geactiveerde inventaris.

Voorzieningen**Algemeen**

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voor uitgaven voor groot onderhoud wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren.

Pensioenvoorziening

De instelling heeft een pensioenregeling bij Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP. Op deze pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte of contractuele basispremies betaald door de instelling. ABP hanteert het middelloon als pensioengevende salarisgrondslag. ABP probeert ieder jaar de pensioenen te verhogen met de gemiddelde stijging van de lonen in de sectoren overheid en onderwijs. Wanneer de dekkingsgraad lager is dan 105% vindt er geen indexatie plaats. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

De dekkingsgraad van Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP per 31 december 2020 is 93,2 % (2019: 97,8%). Vanwege de uitzonderlijke economische omstandigheden heeft Minister Koolmees de regels versoepeld.

De belangrijkste punten zijn:

- Uit deze vrijstellingsregeling volgt dat er onder bepaalde voorwaarden in 2021 geen minimaal vereist dekkingsgraad verlaging doorgevoerd hoeft te worden.
- Een voorwaarde voor het gebruik van de vrijstellingsregeling is dat de actuele dekkingsgraad op 31 december 2020 90% of meer moet zijn. Als dit niet zo is moeten de pensioenaanspraken worden verlaagd in 2021. Een eventuele verlaging mag over een aantal jaren gespreid worden.
- Daarnaast moet een herstelplan worden opgesteld waarin wordt aangetoond dat de beleidsdekkingsgraad in 12 jaar tijd weer minimaal uitkomt op de vereiste dekkingsgraad van 126%. Als dit volgens de voorgeschreven rekenregels niet in 12 jaar lukt, dan moeten de pensioenaanspraken worden verlaagd.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen voor verwachte lasten gedurende het dienstverband van de werknemers.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken wordt opgenomen voor de verwachte werkgeverskosten gedurende het resterende dienstverband van de werknemers. Dit betreft werknemers welke naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

Voorziening groot onderhoud

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de schoolgebouwen is een voorziening voor groot onderhoud gevormd. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

Overige voorzieningen

Tenzij anders vermeld worden de overige voorzieningen gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de betreffende verplichtingen af te wikkelen.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (nominale waarde), zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of dis-agio en onder aftrek van transactiekosten.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Overige baten

Overige bedrijfsopbrengsten zijn onder andere baten uit de verhuur. Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen. Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

Afschrijvingen

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Boekwinsten en –verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan de werknemers.

Pensioenen

De premies voor de pensioenen worden als last opgenomen in de staat van baten en lasten.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

2. Financiële instrumenten en risicobeheersing

Om risico's af te dekken die verbonden zijn aan alle belangrijke soorten voorgenomen transacties, en aan de door de instelling gelopen prijs-, krediet-, liquiditeits- en kasstroomrisico's (art. 391.3 BW) wordt het volgende beleid gevoerd:

A. Prijsrisico

Valutarisico

CSG De Waard is alleen werkzaam in Nederland. Er is daarom geen valutarisico.

Marktrisico

CSG De Waard heeft geen effecten en loopt daarom geen risico's ten aanzien van de waardering van effecten.

Rente- en kasstroomrisico

CSG De Waard loopt een minimaal renterisico over de rentedragende vorderingen (de liquide middelen) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden.

Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot renterisico gecontracteerd.

Er zijn geen vastrentende schulden (schulden aan kredietinstellingen).

B. Kredietrisico

CSG De Waard heeft geen significante concentraties van kredietrisico en er zijn geen vorderingen verstrekt aan participanten en instellingen waarin wordt deelgenomen. Tevens zijn er geen leningen verstrekt.

C. Liquiditeitsrisico

CSG De Waard maakt gebruik van meerdere banken om over meerdere kredietfaciliteiten te kunnen beschikken. Voor zover noodzakelijk, worden nadere zekerheden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten. Bij de Rabobank heeft CSG De Waard de beschikking over een spaarrekening.

3. Balans per 31 december 2020 na resultaatbestemming

		31-12-2020		31-12-2019	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	1.1	3.176.986		3.351.663	
Financiële vaste activa	1.3	-		30.000	
Vaste activa, totaal		3.176.986		3.381.663	
Vlottende activa					
Vorderingen	1.5	1.547.818		1.334.421	
Liquide middelen	1.7	4.638.007		6.534.469	
Vlottende activa, totaal		6.185.825		7.868.890	
Activa, totaal		9.362.811		11.250.553	
PASSIVA					
Eigen vermogen	2.1	2.937.833		3.859.462	
Voorzieningen	2.2	1.338.819		1.110.866	
Langlopende schulden	2.3	2.700.048		4.220.536	-
Kortlopende schulden	2.4	2.386.111		2.059.689	
Passiva, totaal		9.362.811		11.250.553	

4. Staat van baten en lasten 2020

		Realisatie 2020 €	Begroting 2020 €	Realisatie 2019 €
Baten				
Rijksbijdragen	3.1	20.158.931	19.533.000	19.575.862
Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	3.2	78.587	54.000	43.210
Overige baten	3.5	471.373	227.000	324.070
Totaal baten		20.708.891	19.814.000	19.943.142
Lasten				
Personeelslasten	4.1	18.250.188	16.842.000	16.743.084
Afschrijvingen	4.2	511.226	534.000	429.800
Huisvestingslasten	4.3	1.703.411	1.458.000	1.779.577
Overige lasten	4.4	1.163.564	1.039.000	1.091.627
Totaal lasten		21.628.389	19.873.000	20.044.088
Saldo baten en lasten		-919.498	-59.000	-100.946
Financiële baten en lasten	5	-2.131	-1.000	-1.324
Resultaat		-921.629	-60.000	-102.270
Resultaat deelnemingen	7	-	-	-
Nettoresultaat		-921.629	-60.000	-102.270

5. Kasstroomoverzicht 2020

	2020	2019
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	-921.629	-102.270
Aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat		
Aanpassingen voor afschrijvingen	511.226	429.800
Mutaties voorzieningen	227.953	230.727
Aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat, totaal	739.179	660.526
Verandering in werkkapitaal		
Kortlopende vorderingen	-213.397	233.854
Kortlopende schulden	326.421	33.415
Veranderingen in werkkapitaal, totaal	113.024	267.269
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings materiële vaste activa	-345.958	-1.492.938
Desinvesteringen in materiële vaste activa	9.410	22.886
Afname overige financiële vaste activa	30.000	30.000
	-306.548	-1.440.052
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutaties egalisatierekening/ langlopende schulden	-1.520.488	4.190.826
	-1.520.488	4.190.826
Mutatie liquide middelen	-1.896.462	3.576.298
Verloop van de geldmiddelen		
Stand per 1 januari	6.534.469	2.958.171
Mutatie boekjaar	-1.896.462	3.576.298
Eindstand liquide middelen	4.638.007	6.534.469

6. Toelichting op de te onderscheiden posten op de balans

ACTIVA**1.1 Materiële vaste activa****Stand aan het begin van de periode**

	Aanschaf- prijs	Afschrijving cumulatief	Boek- waarde
	1-1-2020	1-1-2020	1-1-2020
	€	€	€
Gebouwen en terreinen	1.012.716	235.964	776.752
Inventaris en apparatuur	5.818.149	3.570.462	2.247.687
Overige materiële vaste activa	1.855.452	1.528.227	327.225
Totaal MVA	8.686.316	5.334.653	3.351.663

Verloop gedurende de periode

	Investe- ringen	Desinves- teringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen
	aanschafwaarde	aanschafwaarde	afschrijvingen	
	2020	2020	2020	2020
	€	€	€	€
Gebouwen en terreinen	-	-	-	51.766
Inventaris en apparatuur	270.592	12.114	8.231	371.999
Andere vaste bedrijfsmiddelen	75.366	9.314	3.787	87.460
Totaal MVA	345.958	21.428	12.018	511.225

Stand aan het einde van de periode

	Aanschaf- prijs	Afschrijving cumulatief	Boek- waarde
	31-12-20	31-12-20	31-12-20
	€	€	€
Gebouwen en terreinen	1.012.716	287.730	724.986
Inventaris en apparatuur	6.076.627	3.934.230	2.142.397
Andere vaste bedrijfsmiddelen	1.921.504	1.611.900	309.604
Totaal MVA	9.010.846	5.833.860	3.176.986

1.3 Financiële vaste activa			
	Boekwaarde	Investerings	Desinvesteringen
	1-1-2020	en	en
		verstrekkingen	aflossingen
		2020	2020
Overige vorderingen			
Lening u/g	30.000	-	-30.000
Totaal Financiële vaste activa	30.000	-	-30.000
	Resultaat	Voorzie-	Boekwaarde
	deelne-	ning deel-	31-12-2020
	mingen	nemingen	
	2020	2020	
Overige vorderingen			
Lening u/g	-	-	-
Totaal Financiële vaste activa	-	-	-

Toelichting

Overige vorderingen

Dit betreft een lening aan een verbonden partij, te weten: Stichting Vermogensbeheer De Waard. De lening is in 2020 geheel afgelost.

De voorwaarden van de lening zijn als volgt:

- Hoofdsom: € 200.000,=
- Rente: 3,2% per jaar
- Looptijd: 21 april 2015 tot en met 20 april 2020
- Zekerheid: Door de schuldenaar is ten behoeve van schuldeiser een positieve/negatieve hypotheekverklaring afgegeven.

VLOTTENDE ACTIVA**1.5 Vorderingen**

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Debiteuren	15.750	66.340
OCW	932.100	867.509
Overige overheden	103.257	86.855
Overige vorderingen	222.175	148.969
Overlopende activa	274.536	164.748
Vorderingen	1.547.818	1.334.421

Uitsplitsing overige vorderingen:

Personeel	-	-
Overige	222.175	148.969
Overige vorderingen	222.175	148.969
Vooruitbetaalde kosten	261.426	164.623
Overige overlopende activa	13.110	125
Overlopende activa	274.536	164.748

Toelichting

De vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan één jaar.

1.7 Liquide middelen

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Kasmiddelen	229	232
Tegoeden op bankrekeningen	4.637.778	6.534.237
Liquide middelen	4.638.007	6.534.469

Toelichting

In de liquide middelen zit een saldo inbegrepen betreffende de bouw van het Kenniscentrum te Oud-Beijerland. Deze gelden zijn door de Gemeente Hoeksche Waard verstrekt en zijn niet ter vrije besteding beschikbaar (2020: € 2.680.108, 2019: € 4.195.414).

2.1 Eigen vermogen					
		Stand per 1-1-2020	Resultaat	Overige mutaties	Stand per 31-12-2020
		€	€	€	€
Algemene reserve	2.1.1	3.221.091	-375.990	7.421	2.852.522
Bestemmingsreserve (publiek)	2.1.2	638.371	-545.639	-7.421	85.311
Eigen vermogen		3.859.462	-921.629	-	2.937.833
Uitsplitsing bestemmingsreserve (publiek)					
Reserve personeel		533.994	-533.994	-	-
Eerste waardering activa		20.825	-	-7.421	13.404
Reserve materieel		83.552	-11.645	-	71.907
Bestemmingsreserve publiek		638.371	-545.639	-7.421	85.311

Toelichting

Het eigen vermogen is in 2020 gedaald met € 921.629 als gevolg van het negatieve resultaat.

De publieke bestemmingsreserves zijn reserves met een beperkte bestedingsmogelijkheid, welke door het College van Bestuur is aangebracht.

De bestemmingsreserve personeel is bedoeld om onverwachte calamiteiten op het terrein van personeel op te vangen. Deze bestemmingsreserve is in 2020 geheel aangewend.

Bij de eerste waardering activa gaat het om de waarde van de aangeschafte middelen of goederen (meubilair en onderwijsleerpakket).

De reserve materieel is bestemd om knelpunten op het gebied van de materiële instandhouding op te kunnen vangen.

Voor de eerste twee reserves is geen specifieke termijn afgesproken waarbinnen de reserves gebruikt moeten worden.

De laatstgenoemde reserve, de reserve materieel, willen we in 20 jaar afboeken.

Voorstel winstbestemming

Het resultaat van -/- € 921.629 wordt als volgt verdeeld:

- de algemene reserve -/- € 375.990
- de bestemmingsreserve (publiek) -/- € 545.639

2.2 Voorzieningen						
	Stand per	Dotaties	Onttrek-	Stand per	Kortlopend	Langlopend
	1-1-2020		kingen	31-12-2020	deel < 1 jaar	deel > 1 jaar
	€	€	€	€	€	€
Personeelsvoorzieningen	224.372	52.853	22.849	254.376	-	254.376
Overige voorzieningen	886.494	442.674	244.725	1.084.443	542.222	542.222
Voorzieningen	1.110.866	495.527	267.574	1.338.819	542.222	796.598

Toelichting**Personeelsvoorziening**

De voorziening personeel bestaat uit de voorziening jubilea en de voorziening langdurige zieken.

Voorziening jubilea

Personeelsleden krijgen na een 25-jarig en 40-jarig dienstverband een jubileumgratificatie. De grootte van de voorziening wordt bepaald door de verwachte lasten op dit punt gedurende het dienstverband van de werknemers. Het belang ultimo 2020 bedraagt € 230.376 (2019: € 204.372).

Voorziening langdurig zieken

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid is een voorziening opgenomen. Het belang ultimo 2020 bedraagt € 24.000 (2019: € 20.000).

Overige voorzieningen

De post overige voorzieningen bestaat uit de voorziening groot onderhoud en de voorziening deelnemingen.

Voorziening groot onderhoud

Jaarlijks wordt uit de exploitatie van de scholen een bedrag toegevoegd aan deze voorziening. Op basis van het MeerjarenOnderhoudsPlan (MOP) wordt jaarlijks (groot) onderhoud uitgevoerd op de scholen, wat ten laste van deze voorziening wordt gebracht. Het belang ultimo 2020 bedraagt € 1.084.443 (2019: € 886.494).

2.3 Langlopende schulden

	Stand per 1-1-2020	Verstrek- kingen	Aflos- singen	Stand per 31-12-2020	Looptijd < 1 jaar	Looptijd 1 - 5 jaar	Looptijd >5 jaar
	€	€	€	€	€	€	€
Vooruit ontvangen							
investeringsubsidies	25.122	-	5.182	19.940	4.588	13.763	1.589
Budget Kenniscentrum	4.195.414	-	1.515.306	2.680.108	2.680.108	-	-
Langlopende schulden	4.220.536	-	1.520.488	2.700.048	2.684.696	13.763	1.589

ToelichtingVooruit ontvangen investeringssubsidies

Het betreft hier de jaarlijkse vrijval van de (oude) egalisatierekening.

Budget Kenniscentrum

In 2019 zijn bedragen ontvangen op basis van afspraken met de Gemeente Hoeksche Waard voor de bouw van het Kenniscentrum te Oud-Beijerland. De gelden zijn als liquide middelen verantwoord, echter mogen deze uitsluitend aan de bouw worden besteed en hebben deze tevens betrekking op een derde partij. Deze post is gegeven de looptijd van de bouw als langlopende schuld in de balans verantwoord.

2.4 Kortlopende schulden

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Crediteuren	360.744	229.250
Belastingen en premies sociale verzekeringen	782.484	776.331
Schulden ter zake van pensioenen	222.906	209.104
Overige kortlopende schulden	375.709	299.783
Overlopende passiva	644.268	545.221
Kortlopende schulden	2.386.111	2.059.689
<i>Uitsplitsing Belastingen en premies soc. verzekeringen:</i>		
Loonheffing	697.834	610.606
Premies sociale verzekeringen	84.650	165.725
Belastingen en premies sociale verzekeringen	782.484	776.331
<i>Uitsplitsing overlopende passiva:</i>		
Vakantiegeld	580.206	533.823
Overige	64.062	11.398
Overlopende passiva	644.268	545.221

Toelichting

De schulden hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

Overzicht doelsubsidies OCW

Model G1					
Omschrijving		Datum	Bedrag	Ontvangen	Geheel uitgevoerd
	Kenmerk	toewijzing	toewijzing	t/m verslag- jaar	en afgerond
			€	€	Ja/Nee
Subsidie zij-instroom	VO/1091439	okt-20	20.000	20.000	Ja
Totaal			20.000	20.000	

7. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Suppletie omzetbelasting Facilitair Bedrijf “De Waard” (FBDW)

Ten aanzien van zowel de suppletie aangifte omzetbelasting derde kwartaal 2019 alsook niet afgehandelde bezwaarschriften vanuit FBDW zijn er in 2020 ontwikkelingen geweest. Dit heeft echter tot op heden niet geleid tot definitieve beslissingen door de Belastingdienst en evenmin daarmee samenhangende uitbetaling(en) van de ons inziens ten onrechte aan CSG De Waard in rekening gebrachte en afgedragen omzetbelasting ad (afgerond) € 424.000. Het betreft de periode 30 juni 2011 tot 22 februari 2019 vanwege kortgezegd het bestaan van de fiscale eenheid omzetbelasting, aangezien beide vennootschappen voor wat genoemde periode betreft in financieel, organisatorisch en economisch opzicht nauw verweven waren. Bij het opstellen van het jaarverslag 2020 is de laatste status dat een fysieke hoorzitting zal plaatsvinden vanwege het niet eens zijn met een voornemen tot uitspraak door de Belastingdienst op voornoemde suppletie en bezwaren. Naast voornoemde ontwikkelingen is voorts vastgelegd dat een teruggaaf te allen tijde CSG De Waard toekomt. Bij de Belastingdienst is een verzoek inclusief machtiging ingediend met als doel de teruggaaf rechtstreeks te storten op de bankrekening van CSG De Waard. De Belastingdienst heeft hierop toegezegd teruggaven rechtstreeks uit te zullen betalen op de bankrekening van CSG De Waard. Op grond hiervan wijkt dit af van hetgeen in de toelichting opgenomen is onder de gebeurtenissen na balansdatum betreffende de jaarrekening 2019. De door CSG De Waard grof ingeschatte omvang van haar inziens geleden schade betreffende deze kwestie omzetbelasting door toedoen van de Belastingdienst beloopt, naast het bedrag aan ten onrechte berekende en afgedragen omzetbelasting ad (afgerond) € 183.000 (2019 en 2020) aan te hoge schoonmaakkosten door berekening en betaling van omzetbelasting, alsmede de negatieve overnamesom van de besloten vennootschap Facilitair Bedrijf “De Waard” van € 31.559. Daarnaast zijn er de extra kosten van externe adviseurs inzake zowel advisering en begeleiding rondom enerzijds de aandelentransactie in februari 2019 en anderzijds de - nog lopende - kwestie omzetbelasting (pm-post). Binnen de mogelijkheden zal met de Belastingdienst afstemming over dan wel opgevolgd door een verzoek tot schadevergoeding plaatsvinden.

Kyocera kopieermachines

Er is sprake van huur van de kopieermachines (Kyocera). De looptijd is tot en met 28 februari 2021. Per maand wordt hiervoor ca. € 8.478 betaald (incl. BTW).

Leaseverplichtingen

De verplichtingen uit hoofde van met derden aangegane leaseovereenkomsten bedragen op balansdatum € 13.121 (korter dan 1 jaar) en € 13.121 (langer dan 1 jaar). De looptijd is tot en met 20 november 2022.

Huurverplichtingen

Het jaarlijks bedrag van met derden aangegane huurverplichtingen van onroerende zaken is € 51.550 en het voorschot voor servicekosten bedraagt € 6.600. De resterende looptijd van het huurcontract is 1 jaar (afgerond).

Duurzame inzetbaarheid

In de CAO PO 2014-2015 zijn in de paragraaf 8A Duurzame inzetbaarheid bepalingen opgenomen over de spaarmogelijkheid (Artikel 8A.5) van maximaal drie jaar van de uren voor duurzame inzetbaarheid voor iedere werknemer (Artikel 8A.4). Op het moment van opstellen van deze jaarrekening heeft geen overleg over de besteding van de duurzame inzetbaarheidsuren plaatsgevonden. Dit overleg moet voorafgaand aan de zomervakantie plaatsvinden (Artikel 8A.3). Er is geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een plan op te stellen en zodoende is er geen basis voor het vormen van een voorziening.

8. Toelichting op de staat van baten en lasten

	Realisatie 2020 €	Begroting 2020 €	Realisatie 2019 €
BATEN			
3.1 Rijksbijdragen			
Rijksbijdragen OCW	18.722.495	18.209.000	17.944.566
Overige subsidies OCW:			
Geoordeelde subsidies	-	-	-
Niet-geoordeelde subsidies	-	-	-
Overige subsidies OCW	159.666	155.000	469.568
Inkomensoverdracht van rijksbijdragen			
Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	1.276.770	1.169.000	1.161.728
Totaal Rijksbijdragen	20.158.931	19.533.000	19.575.862
3.2 Overige overheidsbijdragen en –subsidies			
Gemeentelijke bijdragen en subsidies	78.587	35.000	43.210
Overige overheidsbijdragen	-	19.000	-
Totaal Overige overheidsbijdragen en -subsidies	78.587	54.000	43.210
3.5 Overige baten			
Verhuur	170.419	160.000	153.986
Overige	300.954	67.000	170.084
Totaal overige baten	471.373	227.000	324.070
LASTEN			
4.1 Personeelslasten			
<i>Lonen en salarissen:</i>			
Lonen en salarissen	13.076.928	12.220.141	11.861.057
Sociale lasten	1.859.742	1.737.894	1.708.548
Premies Participatiefonds	488.290	456.298	443.222
Premies Vervangingsfonds	17.410	16.269	24.355
Pensioenlasten	1.921.279	1.795.399	1.879.597
Totaal lonen en salarissen	17.363.649	16.226.000	15.916.779
<i>Overige personele lasten</i>			
Overig	991.389	616.000	983.757
Totaal overige personele lasten	991.389	616.000	983.757
Af: vergoedingen uit het Vervangingsfonds	4.882	-	-50.759
overige uitkeringen die personeelslasten verminderen	-109.732	-	-106.693
	-104.850	-	-157.452
Totaal Personeelslasten	18.250.188	16.842.000	16.743.084
De Stichting had ultimo 2020 236 FTE (2019: 241 FTE) aan personeel in dienst. Het aantal werknemers dat werkzaamheden buiten Nederland verricht bedraagt nihil.			
4.2 Afschrijvingen			
Afschrijvingen op materiële vaste activa	511.226	534.000	429.800
Totaal afschrijvingen	511.226	534.000	429.800
4.3 Huisvestingslasten			
Huurlasten	62.285	57.000	59.923
Onderhoudslasten	207.935	110.000	405.378
Lasten voor energie en water	276.861	252.000	254.572
Schoonmaakkosten	680.036	613.000	603.873
Dotatie overige voorzieningen	442.674	400.000	421.837
Belastingen en heffingen	33.620	26.000	33.994
Totaal huisvestingslasten	1.703.411	1.458.000	1.779.577

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2020	2020	2019
	€	€	€
4.4 Overige lasten			
Administratie- en beheerslasten	231.517	226.000	265.806
Inventaris en apparatuur	717.381	658.000	673.055
Overige	214.667	155.000	152.766
Totaal overige lasten	1.163.565	1.039.000	1.091.627
5. Financiële baten en lasten			
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	355	1.000	950
Rentelasten en soortgelijke kosten	-2.486	-2.000	-2.274
Totaal financiële baten en lasten	-2.131	-1.000	-1.324

Accountantshonoraria

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantshonoraria ten laste van het resultaat gebracht:

2020			
	Accountants	Overig	Totaal
Accountantshonoraria, onderzoek van de jaarrekening	22.408	-	22.408
Accountantshonoraria, andere controleopdrachten	-	-	-
Accountantshonoraria, adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-	-
Accountantshonoraria, andere niet-controlediensten	-	12.810	12.810
	22.408	12.810	35.219
2019			
	Accountants	Overig	Totaal
Accountantshonoraria, onderzoek van de jaarrekening	30.079	-	30.079
Accountantshonoraria, andere controleopdrachten	-	-	-
Accountantshonoraria, adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-	-
Accountantshonoraria, andere niet-controlediensten	-	33.576	33.576
	30.079	33.576	63.655

Toelichting

Het exploitatieresultaat bedraagt € 921.629 negatief. In de begroting is uitgegaan van een negatief resultaat van € 60.000. Voor de analyse van het resultaat wordt verwezen naar paragraaf 6.4.

9. Verbonden partijen

<i>Naam</i>	<i>Juridische vorm</i>	<i>Statutaire zetel</i>	<i>Code activiteiten</i>	<i>Eigen vermogen 31-12-20</i>	<i>Art. 2:403 BW</i>	<i>Deelname</i>	<i>Consolidatie</i>
Holding De Waard	Stichting	Oud-Beijerland	4	PM	nee	0%	nee
Vermogensbeheer De Waard	Stichting	Oud-Beijerland	3 / 4	PM	nee	0%	nee
Ouderbijdragen De Waard	Stichting	Oud-Beijerland	4	PM	nee	0%	nee
PO 2804	Stichting	Puttershoek	4	PM	nee	0%	nee
PO 2811	Stichting	Oude-Tonge	4	PM	nee	0%	nee

Code activiteiten zijn:

1. Contractonderwijs
2. Contractonderzoek
3. Onroerende zaken
4. Overige

* Besluiten worden in consensus genomen

10. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Complexiteitspunten	
Complexiteitspunten gemiddelde totale baten	4
Complexiteitspunten gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten	3
Complexiteitspunten gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren	4
Totaal aantal complexiteitspunten	11
Bezoldigingsmaximum	157.000

Bezoldiging leidinggevende topfunctionaris met dienstbetrekking vanaf de 13^e maand

Bedragen x € 1	E. Tuk
Functiegegevens	Voorzitter College van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0
Gewezen topfunctionaris	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking	Nee
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	128.340
Beloningen betaalbaar op termijn	28.628
Subtotaal	156.968
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	157.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totale bezoldiging	157.000
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Gegevens 2019	
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor 2019 in fte	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	124.559
Beloningen betaalbaar op termijn	26.973
Totale bezoldiging 2019	151.532

Bezoldiging leidinggevende topfunctionaris zonder dienstbetrekking in periode tot en met de 12^e maand

Bedragen x € 1	W.H.L. van Limpt
Functiegegevens	Waarnemend voorzitter College van Bestuur
Kalenderjaar	2020
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	26-10 t/m 31-12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	3
Individueel toepaselijk bezoldigingsmaximum	
Maximum uurtarief	€ 193
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 80.400
Bezoldiging	
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 50.000
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 50.000
(-/-) Onverschuldigd betaal bedrag	-
Totale bezoldiging, exclusief BTW	€ 50.000
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.

Toezichthoudende topfunctionarissen

Bedragen x € 1	J.H. Nootenboom	H.A. Ridderhof-Bom	F. Lems	M. Nobel
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functieervulling in 2020	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Bezoldiging				
Bezoldiging	-	300	300	-
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum				
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	-	300	300	-
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2019				
Aanvang en einde functieervulling in 2019	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	300	300	300	300
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-
Totale bezoldiging 2019	300	300	300	300

11. Werkdrukmiddelen Primair Onderwijs

Verantwoording werkdrukmiddelen Primair Onderwijs

Afstemming besteding werkdrukmiddelen

Is het gesprek gevoerd met de teams over de besteding? **Ja**

Heeft de PMR ingestemd met het voorstel voor de besteding? **Ja**

Besteding werkdrukmiddelen

1 januari 2020 t/m 31 december 2020

Bedragen: x 1 EUR

Personeel	534.347
Materieel	23.690
Professionalisering	3.729
Overig	-
	561.766

Toelichting besteding werkdrukmiddelen

Onder personeel is inbegrepen personeel in loondienst en personeel welke extern wordt ingehuurd. Denk hierbij aan inhuur van een vakleerkracht voor gym.

12. Prestatiebox middelen Primair Onderwijs

Besteding prestatiebox middelen		1 januari 2020 t/m 31 december 2020
Bedragen: x 1 EUR		
Personeel		338.903
Materieel		180.950
		519.853
<i>Toelichting besteding prestatiebox middelen</i>		
Er wordt 65% van de prestatiebox middelen gebruikt voor de formatie en		
het overige wordt besteed aan materiële inzet. Middelen voor culturele		
vorming worden geheel aan de scholen toegekend en zijn in bovenstaande		
overzicht niet opgenomen.		

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur en de Raad van Toezicht van
Stichting Christelijke Scholengroep De Waard

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Christelijke Scholengroep De Waard te Oud-Beijerland gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Christelijke Scholengroep De Waard op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020;
2. de staat van baten en lasten over 2020; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Christelijke Scholengroep De Waard, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten.

Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn;
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Breda, 25 juni 2021

Mazars N.V.

w.g. drs. P.A.J. Hopstaken RA

D. Bijlagen

1. Geconsolideerde balans, staat van baten en lasten, eigen vermogen 2020 - inclusief Vermogensbeheer De Waard

Geconsolideerde balans per 31 december 2020 na resultaatbestemming (incl. Vermogensbeheer De Waard)

		31-12-2020		31-12-2019	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	1.1	4.822.747		5.037.572	
Financiële vaste activa	1.3	-		-	
Vaste activa, totaal		4.822.747		5.037.572	
Vlottende activa					
Vorderingen	1.5	1.551.504		1.334.306	
Liquide middelen	1.7	4.808.615		6.741.267	
Vlottende activa, totaal		6.360.119		8.075.573	
Activa, totaal		11.182.866		13.113.145	
PASSIVA					
Groepsvermogen					
Voorzieningen	2.2	1.432.806		1.189.853	
Langlopende schulden	2.3	2.700.048		4.220.536	
Kortlopende schulden	2.4	2.392.905		2.065.846	
Passiva, totaal		11.182.866		13.113.145	

Geconsolideerde staat van baten en lasten 2020 (incl. Vermogensbeheer De Waard)

		Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
		€	€	€
Baten				
Rijksbijdragen	3.1	20.158.932	19.533.000	19.575.862
Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	3.2	78.587	54.000	43.210
Overige baten	3.5	523.880	286.270	378.095
Totaal baten		20.761.399	19.873.270	19.997.167
Lasten				
Personeelslasten	4.1	18.250.188	16.842.000	16.743.084
Afschrijvingen	4.2	551.373	574.100	492.833
Huisvestingslasten	4.3	1.717.596	1.474.270	1.788.067
Overige lasten	4.4	1.169.352	1.041.820	1.074.518
Totaal lasten		21.688.509	19.932.190	20.098.502
Resultaat		-927.110	-58.920	-101.335
Financiële baten en lasten				
Financiële baten en lasten	5	-2.695	-1.080	-2.461
Resultaat		-929.805	-60.000	-103.796
Resultaat deelnemingen	7	-	-	-
Nettoresultaat		-929.805	-60.000	-103.796

Recapitulatie eigen vermogen

2.1 Groepsvermogen					
		Stand per	Resultaat	Overige	Stand per
		1-1-2020		mutaties	31-12-2020
		€	€	€	€
Algemene reserve	2.1.1	4.998.539	-384.166	-42.579	4.571.795
Bestemmingsreserve (publiek)	2.1.2	638.371	-545.639	-7.421	85.312
Eigen vermogen		5.636.910	-929.804	-49.999	4.657.107
<i>Uitsplitsing bestemmingsreserve (publiek)</i>					
Reserve personeel		533.994	-533.994	-	-
Eerste waardering activa		20.824		-7.421	13.403
Reserve materieel		83.553	-11.645		71.908
Bestemmingsreserve publiek		638.371	-545.639	-7.421	85.311

Verschil in eigen vermogen	2020	2019
Eigen vermogen volgens geconsolideerde jaarrekening	4.657.107	5.636.910
Af: Eigen vermogen Vermogensbeheer de Waard	-1.719.273	-1.777.449
Afrondingsverschillen	-1	
Eigen vermogen volgens enkelvoudige jaarrekening	2.937.833	3.859.462

Verschil in resultaat	2020	2019
Resultaat volgens geconsolideerde jaarrekening	-929.805	-103.796
Bij/Af: Mutatie resultaat Vermogensbeheer de Waard	8.176	1.528
Afrondingsverschillen	-	-2
Resultaat volgens enkelvoudige jaarrekening	-921.629	-102.270

2. Gegevens van de rechtspersoon

Contactgegevens	
Naam	Stichting Christelijke Scholengroep De Waard
Bestuursnummer	41127
Adres	Maseratilaan 14, 3161 NA Oud-Beijerland
Telefoon	0186-621461
Emailadres	bestuur@csgdewaard.nl
Internetsite	www.csgdewaard.nl

Contactpersoon	
Naam	M. (Marco) Noordhoek
Functie	Controller
Emailadres	<u>m.noordhoek@csgdewaard.nl</u>